

JAARSTUKKEN 2018

1 Inhoudsopgave

1 Inhoudsopgave	3
2 Leeswijzer	5
3 Inleiding	6
1 JAARVERSLAG	9
1.1 Programma's	10
0. Bestuur en ondersteuning	11
1. Veiligheid	19
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	24
3. Economie	31
4. Onderwijs	38
5. Sport, cultuur en recreatie	43
6. Sociaal Domein	52
7. Volksgezondheid en milieu	61
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	68
Algemene dekkingsmiddelen	76
Overhead	80
Vennootschapsbelasting	82
1.2 Paragrafen	83
Lokale heffingen	84
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	88
Onderhoud kapitaalgoederen	97
Financiering	101
Bedrijfsvoering	105
Verbonden partijen	108
Grondbeleid	121
Beleidsindicatoren per programma/taakveld	128
2 JAARREKENING	131
2.1 Balans	132
Activa	140
Passiva	147
Niet uit de balans blijvende verplichtingen en vorderingen	157
2.2 Besluit	158
2.3 Baten en lasten	159
Taakvelden per programma	164
2.4 Verantwoording Wet Normering Topinkomens (WNT)	168
2.5 Single Information Single Audit	171

2.6 Controleverklaring accountant.....	177
3 BIJLAGEN	178
3.1 Gedetailleerd overzicht bestemming resultaat.....	179
3.2 Overzicht reserves en voorzieningen	181

2 Leeswijzer

De nu voorliggende Jaarstukken 2018 bestaan uit drie hoofdonderdelen, namelijk

1. JAARVERSLAG
2. JAARREKENING
3. BIJLAGEN

JAARVERSLAG

Het jaarverslag is verdeeld in

- Programma's
- Paragrafen

zoals u die ook kent uit de programmabegroting.

De **programma's** bestaan uit een aantal vaste onderdelen, te weten

- Inleiding, met daarin een korte beschrijving van het programma
- Inhoudelijk, met daarin een toelichting van het college over de gevoerde activiteiten in het jaar
- Beleidsindicatoren die verplicht zijn op grond van de BBV
- Verbonden Partijen
- Financieel, de resultaten per programma inclusief een analyse.

De **paragrafen** bevatten verplicht voorgeschreven items en betreffen een dwarsdoorsnede uit de diverse programma's.

JAARREKENING

De jaarrekening is grofweg verdeeld in

- Balans
- Baten en lasten

inclusief toelichting, met daarnaast nog een aantal verplichte onderdelen zoals het te nemen besluit, informatie over topinkomens, de SiSa-bijlage en de controleverklaring van de accountant.

BIJLAGEN

De bijlagen geven meer gedetailleerde informatie, zoals de resultaatsbestemming en een overzicht van de taakvelden per programma.

3 Inleiding

Wij bieden u hierbij de jaarstukken 2018 aan. De jaarstukken 2018 zijn opgesteld in overeenstemming met de grondslagen van het Besluit, Begroting en Verantwoording (BBV). Door middel van deze jaarstukken leggen wij als college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de raad.

Resultaat jaarrekening

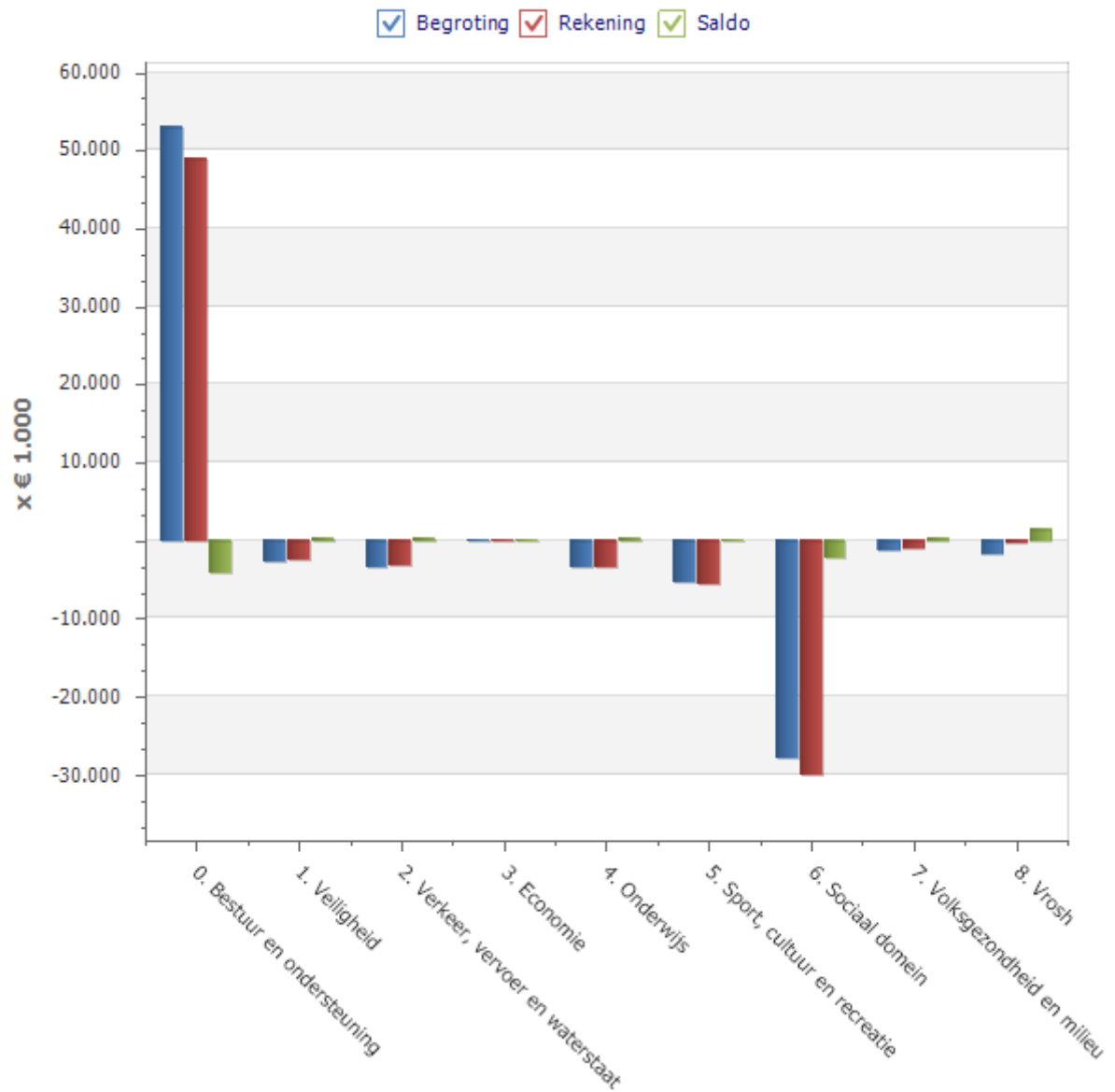
De jaarrekening over 2018 sluit uiteindelijk met een nadelig saldo van € 6.970.000. Het resultaat van de jaarrekening kenmerkt zich door diverse verschillen voor de lopende jaarrekening en een aantal posten met betrekking tot voorgaande jaren. In de toelichting op de baten en lasten gaan wij hier verder op in.

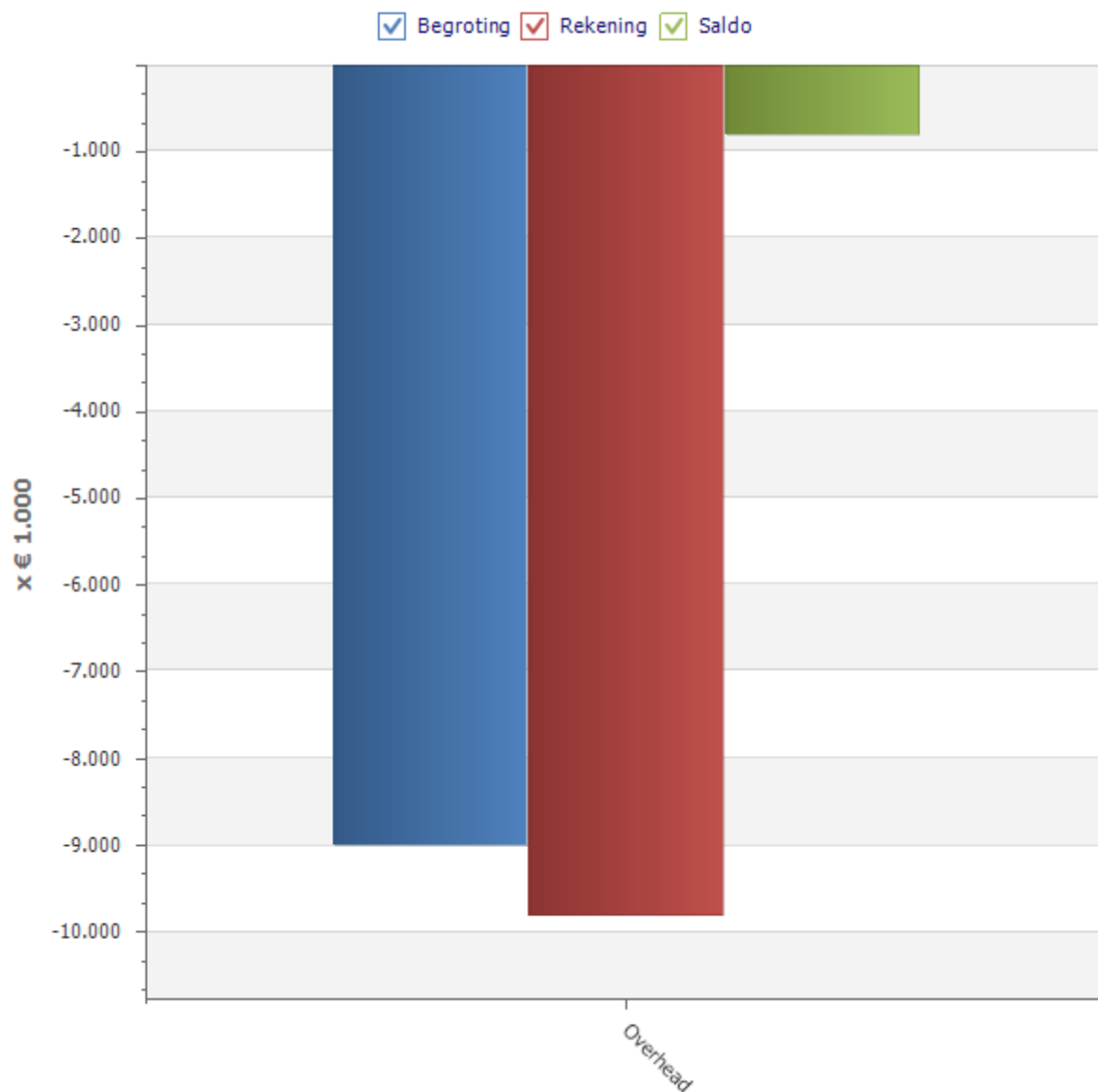
Burgum, 18 juni 2019

Het college van burgemeester en wethouders van Tytsjerksteradiel

In onderstaande grafiek worden de verschillen per programma zichtbaar gemaakt.

Saldi programma 0 t/m 8

Saldo programma Overhead

Saldi programma's	Begroting	Rekening	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning	53.012	48.868	-4.144
1. Veiligheid	-2.606	-2.502	104
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-3.510	-3.255	255
3. Economie	-164	-126	38
4. Onderwijs	-3.432	-3.296	136
5. Sport, cultuur en recreatie	-5.330	-5.453	-122
6. Sociaal domein	-27.922	-30.102	-2.180
7. Volksgezondheid en milieu	-1.278	-989	289
8. Vrosh	-1.668	-318	1.350
Overhead	-8.997	-9.797	-799
TOTAAL	-1.896	-6.970	-5.074

1 JAARVERSLAG

1.1 Programma's

0. Bestuur en ondersteuning

Inleiding

Het programma Algemeen bestuur omvat zowel de dienstverlening ter ondersteuning van het functioneren van bestuursorganen als de directe dienstverlening aan de burger. Het richt zich op een effectief, efficiënt en transparant bestuur. Een efficiënte en klantgerichte dienstverlening is ook een speerpunt evenals kwaliteit van de ambtelijke organisatie met het oog op de toekomst. Programmapunten die in dit kader de aandacht zullen krijgen zijn: een verbeterslag voor wat betreft de dienstverlening (waaronder KCC), een gestroomlijnd communicatiebeleid, het selectief toepassen van (nieuwe) vormen van burgerparticipatie en het verder werken aan juridische kwaliteitszorg in samenhang met de doorontwikkeling van planning en control. Gezien de grenzen van de middelen zijn de ambities hierbij van een gemiddeld niveau.

Inhoudelijk

Hogere bijdrage WM8KTD

De jaarrekening 2018 van de WM8KTD laat een overschrijding van de budgetten zien waardoor van de beide gemeenten in totaal een extra bijdrage van € 2.210.000 wordt gevraagd.

Voor onze gemeente betekent dit een extra bijdrage van € 1.075.000 aan de WM8KTD, hetgeen een nadeel van dezelfde omvang voor de jaarrekening van de gemeente betreft. De overschrijdingen betreffen vooral de personeelskosten en de doorgevoerde ICT-correcties op basis van het BBV naar aanleiding van de accountantscontrole van de WM8KTD. In verband met de verplichte verdeling over taakvelden conform het BBV, zien we het nadeel van de WM8KTD als volgt terug in de jaarrekening van de gemeente:

• Programma 0	€ 906.000 N
• Programma 1	€ 31.000 N
• Programma 2	€ 17.000 N
• Programma 5	€ 19.000 N
• Programma 6	€ 31.000 N
• Programma 7	€ 15.000 V
• Programma 8	€ 86.000 N

Afwaardering strategische gronden de Warren

Onder strategisch grondbezit zijn ook de gronden van de Warren verantwoord. De grond vertegenwoordigde een boekwaarde van € 4.500.000 (12,54 m2). Deze grond is bij het vervallen van de categorie "Niet in exploitatie genomen gronden" in 2015 overgeboekt naar strategisch grondbezit. Dit is onder de post Materiële vast activa in de balans verantwoord. Op basis van de gewijzigde voorschriften in 2016 diende uiterlijk in 2019 een evaluatie van de marktwaarde plaats te vinden. De raad heeft op 4 juli 2019 besloten deze grond niet in exploitatie te nemen. De grond is op basis van dit besluit

afgevaardigd naar agrarische grond, hetgeen een afwaardering betekent van € 3.058.000. Dit bedrag is ten laste van de jaarrekening 2018 gebracht.

Dorpsvisies

Voor de dorpsvisies is in 2016 in overleg met de Griffie besloten de terugkoppeling over de update van de dorpsvisies via de 2e bestuursrapportage plaats te laten vinden. De dorpencoördinator binnen onze organisatie is verantwoordelijk voor proces terugkoppeling dorpsvisies aan de raad. Daarbij moet voor de volledigheid opgemerkt worden dat niet alle dorpsbelangen een visie voor het dorp hebben gemaakt.

In de periode mei 2017 – juli 2018 zijn opnieuw diverse Dorpsvisies ge-update. Ook deze updates zijn tijdens de bestuurlijke overleggen met de Verenigingen van Dorpsbelangen – in de aangegeven periode – besproken.

In de aangegeven periode betreft het updates van onderstaande dorpsvisies. Een uitzondering hierop is de dorpsvisie van Tytsjerk. Daar is sprake van een nieuwe dorpsvisie die in januari van dit jaar aan de gemeenteraad is aangeboden. Vervolgens is de visie door het college opgenomen in ons dorpsvisievolgsysteem.

2017

Wyns/Bartlehiem	(September)
Sumar	(November)

2018

Oentsjerk	(Januari)
Ryptsjerk	(April)
Tytsjerk	(Nieuwe visie Juni)
Earnewâld	(Juli)

In de 2e bestuursrapportage 2019 zal een vervolgoverzicht worden gegeven van die visies die in periode najaar 2018 tot en met zomer 2019 een update hebben gehad. Hierdoor krijgt de in 2016 ingezette 'updatecyclus dorpsvisies Tytsjerksteradiel' een vervolg.

Kulturele Haadstêd Leeuwarden Fryslân 2018 (LF2018)

Leeuwarden was in 2018 Culturele Hoofdstad van Europa. Tytsjerksteradiel heeft, in overleg en in samenwerking met de culturele en toeristische sector, de kansen die zich in het kader van KH2018 voordeden aangegrepen.

In het kader van de Culturele Hoofdstad 2018 zijn 22 subsidies verstrekt in de periode 2016–2018. Deze subsidies waren meestal een kleine bijdrage ten opzichte van de totale kosten van een culturele activiteit, maar gaven net dat duwtje om het tot een succes te maken. Het was een prachtig cultureel jaar met vele activiteiten verspreid over de gemeente. Het heeft veel positieve reuring gegeven in de 'mienskip'.

Agenda 2028 is het provinciaalbrede vervolg op LF2018 met als doel Fryslân verder te laten bloeien. Dit wordt ook wel de Legacy van LF2018 genoemd. De ontwikkelingen van Agenda 2028 worden in de gaten gehouden. In 2019 worden vooral voorbereidingen getroffen om vanaf 2020 weer actief cultureel maatschappelijke activiteiten te

organiseren. De verwachting is dat in 2020 medewerking van de gemeente gevraagd zal worden om hier en daar deze activiteiten in de mienskip te stimuleren.

Voor de LF2018-vlaggenmasten naast het gemeentehuis is een actie bedacht om deze terug te geven aan de mienskip. Zes verenigingen verspreid over Tytsjerksteradiel krijgen in het voorjaar van 2019 een mast voor eigen vlag.

Voor de periode 2016–2018 was een budget van €100.000 begroot. Hiervan is € 5000 nog beschikbaar dat in 2019 gebruikt wordt om de vlaggenmasten te verplaatsen.

Stadsregio

Voor de Stadsregio Leeuwarden wordt voor de lopende periode 2018 tot 2019 een lichte samenwerkingsstructuur voorgestaan. Daarbij wordt een optie uitgewerkt om tot een betere samenwerking op de schaal van (heel) Noord-Fryslân te komen.

Bestaande samenwerkingsverbanden zijn geïnventariseerd. Er is begin 2019 een Noordelijke Netwerkbijeenkomst georganiseerd met alle gemeenten van Noord-Fryslân en provincie Fryslân om mogelijke samenwerking voor Noord-Fryslân verkennend te bespreken in meerdere thema's en maatschappelijke opgaven. Dit is voorbereidend werk om in de loop van 2019 te besluiten op welke wijze regionaal wordt samengewerkt en in welke maatschappelijke opgaven.

Tytsjerksteradiel Millennium Gemeente (Global Goals gemeente campagne)

Conform het door de raad vastgestelde plan van aanpak Global Goals in oktober 2016 heeft de Werkgroep Fairtrade in november de verlenging van de titel Fairtradegemeente aangevraagd. Overigens hebben we hierop nog geen reactie van de landelijke organisatie gekregen.

Er is een plan voor 2019 opgesteld om de samenleving bewuster te maken van (on)eerlijke handel en om het netwerk met Fairtradeorganisaties te versterken en te verbreden.

Verbonden Partijen

Onderstaande vindt u het overzicht van de verbonden partijen aan dit programma. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Naam	Werkmaatschappij Achtkarspelen–Tytsjerksteradiel
vestigingsplaats	Buitenpost / Burgum
rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
bestuurlijk belang	Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitters van beide colleges en één wethouder per gemeente. Het Algemeen Bestuur bestaat uit de leden van de twee colleges van burgemeester en wethouders van beide gemeenten.
risicoprofiel	 [Laag]
overige informatie	zie Paragraaf Verbonden Partijen

Naam	Vitens
vestigingsplaats	Zwolle
rechtsvorm	Vennootschap / Coöperatie
bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder.
risicoprofiel	 [Laag]
overige informatie	zie Paragraaf Verbonden Partijen

Naam	BNG Bank NV
vestigingsplaats	Den Haag
rechtsvorm	Vennootschap / Coöperatie
bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder.
risicoprofiel	 [Laag]
overige informatie	zie Paragraaf Verbonden Partijen

Beleidsindicatoren BBV

Voor het toelichten van de effecten van beleid op de programma's gebruiken gemeenten beleidsindicatoren. Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn alle gemeenten verplicht dit in ieder geval te doen aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.

Met de beleidsindicatoren kunnen raadsleden zich een beeld vormen van de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren moeten echter geen doel op zichzelf worden. Een laag percentage jongeren met jeugdhulp kan bijvoorbeeld positief zijn als de gemeente een goede preventieve aanpak hanteert, maar is wellicht minder gunstig indien bepaalde jongeren geen jeugdhulp ontvangen die dat wel nodig hebben.

Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is dus het verhaal achter het cijfer. Dat kunnen raadsleden gebruiken om te sturen op maatschappelijke effecten.

Waarstaatjegemeente.nl

Via de website waarstaatjegemeente.nl kunnen raadsleden, net als andere belangstellenden, de (meeste) verplichte indicatoren terugvinden. Ook zijn er op deze website veel andere gegevens te vinden die voor raadsleden waardevol kunnen zijn.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 00. Bestuur en ondersteuning

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

ongunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

Indicator	Eenheid	Metingen en referentiejaar			
		jaarrekening 2018	begr. 2019	rek. 2017	
meting ten tijde van					
Apparaatskosten	euro	546,0 	[2018]	niet	924,0
Bezetting	fte	3,7 	[2018]	niet	3,7
Externe inhuur	euro	11,0 	[2018]	niet	8,7
Formatie	fte	4,0 	[2018]	niet	4,0

Wat heeft het gekost

BEGROTINGSRESULTAAT TOT EN MET NAJAARSNOTA

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting		
STAND PRIMITIEVE BEGROTING			
Lasten	5.078		
Baten	59.543		
Per saldo	54.465		
WIJZIGINGEN tm de vastgestelde najaarsnota			
Lasten	-149		
Baten	995		
Saldo (zonder inzet van de reserves)	1.144		
Inzet van de reserves			
– gespaard			
– ontspaard	191		
Per saldo	191		
RESULTAAT tm najaarsnota	Begroting		
Lasten	6.138		
Baten	59.150		
Per saldo	53.012		

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

DEFINITIEVE BEGROTING EN REKENING

TOTAAL	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	5.525	9.542	-4.017
Baten	58.959	59.008	49
Saldo (zonder inzet van de reserves)	53.434	49.466	-3.968
Inzet van de reserves			
– gespaard	613	613	
– ontspaard	191	15	-175
Per saldo	-422	-598	-175
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	6.138	10.155	-4.017
Baten	59.150	59.023	-127
Per saldo	53.012	48.868	-4.144

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

Verdeling per taakveld

Vóór inzet van de reserves

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Vershil
Beheer overige gebouwen en gronden					
Lasten	354	64	594	3.614	-3.020
Baten	132		132	279	147
Per saldo	-222	-64	-462	-3.335	-2.873
Belastingen overig					
Lasten			37	43	-6
Baten	2.570		2.096	2.092	-3
Per saldo	2.570		2.058	2.049	-9
Bestuur					
Lasten	1.730	103	1.837	1.922	-85
Baten				13	13
Per saldo	-1.730	-103	-1.837	-1.909	-73
Burgerzaken					
Lasten	474	-34	1.273	1.205	68
Baten	553		553	552	-1
Per saldo	80	34	-719	-652	67
Overige baten en lasten					
Lasten	2.628	-229	788	1.426	-638
Baten	951		39	2	-37
Per saldo	-1.677	229	-750	-1.425	-675
OZB niet-woningen					
Lasten			140	142	-3
Baten	2.239		2.239	2.164	-75
Per saldo	2.239		2.099	2.021	-78
OZB woningen					
Lasten	278	-54	205	350	-146
Baten	5.356		5.356	5.397	41
Per saldo	5.079	54	5.152	5.047	-104
Treasury					
Lasten	-385		652	839	-187
Baten	1.028		837	837	
Per saldo	1.414		185	-2	-187
Uitkeringen c.a. gemeentefonds					
Lasten					
Baten	46.713	995	47.708	47.672	-36
Per saldo	46.713	995	47.708	47.672	-36
Inzet van de reserves					
- gespaard			613	613	
- ontspaard	98	93	191	15	-175
Per saldo	98	93	-422	-598	-175
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Vershil
Lasten	5.078	-149	6.138	10.155	-4.017

Baten	59.641	1.088	59.150	59.023	-127
Per saldo	54.563	1.237	53.012	48.868	-4.144

Analyse verschillen rekening – begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting verklaard.

Per programma

Verklaring resultaat op dit programma

€

negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig

0. Bestuur en ondersteuning	-4.144.000
Lasten	-4.144.000
– Diversen	-5.000
– Geen benutting van bijdrage uit reserves o.a. voor KCC en reserve pensioenen wethouders	-175.000
– Hogere bijdrage aan WM8KTD	-906.000
– Afwaardering strategische gronden de Warren	-3.058.000

1. Veiligheid

Inleiding

Het programma openbare orde en veiligheid omvat alle gemeentelijke activiteiten op het gebied van handhaving van de openbare orde, bevordering van de veiligheid en activiteiten rondom de bijzondere wetten. Hieraan wordt op verschillende manieren vorm gegeven door het stellen van regels, het verlenen van vergunningen, het maken van beleid, uitvoering geven aan handhaving, organisatie van de rampenbestrijding, de brandweer en de samenwerking met de politie.

Inhoudelijk

Wet aanpak woonoverlast

Met ingang van 1 juli 2017 is de Wet Aanpak Woonoverlast in werking getreden. Met deze nieuwe wetgeving heeft de gemeenteraad de mogelijkheid om bij verordening de burgemeester de bevoegdheid te geven om op te kunnen treden tegen mensen die herhaaldelijk voor woonoverlast zorgen.

De gemeenteraad heeft in januari 2019 het artikel met betrekking tot woonoverlast opgenomen in de APV. Op korte termijn zal de burgemeester de beleidsregels omtrent woonoverlast vaststellen. Deze worden daarna ter kennisname naar de gemeenteraad verstuurd.

Crisisbeheersing en brandweer

Voor de jaarrekening 2018 is er op dit taakveld sprake van een voordeel van € 42.000. Belangrijkste oorzaken van dit voordeel zijn het niet benutten van het jaarlijks budget voor crisisbeheersing, omdat er geen trainingen zijn gehouden en er verder geen uitgaven waren voor extra benodigdheden en calamiteiten in het kader van de crisisbeheersing (€ 15.000 V). Daarnaast viel de bijdrage aan de veiligheidsregio voor de brandweer en crisisbeheersing lager uit ten opzichte van de vastgestelde begroting van de Veiligheidsregio als gevolg van lagere autonome ontwikkelingen en de nieuwe planning van investeringen (€ 14.000 V) Het betreft de autonome ontwikkelingen, trainingen en planning nieuwe investeringen.

Openbare orde en veiligheid

Voor de jaarrekening 2018 is er op dit taakveld sprake van een voordeel van € 62.000. Hiervan vormen de inkomsten voor het verbeuren van dwangsommen een eenmalig voordeel van € 29.000. De jaarlijkse kosten voor de jaarwisseling vielen in verband met een rustig verlopen jaarwisseling lager uit dan verwacht (€ 17.000 V). Aan het continuïteitsplan veiligheid/crisisbeheersing is nog geen uitvoering gegeven (€15.000 V). Voor de inzet en hulp van o.a. Burgernet, Buurtbemiddeling, Veiligheidshuis etc. worden jaarlijkse subsidies verstrekt. De subsidieverstrekking was lager dan verwacht (€ 11.000 V)

Beleidsindicatoren BBV

Voor het toelichten van de effecten van beleid op de programma's gebruiken gemeenten beleidsindicatoren. Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn alle gemeenten verplicht dit in ieder geval te doen aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.

Met de beleidsindicatoren kunnen raadsleden zich een beeld vormen van de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren moeten echter geen doel op zichzelf worden. Een laag percentage jongeren met jeugdhulp kan bijvoorbeeld positief zijn als de gemeente een goede preventieve aanpak hanteert, maar is wellicht minder gunstig indien bepaalde jongeren geen jeugdhulp ontvangen die dat wel nodig hebben.

Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is dus het verhaal achter het cijfer. Dat kunnen raadsleden gebruiken om te sturen op maatschappelijke effecten.

Waarstaatjegemeente.nl

Via de website waarstaatjegemeente.nl kunnen raadsleden, net als andere belangstellenden, de (meeste) verplichte indicatoren terugvinden. Ook zijn er op deze website veel andere gegevens te vinden die voor raadsleden waardevol kunnen zijn.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 01. Veiligheid

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

ongunstig ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator	Eenheid	Metingen en referentiejaar		
		jaarrekening 2018	begr. 2019	rek. 2017
meting ten tijde van				
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal	1,9 ▼ ▼	[2018]	1,4 1,9
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal	1,9 ▲ ▲	[2018]	3,4 3,4
Vernieling	aantal	3,5 ▼ ▼	[2018]	2,5 2,5
Verwijzingen Halt	aantal	54,0 ▬ ▬	[2017]	54,0 31,0
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal	0,6 ▼ ▬	[2018]	0,5 0,8

Verbonden Partijen

Onderstaande vindt u het overzicht van de verbonden partijen aan dit programma. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Naam	Veiligheidsregio Fryslân
vestigingsplaats	Leeuwarden
rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
bestuurlijk belang	1 lid in het Algemeen Bestuur
risicoprofiel	● [Hoog]
overige informatie	zie Paragraaf Verbonden Partijen

Wat heeft het gekost

BEGROTINGSRESULTAAT TOT EN MET NAJAARSNOTA

(x € 1.000)	Begroting		
STAND PRIMITIEVE BEGROTING			
Lasten	2.596		
Baten	31		
Per saldo	-2.565		
WIJZIGINGEN tm de vastgestelde najaarsnota			
Lasten	112		
Baten	14		
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-98		
Inzet van de reserves			
– gespaard			
– ontspaard			
Per saldo			
RESULTAAT tm najaarsnota	Begroting		
Lasten	2.651		
Baten	45		
Per saldo	-2.606		

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

DEFINITIEVE BEGROTING EN REKENING

TOTAAL	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	2.651	2.580	71
Baten	45	77	32

Saldo (zonder inzet van de reserves)	-2.606	-2.502	104
Inzet van de reserves			
– gespaard			
– ontspaard			
Per saldo			
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	2.651	2.580	71
Baten	45	77	32
Per saldo	-2.606	-2.502	104

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

Verdeling per taakveld

Vóór inzet van de reserves

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Verschil
Crisisbeheersing en brandweer					
Lasten	1.651	2	1.783	1.742	41
Baten		14	14	15	1
Per saldo	-1.650	12	-1.769	-1.727	42
Openbare orde en veiligheid					
Lasten	946	110	868	838	31
Baten	31		31	62	31
Per saldo	-915	-110	-837	-775	62
Inzet van de reserves					
– gespaard					
– ontspaard					
Per saldo					
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Verschil
Lasten	2.596	112	2.651	2.580	71
Baten	31	14	45	77	32
Per saldo	-2.565	-98	-2.606	-2.502	104

Analyse verschillen rekening – begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting verklaard.

Per programma

Verklaring resultaat op dit programma		€
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
1. Veiligheid		104.000
Baten		29.000
- Niet geraamde inkomsten van verbeuren dwangsommen		29.000
Lasten		75.000
- Onderbesteding budget onvoorzien		21.000
- Lagere kosten jaarwisseling		17.000
- Geen besteding budget crisisbeheersing		15.000
- Geen uitvoering gegeven aan continuïteitsplan veiligheid/crisisbeheersing		15.000
- Lagere bijdrage veiligheidsregio		14.000
- Diversen		13.000
- Minder subsidieverstrekking voor oa burgernet, buurtbemiddeling c.a.		11.000
- Hogere bijdrage aan WM8KTD		-31.000

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Inleiding

Het programma Verkeer, vervoer en waterstaat omvat de aanleg, het beheer en onderhoud van (water-)wegen en straten c.a., groenvoorzieningen, natuur- en landschapsbescherming, openbare verlichting en verkeersveiligheid. Het programma is gericht op het mogelijk maken van een veilige deelname aan het verkeer en een sober en doelmatig beheer van de openbare ruimte met inachtneming van en respect voor de aanwezige (unieke) kwaliteiten er van, zoveel mogelijk via rationele programma's. Bij de opstelling/herziening van rationele programma's zal er overigens op worden toegezien dat het niveau van de uitgaven doorlopend bestuurlijk kan worden getoetst.

Herinrichting wegen / kansen in kernen

Het project Kansen in Kernen (KIK) voorziet in een integrale aanpak voor het herwaarderen van de doorgaande wegen in Tytsjerksteradiel (de dorpen Garyp, Hurdegaryp en Burgum) en Dantumadeel, als gevolg van de aanleg van de Centrale As. KIK-Garyp is reeds voltooid.

KIK-Burgum is in het voorjaar van 2017 in uitvoering genomen. De klankbordgroep werd betrokken bij de uitvoering. Tegelijk is een deel van een nieuwe HWA riolering aangelegd, vanaf de rotonde bij het gemeentehuis tot aan de Poiesz. Dat werk is gereed. De eerste fase van KIK-Burgum was rond de jaarwisseling gereed (het tracégedeelte vanaf de rotonde bij het gemeentehuis tot aan de kruising Hornstrasingel/Lohmanlaan).

De tweede fase tot aan de kruising Tussendijken/Elingsloane is voor de zomer van 2018 opgeleverd. De officiële opening van de heringerichte weg was op 19 juli 2018. Vanuit het budget KIK-Burgum zijn zgn. 'kansen' gerealiseerd, waaronder een bijdrage aan het Wetter en Willepark en het upgraden van het gebied rond het gemeentehuis en de Ljeppersskânzen. De gemeente heeft bovendien binnen het Programma KIK de panden Tjibbe Geartsstrjitte 1 en 3 aangekocht voor herontwikkeling. De locatie wordt zo spoedig mogelijk in de markt gezet. In het programma is een stelpost opgenomen voor een eventuele bijdrage aan de upgradering van It Molkfabryk (in afwachting van een realistisch en duurzaam plan van eigenaar en Stichting). In 2019 en 2020 zullen hier en daar nog enkele aanpassingen worden uitgevoerd op basis van overleg met aanwonenden ter vermindering van overlast.

In het voorjaar van 2017 werd ook het Definitief Ontwerp KIK-Hurdegaryp vastgesteld en aanbesteed. Net als in Burgum werd de klankbordgroep betrokken bij de uitvoering. De uitvoering is direct na de zomervakantie van 2017 gestart met de eerste fase, bestaande uit het tracégedeelte tussen de oostelijke dorpskomgrens en de kruising met de Easteromwei. Het werk bestaat uit een zestal fasen, die deels overlappend zijn. Tijdens de uitvoering is behoorlijke vertraging ten opzichte van de planning opgetreden als gevolg van latere en langere werkzaamheden door de nutsbedrijven en vanwege de slechte weersomstandigheden in de late herfst en de winterperiode. De aannemer heeft enkele weken na de zomervakantie van 2018 het werk opgeleverd. De doorgaande weg

was wel vóór de zomervakantie gereed. In 2018 en 2019 zullen nog wel kleinere werkzaamheden moeten plaats vinden, waaronder met betrekking tot het groen en straatmeubilair.

De officiële opening van de heringerichte weg werd op verzoek van het dorp gekoppeld aan het dorpsfeest en is gehouden op 14 september 2018.

Beide aanbestedingen, KIK-Burgum en KIK-Hurdegaryp zijn zoals in eerdere bestuursrapportages vermeld ruim binnen de ramingen gebleven. Binnen het totaal budget KIK-Tytsjerksteradiel van € 12 miljoen zit voldoende ruimte voor een kwalitatief hoogwaardige herinrichting van het 4e KIK project, het Stationskwartier te Hurdegaryp en voor het realiseren van (extra) 'kansen'.

Voor het stationsgebied Hurdegaryp is in 2017 ook gestart met de planvorming, waar ook een breed samengestelde klankbordgroep bij is betrokken. Dit project "Stationskwartier Hurdegaryp" wordt getrokken door de provincie. Voor de herinrichting van de openbare ruimte in het projectgebied is KIK-budget afgezonderd in de orde van € 2 miljoen.

Het concept Voorlopig Ontwerp (V.O.) voor dit project is in het voorjaar van 2018 gepresenteerd aan de bevolking/belangstellenden. Eind 2018 is het V.O. bestuurlijk vastgesteld en daarna verder uitgewerkt tot een Definitief Ontwerp (D.O.), dat in maart 2019 is vastgesteld en ter kennis van de raad gebracht. In het voorjaar van 2019 vindt de aanbesteding en gunning plaats, waarna vanaf de zomer de realisering kan plaats vinden.

Overdracht wegen als gevolg van de aanleg van de centrale as

In aanloop naar de ontwikkeling van De Centrale As is reeds in 2008 rekening gehouden met de uitzetting van beheer- en onderhoudskosten als gevolg van de overdracht van wegen door middel van een indicatieve raming van jaarlijks meer benodigde onderhoudsgelden van € 350.000 (incl. kosten uitbreiding areaal groenvoorziening). Dit bedrag staat gereserveerd in de begroting. In 2016 is een deel van die reservering functioneel verwerkt, namelijk de kosten voor het grootste deel van de weg door Garyp. Feitelijk staat er dus niet meer € 350.000 gereserveerd, maar € 281.000.

In 2008 is van de uitgegaan van de plannen, zoals die toen bekend waren. Daarna is door provincie Fryslân en Nije Daam het project verder uitgewerkt en gerealiseerd. Na daadwerkelijke overdracht van een weggedeelte wordt in beeld gebracht wat de exacte jaarlijkse onderhoudslasten zijn. Dit is inmiddels voor de N913 (Garyp) gebeurd. Voor de N355, de N356 en andere nieuwe weggedeeltes moet dat nog bepaald worden.

Wij zijn lang in afwachting geweest van de definitieve aanlegtekeningen en meetgegevens/BGT-data van de provincie.

Pas eind 2018 is de nieuwe situatie door de provincie in de BGT-kaart opgenomen. Hiermee zijn we nu in staat om de definitieve gevolgen voor de uitzetting van beheer- en onderhoudskosten als gevolg van de aanleg te bepalen. Doel is om dit in 2019 inzichtelijk te krijgen. Dan wordt duidelijk in hoeverre de oorspronkelijk raming van € 350.000 daadwerkelijk toereikend zal zijn.

Jachthaven Earnewâld

Als gevolg van een drukker seizoen (mooie zomer) is er binnen de exploitatie van de jachthaven in Earnewâld € 13.000 meer ontvangen dan begroot. Hiervan heeft € 7.000 betrekking op de liggelden en € 6.000 op overige inkomsten, zoals wasmachine, douches, waterafname.

Straatreiniging

Bij straatreiniging is een voordeel ontstaan doordat enerzijds de kosten voor het machinaal onkruidbestrijden meevielen en anderzijds de kosten van het afvoeren en verwerken van veegvuil en kolkenslib lager uitvielen. Voor veegvuil c.a. is namelijk als proef gekozen voor een andere verwerker, die deze afvalstroom niet als afval verwerkt maar als grondstof. Dat leidt tot substantieel lagere kosten per ton veegvuil. Het totale voordeel op straatreiniging bedraagt € 24.000.

Machinaal straten

De meerkosten voor machinaal straten en de kosten voor de afvoer van teerhoudend asfalt vallen buiten de verrekening met de voorziening wegen. Op beide posten is een voordeel ontstaan met name omdat er geen machinaal herstraten heeft plaatsgevonden. Het voordeel voor de jaarrekening bedraagt € 23.000.

Beheersplan bruggen

Om aan de wettelijke plicht te voldoen van een actueel beheersplan voor bruggen is er een inventarisatie en inspectie van alle bruggen geweest. De kosten hiervan bedragen € 28.000. Hiermee was in de begroting geen rekening gehouden.

Hogere kosten tractie

In 2018 zijn de reguliere onderhoudskosten c.a voor tractie hoger geweest dan de begroting. Bij de onderhoudskosten gaan wij uit van een relatief lage raming, waardoor de limiet van de begrotingsruimte sneller bereikt wordt.

Een aantal voertuigen is overgegaan op blauwe diesel, dat leidt tot hogere brandstofkosten (meerkosten per liter: € 0,30).

In de loop van 2018 (in het najaar) is de nieuwe veegauto in gebruik genomen. De oude veegauto is niet direct buiten bedrijf gesteld, waardoor er deels met dubbele lasten gewerkt. De normale (laag geraamde) onderhoudskosten zijn ook overschreden.

Per saldo een nadeel voor de jaarrekening van € 45.000.

Zoutloods

De zoutloods is gerenoveerd. De inrichting is aangepast op een andere wijze van zoutstrooien. Het is geen levensduurverlengende ingreep voor de loods zelf, om die reden is het niet geactiveerd. Bovendien past het niet binnen de kaders van de Voorziening gebouwen buitendienst. Voor de jaarrekening betekent dit een eenmalig nadeel van € 61.000.

Beleidsindicatoren BBV

Voor het toelichten van de effecten van beleid op de programma's gebruiken gemeenten beleidsindicatoren. Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn alle gemeenten verplicht dit in ieder geval te doen aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.

Met de beleidsindicatoren kunnen raadsleden zich een beeld vormen van de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren moeten echter geen doel op zichzelf worden. Een laag percentage jongeren met jeugdhulp kan bijvoorbeeld positief zijn als de gemeente een goede preventieve aanpak hanteert, maar is wellicht minder gunstig indien bepaalde jongeren geen jeugdhulp ontvangen die dat wel nodig hebben.

Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is dus het verhaal achter het cijfer. Dat kunnen raadsleden gebruiken om te sturen op maatschappelijke effecten.

Waarstaatjegemeente.nl

Via de website waarstaatjegemeente.nl kunnen raadsleden, net als andere belangstellenden, de (meeste) verplichte indicatoren terugvinden. Ook zijn er op deze website veel andere gegevens te vinden die voor raadsleden waardevol kunnen zijn.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Verbonden Partijen

Onderstaande vindt u het overzicht van de verbonden partijen aan dit programma. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Wat heeft het gekost

BEGROTINGSRESULTAAT TOT EN MET NAJAARSNOTA

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting		
STAND PRIMITIEVE BEGROTING			
Lasten	4.609		
Baten	252		
Per saldo	-4.357		
WIJZIGINGEN tm de vastgestelde najaarsnota			
Lasten	1.701		
Baten	47		
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-1.654		
Inzet van de reserves			
– gespaard			
– ontspaard	1.859		
Per saldo	1.859		
RESULTAAT tm najaarsnota	Begroting		
Lasten	7.674		
Baten	4.164		
Per saldo	-3.510		

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

DEFINITIEVE BEGROTING EN REKENING

TOTAAL	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	5.674	8.072	-2.398
Baten	2.305	5.200	2.895
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-3.369	-2.872	497
Inzet van de reserves			
– gespaard	2.000	2.000	
– ontspaard	1.859	1.617	-243
Per saldo	-141	-383	-243
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	7.674	10.072	-2.398
Baten	4.164	6.816	2.653
Per saldo	-3.510	-3.255	255

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

Verdeling per taakveld**Vóór inzet van de reserves**

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Vershil
Economische havens en waterwegen					
Lasten	256	-28	155	144	12
Baten	6	22	29	22	-6
Per saldo	-250	50	-127	-121	5
Recreatieve havens					
Lasten	304	-1	254	271	-16
Baten	99		99	127	28
Per saldo	-205	1	-155	-144	11
Verkeer en vervoer					
Lasten	4.048	1.730	5.264	7.658	-2.393
Baten	146	25	2.177	5.051	2.874
Per saldo	-3.902	-1.705	-3.087	-2.607	481
Inzet van de reserves					
- gespaard			2.000	2.000	
- ontspaard		1.859	1.859	1.617	-243
Per saldo		1.859	-141	-383	-243
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Vershil
Lasten	4.609	1.701	7.674	10.072	-2.398
Baten	252	1.906	4.164	6.816	2.653
Per saldo	-4.357	206	-3.510	-3.255	255

Analyse verschillen rekening – begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting verklaard.

Per programma

Verklaring resultaat op dit programma €

negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig

2. Verkeer, vervoer en waterstaat		-255.000
Baten		2.131.000
- Provinciale subsidie op het project Kansen in Kernen (KIK) op basis van werkelijke uitgaven	2.074.000	
- Diversen dekking project Kansen in Kernen (KIK)	57.000	
Lasten		-2.386.000
- Lagere bijdrage reserve nodig	243.000	
- Diversen	73.000	
- Lagere kosten straatreiniging	24.000	
- Lagere kosten machinaal straten	23.000	
- Exploitatie jachthaven Earnewâld	13.000	
- Hogere bijdrage aan WM8KTD	-17.000	
- Kosten beheersplan bruggen	-28.000	
- Hogere kosten tractie	-45.000	
- Renovatie zoutloods	-61.000	
- Hogere uitgaven KIK t.o.v. begroting / begroting niet gewijzigd / saldo neutraal	-2.611.000	

3. Economie

Inleiding

Het programma Economie omvat activiteiten die een bijdrage leveren aan het in stand houden en zo mogelijk versterken van de economische structuur in de gemeente Tytsjerksteradiel. De basis voor dit programma is vastgelegd in het beleidsplan economische zaken (Mei-elkoar Wurkje; 2012–2016). De verdere uitwerking van de vastgestelde beleidskaders is een bevoegdheid van het college. Via de reguliere planning en control cyclus vindt rapportage over de voortgang van de beleidsplannen en de (eventueel) daaraan gekoppelde jaarplannen plaats.

Bouwgrondexploitatie bedrijventerreinen

Algemeen

In 2018 is, samen met de gemeenten in Noordoost Fryslân een convenant bedrijventerreinen afgesloten voor de periode tot 2025. Het betreft een kwantitatief deel en een kwalitatief deel.

Voor Tytsjerksteradiel is groen licht gegeven voor de planologische ontwikkeling van bedrijventerreinen Sanjesfjild in Oentsjerk en Garyp–Noard bij Burgum. De planologische procedures worden opgestart.

De eerste verkenningen zijn gedaan voor een nader onderzoek naar het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen. Daarbij wordt in ieder geval het bedrijventerrein Burgum–Sumar meegenomen en wellicht ook de locatie van de voormalige zuivelfabriek Burgum. Wordt vervolgd in 2019.

De uitgifte van de beschikbare bedrijventerreinen in Burgum en Sumar verloopt voorspoedig. De verwachting is dat in 2019 de bestaande voorraad zo goed als verkocht zal zijn.

Financieel lopende complexen

Samengevat heeft de actualisatie van de bouwgrondexploitatie in het kader van de jaarrekening 2018 per saldo een positief effect op de exploitatie van € 477.000. Hiervan heeft een voordeel van € 774.000 betrekking op de woningbouw, die onder programma 8 is vermeld. Voor de bedrijventerreinen is er sprake van een nadeel voor de exploitatie van € 297.000. Dit is conform de voorschriften onder programma 3 verantwoord.

Het nadeel voor programma 3 bestaat uit de verliesneming op de afwikkeling van Jistrum bedrijventerrein (€ 366.000 N), winstneming op Centrumplan Gytsjerk (€ 139.000 V) en actualisering van de verliesvoorziening ten behoeve van Burgum West bedrijventerrein (€ 70.000 N).

Afgewikkelde complexen

In 2018 heeft nog een verkoop plaatsgevonden met betrekking tot reeds afgewikkelde complex. Dit betreft de verkoop van een stukje bedrijventerrein in Noardburgum voormalig complex Swarte Mar. Voor de jaarrekening betekent dit een eenmalig voordeel van € 93.000.

Voor verdere details verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.

Ontsluiting Skûlenboarch

De ontsluiting van industrieterrein Skûlenboarch is in 2018 afgerond. Het betreft zowel fase I als ook fase II. Het project is binnen de begroting gebleven.

Centrale As

In 2018 is verder gewerkt aan de afwikkeling van het project De Centrale As, waaronder ook het Wetter en Willepark bij Burgum, evenals het compensatie- en meerwaardepakket. Dat vraagt helaas veel tijd. De inzet is er op gericht om het project De Centrale As in 2019 af te ronden. De deelprojecten KIK en de Gebiedsontwikkeling lopen nog.

Digitale ontsluiting

In 2018 is er in onze gemeente voldoende belangstelling ontstaan voor de aanleg van glasvezel in het buitengebied. Daarmee was Tytsjerksteradiel de eerste gemeente in Fryslân, waar in 2018 is gestart met de aanleg van glasvezel. Ondernemers in het buitengebied kunnen hiermee digitaal worden ontsloten.

Detailhandel

In 2018 is een vervolg gegeven aan het regionale detailhandelsbeleid. Er is samen met de provincie Fryslân een samenwerking gestart voor toekomstbestendige detailhandelscentra.

Recreatiecentra

In 2018 is verder gewerkt aan kwaliteitsverbetering en schaalvergroting van de bestaande recreatieterreinen en -parken. Vanuit economisch perspectief is dat belangrijk. De R&T-sector zal zich de komende periode verder kunnen ontwikkelen. De vooruitzichten zijn positief.

Technetkring Tytsjerksteradiel

In 2018 zijn door de Technetkring Tytsjerksteradiel (samenwerking ondernemers, onderwijs en gemeente) weer een Technet4U-evenement en een Techniekdag georganiseerd voor kinderen en jongeren. Inzet is om hen te interesseren voor een toekomst in de techniek.

Startersbijeenkomsten

Ook in 2018 zijn door de gemeenten in Noordoost Fryslân weer startersbijeenkomsten georganiseerd voor startende ondernemers.

Regiodeal

De Regiodeal Noordoost Fryslân is ingediend bij het ministerie en heeft een toekenning gekregen. In het project wordt gewerkt met een drietal programmalijnen:

- Onderwijs & Arbeidsmarkt
- Innovatie en Ondernemerschap
- Doorontwikkeling regionale samenwerking.

Door het ministerie is ook het project Holwerd aan Zee (HaZ) er aan toegevoegd. Voor beide projecten is € 25 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan (minimaal) € 5 miljoen voor HaZ. De verdere uitwerking en de politieke besluitvorming volgt in 2019.

Ondernemersmagazine

Samen met de andere gemeenten in Noordoost Fryslân wordt eens per kwartaal het ondernemersmagazine Noordoost Fryslan uitgegeven. Het doel van dit magazine is meerledig. Ondernemers meenemen in gemeentelijk beleid en aandacht voor ondernemersnieuws uit de regio. Door de fusie van een aantal gemeenten en de daaraan verbonden nieuwe gemeentenaam zal in 2019 het magazine een andere naam krijgen.

Gemeentelijke dienstverlening

Dagelijks komen er ondernemersinitiatieven binnen. In samenwerking met andere disciplines (integrale afstemming) worden dergelijke initiatieven, als dat enigszins mogelijk is, gefaciliteerd. Samen met de portefeuillehouder, en college, worden er met regelmaat werkbezoeken gebracht aan ondernemers in de gemeente.

Bijdrage projectplan Toeristische ontsluiting Wetterwâlden

Dantumadiel en Tytsjerksteradiel hebben in vervolg op de realisatie van de vaarroute, gezamenlijk een projectplan opgesteld voor de toeristische ontwikkeling en ontsluiting van het Wetterwâlden – Bûtenfjildgebied vanuit deze nieuwe route. Via vijf zogenaamde sleutelprojecten willen we dit gebied toeristisch-recreatief ontwikkelen, ontsluiten en exploiteren, samen met de ondernemers in het gebied. De sleutelprojecten zijn:

Sleutelproject 1:	ontwikkelen van een profiel voor Wetterwâlden–Bûtenfjild
Sleutelproject 2:	verleiden tot elektrisch varen
Sleutelproject 3:	Op logische plekken pleisterplaatsen realiseren
Sleutelproject 4:	een goede bewegwijzering voor vaarrecreant en wandelaar
Sleutelproject 5:	Om de vaarroute te completeren en te laten renderen de nautische ontsluiting verbeteren door de dorpen Feanwâlden, Mûnein en Hurdegaryp op het doorgaande vaarrouthenetwerk aan te sluiten, extra vaarrondje door Over de Wiel te realiseren en de sluis bij de Falomster Feart–Swemmer te automatiseren. Daarnaast
een	onderzoeken de
	hoe de route/het gebied goed kan worden verbonden met de omgeving.

Er is een projectplan opgesteld voor de sleutelprojecten 1 t/m 4. De raden van zowel Dantumadiel als Tytsjerksteradiel hebben de hiervoor benodigde middelen beschikbaar gesteld. Door vertraging in de besluitvorming betreffende de subsidie kon nog niet gestart worden met de uitvoering van dit project. De uitvoering start in 2019.

Sleutelproject 5 heeft alleen betrekking op het grondgebied van Dantumadiel (met uitzondering van de wens om Hurdegaryp te verbinden met de Bûtenfjildroute) en maakt geen onderdeel uit van het projectplan.

Beleidsindicatoren BBV

Voor het toelichten van de effecten van beleid op de programma's gebruiken gemeenten beleidsindicatoren. Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn alle gemeenten verplicht dit in ieder geval te doen aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.

Met de beleidsindicatoren kunnen raadsleden zich een beeld vormen van de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren moeten echter geen doel op zichzelf worden. Een laag percentage jongeren met jeugdhulp kan bijvoorbeeld positief zijn als de gemeente een goede preventieve aanpak hanteert, maar is wellicht minder gunstig indien bepaalde jongeren geen jeugdhulp ontvangen die dat wel nodig hebben.

Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is dus het verhaal achter het cijfer. Dat kunnen raadsleden gebruiken om te sturen op maatschappelijke effecten.

Waarstaatjegemeente.nl

Via de website waarstaatjegemeente.nl kunnen raadsleden, net als andere belangstellenden, de (meeste) verplichte indicatoren terugvinden. Ook zijn er op deze website veel andere gegevens te vinden die voor raadsleden waardevol kunnen zijn.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 03. Economie

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

ongunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

Indicator	Eenheid	Metingen en referentiejaar		begr.	rek.
		meting ten tijde van	jaarrekening 2018		
Banen	aantal	453,7	▼ ▼	[2018]	516,0 516,0
Funciemenging	%	42,5	▲ ▲	[2018]	42,2 42,2
Vestigingen	aantal	111,0	▼ ▼	[2018]	131,5 131,5

Verbonden Partijen

Onderstaande vindt u het overzicht van de verbonden partijen aan dit programma. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Wat heeft het gekost

BEGROTINGSRESULTAAT TOT EN MET NAJAARSNOTA

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting		
STAND PRIMITIEVE BEGROTING			
Lasten	563		
Baten	293		
Per saldo	-269		
WIJZIGINGEN tm de vastgestelde najaarsnota			
Lasten	140		
Baten			
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-140		
Inzet van de reserves			
– gespaard			
– ontspaard	66		
Per saldo	66		
RESULTAAT tm najaarsnota	Begroting		
Lasten	523		
Baten	359		
Per saldo	-164		

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

DEFINITIEVE BEGROTING EN REKENING

TOTAAL	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	478	467	11
Baten	293	385	92
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-185	-81	103
Inzet van de reserves			
– gespaard	45	45	
– ontspaard	66		-66

Per saldo	21	-45	-66
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	523	511	11
Baten	359	385	26
Per saldo	-164	-126	38

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

Verdeling per taakveld

Vóór inzet van de reserves

(x € 1.000)	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Verschil
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen					
Lasten	103		103	92	11
Baten	13		13	6	-7
Per saldo	-90		-90	-86	4
Economische ontwikkeling					
Lasten	96	137	233	156	77
Baten					
Per saldo	-96	-137	-233	-156	77
Economische promotie					
Lasten	184	3	142	213	-70
Baten	280		280	283	3
Per saldo	96	-3	138	70	-68
Fysieke bedrijfsinfrastructuur					
Lasten	180			7	-7
Baten				96	96
Per saldo	-180			90	90
Inzet van de reserves					
- gespaard			45	45	
- ontspaard		66	66		-66
Per saldo		66	21	-45	-66
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Verschil
Lasten	563	140	523	511	11
Baten	293	66	359	385	26
Per saldo	-269	-74	-164	-126	38

Analyse verschillen rekening – begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting verklaard.

Per programma

Verklaring resultaat op dit programma	€
---------------------------------------	---

negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig

3. Economie	-181.000
Baten	243.000
- Winstneming Centrumplan Gytsjerk	139.000
- Verkoop terrein afgewikkeld complex Noardburgum	93.000
- Hogere opbrengst toeristenbelasting	11.000
Lasten	-424.000
- Onderbesteding budget werkgelegenheid	12.000
- Actualiseren verliesvoorziening inzake bedrijventerrein Burgum West	-70.000
- Afwikkeling bedrijventerrein Jistrum	-366.000

4. Onderwijs

Inleiding

Het programma Onderwijs richt zich op goede onderwijshuisvesting, op de lokale onderwijsagenda, op vervoer van leerlingen waar dat nodig is en op het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling van doelgroepen. Onderwijs zelf is primair de verantwoordelijkheid van de scholen en hun besturen. In deze rolverdeling wordt in onze gemeente door alle betrokkenen werk gemaakt van een goede en stevige samenwerking. Op diverse plaatsen leidt dit tot ontwikkeling van het “brede school”-concept en tot multifunctioneel accommodatiegebruik. Die goede samenwerking maakt ook mogelijk dat onderwijs en onderwijsbeleid prominente pijlers zijn in de integrale benadering van kinderen, jeugd en jongeren en van hun kansen en problemen (WMO-domein opvoeden en opgroeien).

Het programma heeft veel relatie met activiteiten in andere programma's, zoals Welzijn (WMO, clustering voorzieningen, Centrum Jeugd & Gezin), Sport (Buurt-Onderwijs-Sport projecten), Romte (planontwikkeling), MBB (gebouwen) en Werk & Bijstand (startkwalificatie schoolverlaters).

Inhoudelijk

Kinder- en peuteropvang

In 2018 zijn tussen de gemeente en Kinderwoud afspraken gemaakt over de kinder- en peuteropvang, inclusief verantwoordelijkheid voor de huisvesting van peuters (overname door Kinderwoud). Tussen de gemeente en Kinderwoud worden overeenkomsten afgesloten voor de diverse huisvestingslocaties. Voor elke maand dat er geen overeenkomst zou zijn is Kinderwoud een bedrag van € 5.000 verschuldigd. Op jaarbasis is dit € 60.000. Hiervoor was in de begroting niets geraamd. In 2018 zijn er geen overeenkomsten getekend en is een bedrag van € 60.000 nog te ontvangen van Kinderwoud. Voor de exploitatie 2018 levert dit een eenmalige bate op van € 60.000.

Voor het totale kinder- en peuteropvangbeleid was een bedrag beschikbaar van € 531.000, inclusief de middelen voor stimulering peuteropvang. In de loop van 2018 is een inschatting gemaakt van de benodigde middelen over het hele jaar. In de 2e bestuursrapportage 2018 is een bedrag van € 80.000 meegenomen als verwachte meevaller. Uiteindelijk vielen de subsidieverstrekkingsaan diverse instellingen ten opzichte van de bijgestelde raming nog € 13.000 mee.

Meerjarig onderwijsprogramma

Door de raad wordt voor een periode van vier jaren een onderwijsprogramma vastgesteld. Tijdens deze periode is de afspraak dat middelen die niet besteed worden in een kalenderjaar beschikbaar blijven, onder meer omdat de scholen declareren op basis van schooljaren. Bij een screening van de balansposten is geconstateerd, dat over de jaren 2014 t/m 2017 nog bedragen beschikbaar staan voor eventuele declaraties. Deze declaraties worden niet meer verwacht, waardoor de balansposten vrijvallen. Voor de jaarrekening 2018 een eenmalig voordeel van € 82.000.

Leerlingenvervoer

Jobinder 2018

Het jaar 2018 is het eerste volledige jaar geweest waarin het vervoer op regionale schaal is verzorgd door de GR Jobinder. De kosten voor het leerlingentaxivervoer in 2018 zijn hoger dan begroot als gevolg van enerzijds een stijging van het aantal leerlingen en anderzijds het effect van indicatiestelling. Het kan daardoor voorkomen dat de vervoersmiddelen niet op de meest efficiënte wijze worden ingezet. Dit kan gelegen zijn in persoonskenmerken (niet in groepsverband kunnen reizen), langere afstanden dan wel afwijkende schooltijden. Dit heeft een kostenopdrijvend effect gehad voor de jaarrekening 2018 van € 16.000.

Afrekening Jobinder 2017

In 2017 zijn er bij de oprichting en start de nodige opstartproblemen geweest. In 2017 is in totaal een bedrag van € 85.000 meegenomen als balanspost voor de afrekening over 2017. De afrekening over 2017 heeft in 2018 plaatsgevonden. Per saldo levert dit een voordeel op € 46.000 voor de jaarrekening 2018.

In de gemeentelijke administratie vindt de effectuering daarvan plaats binnen twee programma's, te weten programma 4 (Onderwijs; leerlingenvervoer) en programma 6 (Sociaal Domein; Wmo vervoer). Voor programma 4 betekent de afrekening over 2017 uiteindelijk een nadeel van € 32.000 en voor programma 6 een voordeel van € 78.000.

Overige vervoerskosten

Het taxivervoer van leerlingen wordt verzorgd door Jobinder. De kosten voor openbaar vervoer en auto- en fietsvergoedingen is nog een gemeentelijke aangelegenheid. Ook hier doet zich een gelijksoortige ontwikkeling voor (stijging aantal leerlingen) als bij het taxivervoer. Tevens is hier sprake van een specifiek geval van taxivervoer (niet Jobinder) naar Groningen dat een negatief effect heeft op de kosten. Het nadeel voor de jaarrekening 2018 bedraagt € 17.000.

Er is een voordeel van € 10.000 ontstaan op de vervoerskosten bewegingsonderwijs. Vanaf september 2017 is het vervoer overgenomen door de Jobinder. Dit levert een prijsvoordeel op.

Beleidsindicatoren BBV

Voor het toelichten van de effecten van beleid op de programma's gebruiken gemeenten beleidsindicatoren. Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn alle gemeenten verplicht dit in ieder geval te doen aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.

Met de beleidsindicatoren kunnen raadsleden zich een beeld vormen van de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren moeten echter geen doel op zichzelf worden. Een laag percentage jongeren met jeugdhulp kan bijvoorbeeld positief zijn als de gemeente een goede preventieve aanpak hanteert, maar is wellicht minder gunstig indien bepaalde jongeren geen jeugdhulp ontvangen die dat wel nodig hebben.

Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is dus het verhaal achter het cijfer. Dat kunnen raadsleden gebruiken om te sturen op maatschappelijke effecten.

Waarstaatjegemeente.nl

Via de website waarstaatjegemeente.nl kunnen raadsleden, net als andere belangstellenden, de (meeste) verplichte indicatoren terugvinden. Ook zijn er op deze website veel andere gegevens te vinden die voor raadsleden waardevol kunnen zijn.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 04. Onderwijs

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

ongunstig ▼ neutraal — gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens —

Indicator	Eenheid	Metingen en referentiejaar			
		jaarrekening 2018	begr. 2019	rek. 2017	
meting ten tijde van					
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %		1,3 ▼ —	[2016]	1,0 1,0	
Absoluut verzuim	aantal	0,0 — —	[2017]	0,0 0,0	
Relatief verzuim	aantal	42,8 — —	[2017]	42,8 42,8	

Verbonden Partijen

Onderstaande vindt u het overzicht van de verbonden partijen aan dit programma. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Wat heeft het gekost

BEGROTINGSRESULTAAT TOT EN MET NAJAARSNOTA

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting		
STAND PRIMITIEVE BEGROTING			
Lasten	4.513		
Baten	584		
Per saldo	-3.929		
WIJZIGINGEN tm de vastgestelde najaarsnota			
Lasten	-115		
Baten	15		
Saldo (zonder inzet van de reserves)	130		
Inzet van de reserves			
– gespaard			
– ontspaard			
Per saldo			
RESULTAAT tm najaarsnota	Begroting		
Lasten	4.059		
Baten	627		
Per saldo	-3.432		

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

DEFINITIEVE BEGROTING EN REKENING

TOTAAL	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	4.059	4.025	35
Baten	627	729	101
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-3.432	-3.296	136
Inzet van de reserves			
– gespaard			
– ontspaard			
Per saldo			
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	4.059	4.025	35
Baten	627	729	101
Per saldo	-3.432	-3.296	136

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

Verdeling per taakveld**Vóór inzet van de reserves**

(x € 1.000)	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Verschil
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken					
Lasten	1.293	-80	1.342	1.288	54
Baten	100		131	193	61
Per saldo	-1.192	80	-1.211	-1.096	115
Onderwijshuisvesting					
Lasten	2.792	-35	2.289	2.271	18
Baten	65	15	80	79	-1
Per saldo	-2.727	50	-2.209	-2.192	18
Openbaar basisonderwijs					
Lasten	428		428	466	-38
Baten	419		416	457	41
Per saldo	-9		-12	-8	3
Inzet van de reserves					
- gespaard					
- ontspaard					
Per saldo					
RESULTAAT ná inzet van de reserves					
	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Verschil
Lasten	4.513	-115	4.059	4.025	35
Baten	584	15	627	729	101
Per saldo	-3.929	130	-3.432	-3.296	136

Analyse verschillen rekening – begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting verklaard.

Per programma**Verklaring resultaat op dit programma**

€

negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig

4. Onderwijs**136.000**

Baten	101.000
- Vordering op Kinderwoud obv overeenkomst	60.000
- Baten Frankeskoalle. De administratie wordt verzorgd door ondersteuning OPO. Tussentijds worden geen begrotingswijzigingen gemaakt.	41.000
Lasten	35.000
- Vrijval balansposten ikv onderwijsprogramma	82.000
- Taakuitbreiding Kinderopvang (personeelskosten). De raming van de kosten is te hoog geweest.	24.000
- Voordeel op subsidieverstrekking Kinderwoud	13.000
- Diversen	2.000
- Hogere kosten leerlingenvervoer Jobinder	-16.000
- Afrekening Jobinder 2017	-32.000
- Lasten Mr. Frankeskoalle. Zie bij baten.	-38.000

5. Sport, cultuur en recreatie

Inleiding

Het programma Sport, cultuur en recreatie betreft de dienstverlening aan de burgers op het gebied van sportvoorzieningen, het stimuleren van sportbeoefening, het initiëren en in stand houden van voorzieningen op het gebied van kunst en cultuur en gemeenschappelijke voorzieningen ter bevordering van de sociale leefbaarheid in de dorpen en activiteiten die een bijdrage leveren aan het in stand houden en zo mogelijk versterken van de toeristisch–recreatieve structuur in de gemeente Tytsjerksteradiel.

Het voorzieningenniveau en de samenwerking met sportclubs bevindt zich in vergelijking met andere Friese gemeenten op een hoog niveau. Wij participeren in Brede impuls combinatie regeling. Sport is steeds nadrukkelijker een factor in gezondheid, opvoeding en gemeenschapsvorming.

Wat de accommodaties betreft richten wij ons bij ontwikkelingen vooral op mogelijkheden tot concentratie van voorzieningen.

Het programma heeft veel relatie met activiteiten in andere programma's zoals Sociaal Domein , Onderwijs, Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening (planontwikkeling) en MBB (gebouwen).

De basis voor recreatie is vastgelegd in het beleidsplan toerisme en recreatie (Alles wat Fryslân moai makket; 2007–2017). De verdere uitwerking van de vastgestelde beleidskaders is een bevoegdheid van het college. Via de reguliere planning en control cyclus vindt rapportage over de voortgang van de beleidsplannen en de (eventueel) daaraan gekoppelde jaarplannen plaats.

Inhoudelijk

Netwerk Noordoost

Netwerk Noordoost is de sociaal–economische samenwerking van gemeenten in Noordoost Fryslân, gericht op uitvoering van projecten en het inhoud geven aan ambities. Voor Tytsjerksteradiel zijn er vier prioritaire projecten benoemd in ANNO I:

- Ontsluiting Skûlenboarch
- Kansen in Kernen
- Waterfront Earnewâld
- Ontwikkelingen waterfront Burgum

Project Skûlenboarch is in 2018 afgerond. Er is een nieuwe ontsluitingsweg gerealiseerd, zoals bedoeld. Met een extra krediet van de raad is ook fase 2 gerealiseerd, waarbij de nieuwe ontsluitingsweg niet alleen een functie heeft voor het industrieterrein Skûlenboarch maar nu ook functioneert als een doorgaande weg. Hiervoor is in fase 2 de ontsluitingsweg verlengd en verlegd naast het industrieterrein. Bij calamiteiten van de brug Skûlenboarch biedt de nieuwe weg een duurzame oplossing. Daarnaast is de

verkeersveiligheid op het industrieterrein zelf ook verbeterd. Het project is ook financieel afgerond met de provincie Fryslân.

Voor project KIK wordt verwezen naar programma 2. De overige projecten spelen niet meer in dit perspectief. Waterfront Earnewâld is eerder afgerond en Waterfront Burgum is niet binnen ANNO in ontwikkeling genomen.

Kleedruimten zwembad Gytsjerk

De huidige kleedruimten bij het zwembad zijn aan vervanging toe. Deze zijn 40 jaar oud en toe aan renovatie dan wel vervanging. Omdat Gytsjerk al enige tijd op zoek is naar een locatie voor een ontmoetingsruimte proberen we verschillende functies inclusief kleedruimte te combineren bij het zwembad. Het voorstel (van dorpsbelang Gytsjerk) is om een win-win situatie te creëren ter bevordering van de leefbaarheid in Gytsjerk.

Als blijkt dat het (financieel) niet haalbaar is om functies te kunnen combineren zullen we een nader plan moeten opstellen ten behoeve van de renovatie/vervanging van de bestaande kleedruimten bij het zwembad. Als er een ontmoetingsruimte komt dan zal dit zijn op basis van een sluitende exploitatie van minimaal 10 jaar. Gaat de ontmoetingsruimte niet door dan is het uitgangspunt dat de renovatie/vervanging van de huidige kleedruimten gedekt worden door het reguliere onderhoudsbudget.

Op dit moment vinden er nog onderhandelingen plaats. Mocht dit leiden tot een positieve uitkomst voor alle partijen dan zal de realisatie van start gaan.

Sporthal De Westermar

Er is een Voorlopig Ontwerp van de nieuwe sporthal gemaakt. Deze is samen met een integraal plan voor de omgeving ter besluitvorming in de Raad geweest. Door de raad is besloten om Variant B te gaan realiseren tegen een structurele uitzetting van € 8.000. Inmiddels heeft de aanbestedingsprocedure plaatsgevonden. Op dit moment zitten we in de afrondende van de bouwteamovereenkomsten. De planning is dat er na de zomervakantie van 2019 begonnen wordt met de werkzaamheden aan de fundering.

Eigen risico brand Westermar c.a.

Voor de afwikkeling van de schade van de brand van de Westermar c.a. dragen wij als gemeente een eigen risico van € 75.000. Conform de bestendige gedragslijn zijn deze kosten ten laste van de exploitatie 2018 gebracht. Voor de jaarrekening 2018 betekent dit een eenmalig nadeel.

Zwemclinics basisscholen

Na afschaffing van het schoolzwemmen in 2010 komen onze basisscholen veel minder in het zwembad. Hierdoor kunnen we de kinderen in onze gemeente minder monitoren met het oog op veiligheid in het water.

Scholen willen over het algemeen graag zwemmen, maar zoeken handvatten om dit op een veilige en verantwoorde manier te doen. Om kinderen zwemveilig te maken en te houden, kennen we Swim2play. Dit levert daarnaast ook een bijdrage aan de onderwijsdoelen. Het programma is ontwikkeld in samenwerking met het onderwijs. Het programma is een aanvulling op het bewegingsonderwijs en kan worden ingezet als een extra beweegmoment binnen het basisonderwijs. Kinderen komen jaarlijks van groep 1 t/m 6 in het zwembad in een opeenvolgend blok van vijf weken. Het concept is

laagdrempelig en het vervoer ligt bij de ouders. De jaren 2018 en 2019 gelden als een pilot.

De start van de pilot was op 19 maart 2018. Tot de zomervakantie is deelgenomen door 10 groepen, waaronder een groep van de AZC-school. Aan het einde van het schooljaar 2018-2019 hebben 11 scholen met in totaal 35 groepen deelgenomen aan Swim2play op maandag in zwembad De Wetterstins. Het laatste blok van 5 lessen vindt in juni/ juli plaats in het buitenbad in Gytsjerk. Er is een zeer positieve feedback van ouders en scholen.

Ook de animo binnen het onderwijs is er. Voor komend schooljaar 2019-2020 zijn nog eens 22 groepen aangemeld, komend van 12 verschillende basisscholen.

We stellen voor om deze pilot om te zetten in een structureel aanbod en dit dan ook zo op te nemen in de begroting en activiteitenprogramma zwembad. Het onderwerp is dan ook aangedragen voor de Kadernota 2020-2023. Dit is in lijn met het coalitieakkoord waarin zwemveiligheid een grote plaats inneemt en ook uit de kieswijzer 2018 blijkt dat het zwemmen in het basisonderwijs belangrijk wordt gevonden onder inwoners. Met dit aanbod kunnen we voor alle scholen Swim2play aanbieden waarbij we tijdens het buitenseizoen ook gebruik maken van het buitenbad in Gytsjerk. Hierbij draagt de gemeente zorg voor aanbod en kwaliteitsbewaking. Scholen en ouders dragen zorg voor vervoer en financiën met betrekking tot de inzet bewegcoach onderwijs.

Huurcontract Wil

Bij het afsluiten van het nieuwe huurcontract tussen Wil en de gemeente is door de gemeente bij de coöperatieve vereniging De Wâldsang bedongen dat in het vervolg niet de gemeente meer de schoonmaak van het muziekgedeelte voor haar rekening neemt, maar dat de coöperatieve vereniging hiervoor verantwoordelijk is. De raming in de gemeentebegroting was nog niet aangepast. Tevens komt hiermee de opgenomen verplichting over het boekjaar 2017 ook te vervallen. Voor de exploitatie 2018 betekent dit een eenmalig voordeel van € 22.000.

Cultuursubsidies

Bij de subsidieverlening in het kader van de cultuur is een onderbesteding opgetreden van € 20.000. Dit doet zich vooral voor bij de budgetten voor het Frysk belied en de incidentele subsidieverstrekingen. In beide gevallen gaat het hierbij om budgetten waarbij besteding vooral afhankelijk is van de vraag uit het veld. De vraag is in 2018 duidelijk achtergebleven bij de verwachting.

Hogere kosten tractie

In 2018 zijn de reguliere onderhoudskosten c.a voor tractie hoger geweest dan de begroting. Bij de onderhoudskosten gaan wij uit van een relatief lage raming, waardoor de limiet van de begrotingsruimte sneller bereikt wordt.

Een aantal voertuigen is overgegaan op blauwe diesel, dat leidt tot hogere brandstofkosten (meerkosten per liter: € 0,30). De normale (laag geraamde) onderhoudskosten zijn ook overschreden. Per saldo een nadeel voor de jaarrekening van € 42.000.

Groenonderhoud

Het totale onderhoud van groen heeft meer gekost dan begroot. Daar is een aantal oorzaken voor die niet afzonderlijk in bedragen zijn uit te drukken. Dit betreft de nabijliggende kosten van een aantal stormen uit het verleden, de droge zomer, het niet realiseren van een (financiële) taakstelling op groen uit een voorgaande bezuinigingsronde én de kosten van deelname aan het project bestrijding invasieve exoten. Per saldo voor de jaarrekening een nadeel van € 124.000.

Onderhoud Wetter en Willepark

Voor het onderhoud c.a. van het Wetter en Willepark is binnen de begroting geld gereserveerd. Echter, het park is nog niet overgedragen en nog niet volledig ingericht. Voor de jaarrekening 2018 betekent dit een eenmalig voordeel van € 58.000.

Zwembaden

Wetterstins

De inkomsten van het zwembad De Wetterstins in Burgum zijn € 50.000 hoger dan begroot. Dit als gevolg van hogere inkomsten uit zwemlessen en recreatieve zwemmers.

De Sawn Doarpen

Hier is sprake van aanmerkelijk hogere inkomsten uit losse kaartjes en abonnementen en dat is een op een terug te voeren op de geweldige zomer van 2018.

Personele kosten

De salariskosten zijn aanmerkelijk hoger. De mooie zomer heeft ervoor gezorgd dat meer personeel nodig was. Bovendien is er sprake van langdurig zieken. Per saldo een nadeel van € 85.000.

Aanpak Japanse duizendknoop

Op verzoek van de raad en de mienskip zijn wij in 2018 begonnen met een gerichte aanpak van de Japanse Duizendknoop. Hierbij maaien wij de locaties met Japanse Duizendknoop en voeren het maaisel apart af. Op deze wijze trachten wij verdere verspreiding van deze soort te voorkomen. Enkele locaties zijn bij wijze van proef behandeld met heet water. Op het composteerterrein wordt grond met wortelresten van Japanse duizendknoop apart ingezameld.

Droogte

Het voorjaar en de zomer van 2018 waren uitzonderlijk droog. Hierdoor hebben wij extra veel water moeten geven aan de bomen die de afgelopen drie jaar geplant zijn. Hiermee hebben wij veel bomen kunnen redden. Bij de pas geplante struiken is er veel uitval. Door de extra watergeefbeurten en de uitval van geplante struiken vallen de kosten hoger uit dan normaal. De bestaande bomen hebben ook geleden onder de droogte. Sommige bomen hebben hun blad verloren. Het effect van de droogte bij de bomen zal in de loop van 2019 zichtbaar worden.

Vervangen populieren

De conditie van de populieren is de afgelopen jaren sterk achteruitgegaan. Dit liet zich zien door veel dode takken en veel takken die tijdens storm breken. Inmiddels zijn de

populieren gekapt en de eerste 90 bomen van de herplant zijn geplant bij de Buorren-Suderein in Tytsjerk.

Combinatiefuncties

In het recente verleden heeft het rijk middelen beschikbaar gesteld aan de gemeenten voor het realiseren van combinatiefuncties. Combinatiefuncties zijn banen waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever, maar gelijk of in ieder geval voor een substantieel deel te werk wordt gesteld voor twee of meer werkvelden of sectoren.

Van de gemeenten en andere partners werd ook een financiële inspanning verwacht. In 2018 is de raming van de uitgaven en de inkomsten te ruim geweest. Bovendien is geconstateerd dat er sprake is geweest van het niet gebruik maken van de budgettaire ruimte die aanwezig is. Voor de exploitatie 2018 levert dit per saldo een voordeel op van € 57.000.

Beleidsindicatoren BBV

Voor het toelichten van de effecten van beleid op de programma's gebruiken gemeenten beleidsindicatoren. Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn alle gemeenten verplicht dit in ieder geval te doen aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.

Met de beleidsindicatoren kunnen raadsleden zich een beeld vormen van de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren moeten echter geen doel op zichzelf worden. Een laag percentage jongeren met jeugdhulp kan bijvoorbeeld positief zijn als de gemeente een goede preventieve aanpak hanteert, maar is wellicht minder gunstig indien bepaalde jongeren geen jeugdhulp ontvangen die dat wel nodig hebben.

Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is dus het verhaal achter het cijfer. Dat kunnen raadsleden gebruiken om te sturen op maatschappelijke effecten.

Waarstaatjegemeente.nl

Via de website waarstaatjegemeente.nl kunnen raadsleden, net als andere belangstellenden, de (meeste) verplichte indicatoren terugvinden. Ook zijn er op deze website veel andere gegevens te vinden die voor raadsleden waardevol kunnen zijn.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 05. Sport, cultuur en recreatie

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

ongunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■■

Indicator	Eenheid	Metingen en referentiejaar			
		jaarrekening 2018	begr.	rek.	
meting ten tijde van					
% Niet-sporters	%	55,7 ■■	[2016]	55,7	55,7

Verbonden Partijen

Onderstaande vindt u het overzicht van de verbonden partijen aan dit programma. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Naam	Recreatieschap Marrekrite
vestigingsplaats	Grou
rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
bestuurlijk belang	1 lid in het algemeen bestuur
risicoprofiel	● [Middel]
overige informatie	zie Paragraaf Verbonden Partijen

Wat heeft het gekost

BEGROTINGSRESULTAAT TOT EN MET NAJAARSNOTA

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting		
STAND PRIMITIEVE BEGROTING			
Lasten	6.248		
Baten	1.046		
Per saldo	-5.202		
WIJZIGINGEN tm de vastgestelde najaarsnota			
Lasten	303		
Baten	-29		
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-331		
Inzet van de reserves			
– gespaard			
– ontspaard	177		
Per saldo	177		
RESULTAAT tm najaarsnota	Begroting		
Lasten	6.417		
Baten	1.087		
Per saldo	-5.330		

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

DEFINITIEVE BEGROTING EN REKENING

TOTAAL	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	6.397	6.854	-457
Baten	1.017	1.421	404
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-5.380	-5.433	-53
Inzet van de reserves			
– gespaard	20	20	
– ontspaard	69		-69
Per saldo	49	-20	-69
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	6.417	6.874	-457
Baten	1.087	1.421	335
Per saldo	-5.330	-5.453	-122

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

Verdeling per taakveld**Vóór inzet van de reserves**

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Verschil
Cultureel erfgoed					
Lasten	40		40	19	21
Baten	14		14	7	-7
Per saldo	-26		-26	-13	13
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie					
Lasten	465		447	406	41
Baten	57		57	56	
Per saldo	-409		-391	-350	41
Media					
Lasten	677		677	677	
Baten					
Per saldo	-677		-677	-677	
Musea					
Lasten	45		45	45	
Baten					
Per saldo	-45		-45	-45	
Openbaar groen en (openlucht) recreatie					
Lasten	2.032	213	2.443	2.468	-25
Baten	180		180	202	22
Per saldo	-1.852	-213	-2.263	-2.265	-3
Sportaccommodaties					
Lasten	2.570	90	2.427	2.908	-481
Baten	677	-29	648	1.106	458
Per saldo	-1.894	-118	-1.779	-1.802	-23
Sportbeleid en activering					
Lasten	418		318	332	-14
Baten	119		119	50	-69
Per saldo	-300		-199	-282	-82
Inzet van de reserves					
- gespaard			20	20	
- ontspaard		177	69		-69
Per saldo		177	49	-20	-69
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Verschil
Lasten	6.248	303	6.417	6.874	-457
Baten	1.046	149	1.087	1.421	335
Per saldo	-5.202	-154	-5.330	-5.453	-122

Analyse verschillen rekening – begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting verklaard.

Per programma

Verklaring resultaat op dit programma

€

negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig

5. Sport, cultuur en recreatie -122.000

Baten	335.000
- Verrekening schade Westermar	365.000
- Inkomsten sportaccommodaties; gymzalen, sporthallen, zwembaden en sportvelden	73.000
- Aanleg speelveld Noardburgum	42.000
- Ontvangen loonkosten subsidie	21.000
- Ontvangen bijdragen subsidie natuurbescherming, eigen bijdragen speelplaatsen en schade-uitkering verzekeringen	16.000
- Verkoop groenstroken	8.000
- Pontvoorzieningen	8.000
- Lagere vergoeding voor dienstverlening voor monumenten.	-7.000
- Temporisering onttrekkingen aan Algemene Reserve	-69.000
- Correctie begrotingsposten, posten dubbel begroot.	-122.000
Lasten	-457.000
- Correctie begrotingsposten; posten dubbel begroot.	107.000
- Temporisering werkzaamheden (met verrekening met Algemene Reserve)	69.000
- Exploitatiekosten sportaccommodaties (gymzalen, sporthallen, zwembaden en sportvelden)	54.000
- Gewijzigd huurcontract muziekschool	22.000
- Lagere kosten voor eigen en particuliere monumenten	21.000
- Subsidieverlening	20.000
- Pontvoorzieningen	12.000
- Diversen	-7.000
- Hogere bijdrage WM8KTD	-22.000
- Aanleg speelveld Noardburgum	-42.000
- Exploitatiekosten tractie	-50.000
- Onderhoudskosten groen, natuurbeheer, speelplaatsen en kunst.	-60.000
- Personeelskosten.	-141.000
- Kosten schade Westermar	-440.000

6. Sociaal Domein

Inleiding

Dit programma is gericht op het bevorderen van de participatie van onze inwoners en het vergroten van hun sociale en financiële zelfredzaamheid. De klant staat daarbij centraal. We werken integraal en vanuit het principe één gezin – één plan – één contactpersoon. De taakuitvoering betreft: bijzondere bijstand, participatie, keukentafelgesprekken, schulddienstverlening, beweging, leerplicht, betalingen en administratie, handhaving en fraudepreventie, verstrekkingen en voorzieningen, kwaliteit bewaken, bezwaar en beroep, inkoop, leerlingenvervoer en subsidieverstrekking.

Belangrijke doelstellingen zijn het bewerkstelligen dat zoveel mogelijk inwoners economisch onafhankelijk zijn en meedoen (participeren) in de samenleving op allerlei niveaus. Waar nodig bieden wij de helpende hand. Binnen de participatie heeft de begeleiding van bijstandsgerechtigden naar betaald werk onverkort de prioriteit. In een integraal beleidskader is vastgelegd op welke wijze de gemeente maatschappelijke- en arbeidsparticipatie wil bevorderen.

De ambitie richt zich op zelfstandigheid en zelfredzaamheid van burgers. In het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is de gemeente voor burgers de eerst aanspreekbare overheid. In die verantwoordelijkheid heeft de gemeente een actieve regierol in de afstemming met een groot aantal lokaal werkzame instellingen op het gebied van welzijn, ondersteuning en zorg.

Inhoudelijk

Sociaal Domein

Algemeen

Nu de transitie in het Sociaal Domein is afgerond en nieuwe taken en verantwoordelijkheden zijn gedecentraliseerd, staan we als gemeente voor de verdere transformatie. Centrale opgave daarbij is om zowel de transformatie door te zetten als de kosten terug te dringen.

In 2018 werd in het voorjaar duidelijk dat over het voorgaande jaar een tekort was ontstaan in het sociaal domein. Daarbij werd de verwachting uitgesproken dat deze tekorten zich bij een ongewijzigde aanpak ook over 2018 en de jaren erna voor zouden doen.

Er is sinds mei 2018 dan ook gewerkt aan een zorgvuldige analyse en duiding van de oorzaken van het tekort en de maatregelen die kunnen zorgen voor een gezonde financiële stand van zaken. De eerste conclusies van die analyse zijn aan de raden begin oktober 2018 gepresenteerd en vastgelegd in het rapport “Analyse Sociaal Domein Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel September 2018”. Aansluitend is onderzocht welke maatregelen genomen kunnen worden om de tekorten terug te dringen. Deze zijn geformuleerd in het integrale beleidskader sociaal domein voor beide gemeenten en het

personeel en organisatieplan. De maatregelen hebben zowel betrekking op bezuinigingen op de voorzieningen voor inwoners, als het terugdringen van de uitgaven op het gebied van personeel en organisatie.

De analyse van de financiën heeft zich toegespitst op het helder krijgen van de kosten op drie hoofdonderdelen:

- Personeel
- Voorzieningen voor inwoners op basis van wet –en regelgeving, landelijk beleid en/of regionale samenwerkingsverbanden
- Voorzieningen voor inwoners op basis van gemeentelijk beleid

In 2018 is besloten om de Jeugd –en Dorpenteams (nu Gebiedsteams) onder te brengen in de ambtelijke organisatie. De teams gaan integraal werken en worden aangevuld met consulenten werk –en inkomen. De reorganisatie omvat onder meer het formuleren van een aangepaste opdracht voor de teams, het overnemen van personeel van de moederorganisaties en het regelen van huisvesting. Deze werkzaamheden konden niet binnen de bestaande formatie worden uitgevoerd. Daarom is tijdelijk extern ingehuurd.

Bij de beleidsontwikkeling is geïnvesteerd in het centraal stellen van de transformatieopgaven. In 2018 is bijvoorbeeld een start gemaakt met het verder professionaliseren en resultaatgericht maken van de reguliere welzijnssubsidies. Ook in de cliëntondersteuning van de dorpenteams is het vraaggericht werken, het inzetten op de zelfredzaamheid van inwoners (het zelf oplossend vermogen) en het preventief werken verder doorontwikkeld. Daarnaast is een Odensehuis, een laagdrempelig ontmoetingspunt voor mensen met dementie en hun mantelzorgers en andere naasten, opgericht. Eind 2018 is het bezoekersaantal toegenomen wat geleid heeft tot het besluit de pilot met een jaar te verlengen.

Beschermd wonen en opvang

Sinds 2015 zijn alle Nederlandse gemeenten op grond van de Wmo 2015 verantwoordelijk voor de beschermde woonvormen (voor mensen die vanwege psychiatrische en psychosociale problematiek tijdelijk niet zelfstandig kunnen wonen) en voor de maatschappelijke opvang. De financiering verloopt vooralsnog via centrumgemeente Leeuwarden, die de uitvoering neergelegd heeft bij Sociaal Domein Fryslân (SDF). De invoering van het objectieve verdeelmodel beschermd wonen/maatschappelijke opvang/Wmo 2015 begeleiding zal plaatsvinden vanaf 2021. Dit hangt samen met de openstelling van de Wlz in 2021 voor mensen met een psychiatrische aandoening. Tot 2021 blijft het huidige historische verdeelmodel van kracht.

Vanaf 2021 zullen de middelen dus over de lokale gemeenten verdeeld gaan worden via een nieuw objectieve verdeelmodel. Voor de gemeente Tytsjerksteradiel is het van belang om de ontwikkelingen goed te blijven volgen, omdat er in de gemeente een crisisopvang van Zienn (De Blijenhof) gehuisvest is. Voordat de daadwerkelijke overheveling plaats gaat vinden, zullen wij nadenken over hoe en met welke partners (partijen en gemeenten) we het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang vorm gaan geven vanaf 2021.

Door de inzet van het regionale product beschermd wonen 'thuisplus' kan voor inwoners met een psychiatrische kwetsbaarheid de benodigde ondersteuning in de thuissituatie worden geboden. De bedoeling van dit nieuwe product was het voorkomen van een opname in een intramurale setting. In Friesland is er sprake van een toename van zowel thuisplus als beschermd wonen in een intramurale setting. De gewenste verschuiving van intramuraal naar de thuissituatie is (nog) niet opgetreden. Naar de achterliggende oorzaak van deze stijging wordt nog nader onderzoek naar gedaan. Dit heeft geleid tot een fors tekort in 2018.

Mantelzorgwaardering

Mantelzorgwaardering is per 2015 als taak vanuit het Rijk overgeheveld naar gemeenten. Vanuit Tytsjerksteradiel is gekozen voor "waardering in natura". Het uitvoeringsplan mantelzorgmiddelen 2017–2020 is inmiddels uitgerold.

Armoedebeleid

In 2018 is ten aanzien van armoedebeleid uitvoering gegeven op basis van scenario 3 uit het beleidsplan "Meidwaan, sûnder in soad jild @T-diel!". De aanpassingen vanuit het beleidsplan armoede 'Meidwaan sûnder yn soad jild' zijn doorgevoerd. In 2018 is in dit kader bijvoorbeeld een nieuwe minimagids worden uitgegeven. Verder is uitvoering gegeven aan de verschillende minimaregelingen in onze gemeente en worden inwoners (financieel) ondersteund.

Ontwikkelingen rond Caparis N.V.

De ontwikkelingen in het kader van de transitie en herstructurering hebben er nu toe geleid dat een nieuwe stuurgroep is ingesteld met een nieuwe werkgroep, met als doel om de vernieuwing van de bestuursstructuur gelijk op te laten lopen met de herstructurering van Caparis N.V.

In december 2018 is in de gemeenteraad Tytsjerksteradiel een notitie met vernieuwde uitgangspunten gedeeld aangaande de toekomstige samenwerking met GR SW Fryslân en Caparis N.V. Deze uitgangspunten bieden het kader voor het vervolg van het proces van de herstructurering, waarbij samen met de gemeente Achtkarspelen de inzet is om de Gemeenschappelijke Regeling zoals die nu wordt gehanteerd er tussenuit te halen en dat de beide gemeenten niet opteren voor het eigenaarschap van Caparis 2.0. Hiervoor worden nu in diverse werkgroepen (Financiën, Hrm, Governance) scenario's uitgewerkt. De uitkomsten van deze scenario's zullen mede leiden tot definitieve besluitvorming omtrent de herstructurering.

Flechtlingenwurk – ferheging subsydzje

It Flechtlingenwurk hat de lêste jierren te krijen mei in taname fan it tal statushâlders yn ús gemeente. De subsydzje dy 't se struktureel fan ús gemeente krije is te leech om alle trajekten út te fieren. De lêste jierren is de subsydzje al in tal kearen ynsidinteele ferhege. Foar 2018 en 2019 is de subsydzje foar Flechtlingenwurk ferhege. Risseltaat is dat de begelieding fan gemiddeld 12 moanne útwreide is nei 18 moanne per folwoeksen staushâlder. Teffens binne de sprekoeren útwreide fan ien nei twa middeis per wike. Fierders is ôfpraat dat Flechtlingenwurk oansprekpunt en fraachbaak foar lokale

frijwilligers, benammen yn 'e lytsere doarpen, dy't statushâlders begeliede of begeliede wolle.

Wmo-vervoer afrekening Jobinder 2017

In 2017 zijn er bij de oprichting en start de nodige opstartproblemen geweest. In 2017 is in totaal een bedrag van € 85.000 meegenomen als balanspost voor de afrekening over 2017. De afrekening over 2017 heeft in 2018 plaatsgevonden. Per saldo levert dit een voordeel op € 46.000 voor de jaarrekening 2018.

In de gemeentelijke administratie vindt de effectuering daarvan plaats binnen twee programma's te weten programma 4 (Onderwijs; leerlingenvervoer) en programma 6 (Sociaal Domein; Wmo vervoer). Voor programma 4 betekent de afrekening over 2017 uiteindelijk een nadeel van € 32.000 en voor programma 6 een voordeel van € 78.000.

Beleidsindicatoren BBV

Voor het toelichten van de effecten van beleid op de programma's gebruiken gemeenten beleidsindicatoren. Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn alle gemeenten verplicht dit in ieder geval te doen aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.

Met de beleidsindicatoren kunnen raadsleden zich een beeld vormen van de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren moeten echter geen doel op zichzelf worden. Een laag percentage jongeren met jeugdhulp kan bijvoorbeeld positief zijn als de gemeente een goede preventieve aanpak hanteert, maar is wellicht minder gunstig indien bepaalde jongeren geen jeugdhulp ontvangen die dat wel nodig hebben.

Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is dus het verhaal achter het cijfer. Dat kunnen raadsleden gebruiken om te sturen op maatschappelijke effecten.

Waarstaatjegemeente.nl

Via de website waarstaatjegemeente.nl kunnen raadsleden, net als andere belangstellenden, de (meeste) verplichte indicatoren terugvinden. Ook zijn er op deze website veel andere gegevens te vinden die voor raadsleden waardevol kunnen zijn.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 06. Sociaal domein

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

ongunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

Indicator	Eenheid	Metingen en referentiejaar		begr. 2019	rek. 2017
		meting ten tijde van	jaarrekening 2018		
% Jeugdwerkloosheid	%	1,2	■ ■	[2015]	1,2
% kinderen in armoede	%	3,8	■ ■	[2015]	3,8
Aantal re-integratievoorzieningen	aantal	32,4	▼ ▼	[2018]	40,9
Bijstandsuitkeringen	aantal	31,3	▼ ■	[2018]	30,9

Jongeren met delict voor rechter	%	1,1	 	[2015]	1,1	1,1
Jongeren met jeugdbescherming	%	1,4	 	[2018]	1,3	1,2
Jongeren met jeugdhulp	%	8,4	 	[2018]	9,1	9,2
Jongeren met jeugdreclassering	%	0,2	 	[2017]	0,2	0,0
Netto arbeidsparticipatie	%	66,9	 	[2018]	65,6	65,9
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	aantal	53,0	 	[2018]	50,0	50,0

Verbonden Partijen

Onderstaande vindt u het overzicht van de verbonden partijen aan dit programma. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Naam	Sociale Werkvoorziening Fryslân (TD)
vestigingsplaats	Drachten
rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
bestuurlijk belang	3 leden in Algemeen Bestuur en 1 lid in het Dagelijks Bestuur.
risicoprofiel	 [Hoog]
overige informatie	zie Paragraaf Verbonden Partijen

Naam	Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân
vestigingsplaats	Dokkum
rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (licht)
bestuurlijk belang	-
risicoprofiel	 [Middel]
overige informatie	zie Paragraaf Verbonden Partijen

Naam	Caparis NV (TD)
vestigingsplaats	Drachten
rechtsvorm	Vennootschap / Coöperatie
bestuurlijk belang	1 vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders.
risicoprofiel	 [Hoog]
overige informatie	zie Paragraaf Verbonden Partijen

Wat heeft het gekost

BEGROTINGSRESULTAAT TOT EN MET NAJAARSNOTA

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting		
STAND PRIMITIEVE BEGROTING			
Lasten	35.858		
Baten	9.107		
Per saldo	-26.751		
WIJZIGINGEN tm de vastgestelde najaarsnota			
Lasten	557		
Baten	416		
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-141		
Inzet van de reserves			
– gespaard			
– ontspaard	1.222		
Per saldo	1.222		
RESULTAAT tm najaarsnota	Begroting		
Lasten	37.565		
Baten	9.643		
Per saldo	-27.922		

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

DEFINITIEVE BEGROTING EN REKENING

TOTAAL	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	37.565	41.577	-4.012
Baten	9.523	11.430	1.908
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-28.042	-30.146	-2.104
Inzet van de reserves			
– gespaard			
– ontspaard	120	44	-76
Per saldo	120	44	-76
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	37.565	41.577	-4.012
Baten	9.643	11.474	1.832
Per saldo	-27.922	-30.102	-2.180

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

Verdeling per taakveld

Vóór inzet van de reserves

(x € 1.000)	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Vershil
Arbeidsparticipatie					
Lasten	798		1.340	1.880	-540
Baten				378	378
Per saldo	-798		-1.340	-1.502	-162
Begeleide participatie					
Lasten	4.695		4.219	4.184	35
Baten					
Per saldo	-4.695		-4.219	-4.184	35
Geëscaleerde zorg 18-					
Lasten	1.321		1.593	1.705	-112
Baten				300	300
Per saldo	-1.321		-1.593	-1.404	189
Geëscaleerde zorg 18+					
Lasten					
Baten					
Per saldo					
Inkomensregelingen					
Lasten	11.027	403	10.835	12.147	-1.312
Baten	8.523	429	8.952	9.843	891
Per saldo	-2.505	26	-1.883	-2.304	-421
Maatwerkdienstverlening 18-					
Lasten	5.795		4.989	7.727	-2.738
Baten				44	44
Per saldo	-5.795		-4.989	-7.683	-2.694
Maatwerkdienstverlening 18+					
Lasten	5.091		7.356	7.267	90
Baten	411		411	421	10
Per saldo	-4.680		-6.945	-6.846	99
Maatwerkvoorzieningen (WMO)					
Lasten	3.245		1.766	1.249	517
Baten	8		8	24	16
Per saldo	-3.238		-1.758	-1.225	534
Samenkracht en burgerparticipatie					
Lasten	2.697	154	2.794	2.757	37
Baten	165	-13	152	403	251
Per saldo	-2.532	-167	-2.642	-2.354	289
Wijkteams					
Lasten	1.189		2.673	2.662	10
Baten				17	17
Per saldo	-1.189		-2.673	-2.645	28
Inzet van de reserves					
- gespaard					
- ontspaard		1.222	120	44	-76
Per saldo		1.222	120	44	-76

RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Vershil
Lasten	35.858	557	37.565	41.577	-4.012
Baten	9.107	1.638	9.643	11.474	1.832
Per saldo	-26.751	1.081	-27.922	-30.102	-2.180

Analyse verschillen rekening – begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting verklaard.

Per programma

Verklaring resultaat op dit programma

€

negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig

6. Sociaal domein -2.180.000

Baten	1.831.000
- Inkomensregelingen: Per saldo is er een nadeel van € 170.000 ontstaan. Er is een stijging van het aantal cliënten van de inkomensregelingen. Hierdoor stijging van de uitkeringslasten (€1.060.000), maar ook een stijging in de baten (€890.000).	890.000
- In de loop van het jaar 2018 is er een incidenteel voordeel ontstaan door verrekeningen met de gemeente Leeuwarden met betrekking tot kosten van maatschappelijke opvang 2016, 2017 en 2018. Omdat het SD in zijn geheel is beschouwd bij de rapportages is afzonderlijke begrotingsposten tussentijds geen bijstelling geweest.	300.000
- In de loop van 2018 is het pand Kiehoel verkocht. De extra afschrijving van de boekwaarde is meegenomen in de lasten.	260.000
- Van het COA is een bedrag ineens ontvangen als bijdrage in de nieuw te bouwen school voor AZC kinderen. Dit bedrag stond niet geraamd in de begroting. Zie ook bij de lasten.	246.000
- Re-integratie: bedrag ontvangen van ESF (Europees Sociaal Fonds) ivm ESF-project Brug naar werk van de Arbeidsmarktregio Fryslân. Dit bedrag heeft betrekking over de jaren 2014-2018.	132.000
- Baten overig	3.000
Lasten	-4.011.000
- Bij nader onderzoek is gebleken dat de fiscale labeling onjuist is geweest. Dit is hersteld en geeft een voordeel voor de exploitatie.	293.000
- Re-integratie: De uitgaven zijn lager doordat project 45+ niet is doorgegaan (€37.600). Door minder instroom van jongeren is de trainster minder vaak ingezet en zijn de lasten ook gedaald. Daarnaast is er geen aanspraak gedaan op het innovatiebudget van €50.000.	98.000
- Binnen het taakveld bevindt zich de exploitatie van diverse welzijnsgebouwen. In 2018 zijn er op verschillende onderdelen voor – en nadelen ontstaan.	81.000
- Toerekening personeelskosten aan taakveld. Bij de 2e berap is een prognose gemaakt van de verwachte kosten op jaarbasis. Deze prognose blijkt achteraf te hoog te zijn geweest.	68.000
- Lasten overig	44.000
- SW – GR SW Fryslân – Voorlopige afrekening ontvangen, T-diel ontvangt bedrag terug omdat de bevoorschotting gebaseerd is op de aantallen van 2017 en bij deze afrekening de realisatiecijfers van 2018 zijn verwerkt.	37.000

- Bijdrage aan WM. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de inleiding. -51.000
- Extra afschrijving boekwaarde Kiehoor. -136.000
- Voor de huidige school is in het verleden een bedrag ineens ontvangen voor diverse onderdelen zoals leermiddelen en meubilair. Dit bedrag is toen in een voorziening gestort. Voor de recente plannen met de school is wederom een bijdrage ineens ontvangen van het COA. Dit bedrag is ook weer gestort in de genoemde voorziening. -246.000
- Inkomensregelingen: Per saldo is er een nadeel van € 170.000 ontstaan. Er is een stijging van het aantal klanten van de inkomensregelingen. Hierdoor stijging van de uitkeringslasten (€1.060.000), maar ook een stijging in de baten (€890.000) . -1.060.000
- De verstrekkingen in het kader van de Wmo en de jeugdwet laten ook in 2018 een aanzienlijk nadeel zien. Met name de stijging bij de kosten van de jeugdzorg is fors. Sinds de invoering van de nieuwe taken is er een volumegroei in de jeugdzorg geweest van ruim 12% t/m 2017. In 2018 is de gemiddelde verstrekking per unieke cliënt t.o.v. 2017 gestegen met 37%. -3.139.000

7. Volksgezondheid en milieu

Inleiding

Het programma Volksgezondheid en milieu omvat de zorg voor milieu, reiniging, compostering, riolering en de sanering van milieuhinderlijke bedrijven. Het programma is gericht op het bevorderen van een schone en hygiënische leefomgeving voor de burgers en het verminderen van de belasting voor het milieu. Preventie en hergebruik van afvalstoffen en hergebruik van secundaire grondstoffen (licht verontreinigde grond en bagger) en regenwater zijn hierbij belangrijke uitgangspunten.

Door middel van het gemeentelijke klimaatbeleid wordt een bijdrage geleverd aan het bereiken van de zogenaamde Kyoto-doelstellingen.

De komende periode zal er meer aandacht aan het beleidsveld “water” worden besteed; hiervoor is een gemeentelijk Waterplan vastgesteld.

In 2008 is de Nota Duurzaamheid vastgesteld, waarbij de raad het ambitieniveau met bijbehorend maatregelenpakket heeft bepaald. De nota vloeit voort uit het collegeprogramma “Mei fleur en faasje”, waarbij prioriteit is toegekend aan het thema “Duurzaamheid”. De financiële vertaling van deze nota is meegenomen in de perspectiefnota 2008 (2009–2012). De externe integratie van het gemeentelijke milieu- en duurzaamheidsbeleid in andere beleidsterreinen, zoals ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, is hierbij van groot belang.

Voor het verkrijgen van draagvlak c.q. het vergroten van het milieubewustzijn vindt gemeentelijke milieucommunicatie plaats. Binnen de begrensde mogelijkheden wordt gestreefd naar een uitvoering van de wettelijke taken op een kwalitatief bovengemiddeld niveau. Datzelfde geldt voor het serviceniveau.

Op het gebied van de milieuhandhaving is de aanpak pragmatisch en praktisch. Naast de “klassieke” rol van controleur, is daarbij ook de rol van adviseur van belang.

Inhoudelijk

ANNO energietransitie

De Energietransitie was in Noordoost Fryslân geagendeerd in ANNO II. Op basis hiervan is in het bestuurlijk overleg van 23 juni 2016 (met de portefeuillehouders, NFW, FMF, provinsje en Wetterskip) overeengekomen om in te zetten op een doelstelling van 40% duurzaam opgewekte energie in 2025.

Ambitie voor de ANNO-energietransitie:

“In 2025 voorziet Noordoost Fryslân voor 40% op duurzame wijze in haar eigen energiebehoefte, als opstap naar een energie neutrale regio. De transitie naar duurzame energie voorziet bovendien in werkgelegenheid in de regio.”

Om invulling te geven aan de ambitie is een uitvoeringsprogramma 2017–2020 opgesteld. Financiering van de geformuleerde budgetten wordt voornamelijk met provinciaal gebiedsbudget en restant budget uit ANNO 1 gerealiseerd.

Grondstoffenbeleidsplan

Om goed voorbereid te zijn op de toekomstige ontwikkelingen is het nodig nieuw beleid te ontwikkelen, vast te stellen en uit te voeren. Hiervoor gaan we een grondstoffenbeleidsplan ontwikkelen, waarin de doelen voor en de uitvoering van de toekomstige afvalinzameling en –verwerking worden vastgelegd.

In november 2018 is een kadernotitie Grondstoffenbeleidsplan opiniërend door de raad behandeld. Vervolgens hebben wij een raadsmemo aan de agendacommissie gestuurd. Deze memo is aangenomen. Wij gaan aan de slag met de aangegeven punten tijdens de raadsbehandeling van november 2018. Dit resulteert in het uitwerken van één scenario met twee varianten. Eén scenario om de VANG–doelstellingen 2025 te halen: een variant mét een positieve financiële prikkel en een variant zonder positieve financiële prikkel.

Vooruitlopend op het voorleggen van het Grondstoffenbeleidsplan onderzoeken wij of het mogelijk is om te starten met een pilot ten aanzien van het verruimen van de openingstijden van de milieustraat en het composteerterrein. De snelheid waarmee deze pilot kan worden ingezet, hangt af van de effecten op de bedrijfsvoering, de huidige vergunning van de beide locaties, de mogelijkheid van uitbreiding van deze vergunning in relatie met de omgeving en acceptatie door de omgeving.

Het wijzigen van openingstijden vraagt gewenning van de klant en dus ook een redelijke duur van de pilot. Het eventueel later terug draaien ervan kan ook negatief van invloed zijn op de klanttevredenheid.

Veiligheidsregio Fryslân (VRF)

De raming van de bijdrage is gebaseerd op de kadernota en begroting van de VRF. In januari 2018 is een voorschotnota ontvangen over het hele jaar op basis waarvan gedurende het jaar per maand een voorschotbetaling is gedaan. Inmiddels is bekend geworden, dat de jaarrekening van de VRF sluit met een aanzienlijk voordelig saldo.

Als oorzaken voor het voordeel worden o.a. genoemd dat voor de vennootschapsbelasting minder hoeft te worden afgedragen dan waarmee rekening gehouden was, vertraging in levering van vervangend materieel, afdracht van te veel werkgeverspremies over de jaren 2013– 2018 en nog niet ingevulde vacatureruimte.

In de loop van 2018 zijn van de kant van de VRF geen begrotingswijzigingen ontvangen zodat de oorspronkelijke raming in de gemeentebegroting niet is gewijzigd. Ten opzichte van de raming betekent dit een voordeel van € 55.000 voor de jaarrekening 2018.

Lokaal gezondheidsbeleid

Op rekeningbasis is bij de besteding van de middelen voor het lokaal gezondheidsbeleid onderbesteding ontstaan. Binnen het lokaal gezondheidsbeleid worden producten aangeboden waarbij afname afhankelijk is van de vraag. Het is vooraf moeilijk in te schatten wat de vraag zal zijn naar de aangeboden producten. Daarnaast heeft de uitvoering van de beleidsvoornemens vertraging opgelopen. Ten opzichte van de raming betekent dit een voordeel van € 21.000 voor de jaarrekening 2018.

Alcohol en drugs

Voor het intensiveren van het beleid op het gebied van alcohol en drugs is een bedrag beschikbaar gesteld voor personeelskosten en werkbudget. Invulling heeft pas vanaf 1 juli plaatsgevonden. Voor de jaarrekening een voordelige ontwikkeling van € 15.000

Riool

In het in 2012 vastgestelde verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) is de ambitie en de daarmee samenhangende kosten en tarieven (rioolheffing) vastgelegd. een over langere termijn kostendekkend tarief, dat daardoor jaarlijks met 3% moet stijgen om aan die voorwaarde te voldoen. Eventuele verschillen tussen kosten en opbrengsten worden verrekend met de voorziening riolering. Dat betekent dat "riolering" voor het saldo van begroting en rekening altijd neutraal is.

Lagere kosten als gevolg van temporisering van de werkzaamheden ten opzichte van het vGRP en meevallende dagelijkse kosten hebben er toe geleid dat er per saldo een verschil tussen opbrengsten en kosten was van € 495.000. Dit bedrag is conform de uitgangspunten in de voorziening riolering gestort.

Afval

De kosten voor de afvalinzameling worden middels de afvalstoffenheffing op begrotingsbasis voor 100% gedekt. In tegenstelling tot de rioolheffing is er geen automatische indexatie, maar wordt het tarief elk jaar op basis van de kosten bepaald.

Lyts 'urnencolumbarium' en in tal urnenkelders realisearje.

Om ús boargers de mooglikheid te jaan om urnen op ús iepenbiere begrafplak by te setten binne yn 2018 it 'urnencolumbarium' en in tal urnenkelders op it gemeentlik begraafplak yn Jistrum realisearre.

Beleidsindicatoren BBV

Voor het toelichten van de effecten van beleid op de programma's gebruiken gemeenten beleidsindicatoren. Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn alle gemeenten verplicht dit in ieder geval te doen aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.

Met de beleidsindicatoren kunnen raadsleden zich een beeld vormen van de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren moeten echter geen doel op zichzelf worden. Een laag percentage jongeren met jeugdhulp kan bijvoorbeeld positief zijn als de gemeente een goede preventieve aanpak hanteert, maar is wellicht minder gunstig indien bepaalde jongeren geen jeugdhulp ontvangen die dat wel nodig hebben.

Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is dus het verhaal achter het cijfer. Dat kunnen raadsleden gebruiken om te sturen op maatschappelijke effecten.

Waarstaatjegemeente.nl

Via de website waarstaatjegemeente.nl kunnen raadsleden, net als andere belangstellenden, de (meeste) verplichte indicatoren terugvinden. Ook zijn er op deze website veel andere gegevens te vinden die voor raadsleden waardevol kunnen zijn.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 07. Volksgezondheid en Milieu

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

onqunstig ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator	Eenheid	Metingen en refertejaar			
		meting ten tijde van	jaarrekening 2018	begr. 2019	rek. 2017
Fijn huishoudelijk restafval	kg	159,0	▬ ▲	[2017]	159,0
Hernieuwbare elektriciteit	%	8,5	▲ ▲	[2017]	6,1

Verbonden Partijen

Onderstaande vindt u het overzicht van de verbonden partijen aan dit programma. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Naam	FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing)
vestigingsplaats	Grou
rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
bestuurlijk belang	1 lid in Algemeen Bestuur
risicoprofiel	● [Middel]
overige informatie	zie Paragraaf Verbonden Partijen

Naam	OMRIN NV (N.V. Afvalsturing Friesland)
vestigingsplaats	Leeuwarden
rechtsvorm	Vennootschap / Coöperatie
bestuurlijk belang	-
risicoprofiel	● [Laag]
overige informatie	zie Paragraaf Verbonden Partijen

Wat heeft het gekost

BEGROTINGSRESULTAAT TOT EN MET NAJAARSNOTA

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting		
STAND PRIMITIEVE BEGROTING			
Lasten	6.913		
Baten	5.603		
Per saldo	-1.309		
WIJZIGINGEN tm de vastgestelde najaarsnota			
Lasten	173		
Baten			
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-173		
Inzet van de reserves			
– gespaard			
– ontspaard			
Per saldo			
RESULTAAT tm najaarsnota	Begroting		
Lasten	6.881		
Baten	5.603		
Per saldo	-1.278		

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

DEFINITIEVE BEGROTING EN REKENING

TOTAAL	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	6.846	6.505	341
Baten	5.603	5.551	-53
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-1.243	-954	289
Inzet van de reserves			
– gespaard	35	35	
– ontspaard			
Per saldo	-35	-35	
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Rekening	Verschil
Lasten	6.881	6.540	341
Baten	5.603	5.551	-53
Per saldo	-1.278	-989	289

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

Verdeling per taakveld**Vóór inzet van de reserves**

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Verschil
Afval					
Lasten	2.637	65	2.611	2.711	-101
Baten	2.955		2.955	2.908	-47
Per saldo	318	-65	344	197	-148
Begraafplaatsen en crematoria					
Lasten	23		21	15	6
Baten	16		16	32	16
Per saldo	-7		-5	17	22
Milieubeheer					
Lasten	724	43	533	509	23
Baten	30		30	19	-11
Per saldo	-693	-43	-502	-490	12
Riolering					
Lasten	2.373	36	2.398	2.097	301
Baten	2.601		2.601	2.592	-9
Per saldo	228	-36	203	495	292
Volksgezondheid					
Lasten	1.155	28	1.284	1.172	112
Baten					
Per saldo	-1.155	-28	-1.284	-1.172	112
Inzet van de reserves					
- gespaard			35	35	
- ontspaard					
Per saldo			-35	-35	
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Verschil
Lasten	6.913	173	6.881	6.540	341
Baten	5.603		5.603	5.551	-53
Per saldo	-1.309	-173	-1.278	-989	289

Analyse verschillen rekening – begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting verklaard.

Per programma

Verklaring resultaat op dit programma €

negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig

7. Volksgezondheid en milieu	289.000
Baten	-56.000
- Lagere inkomsten deelstromen afval	-56.000
Lasten	345.000
- Lagere kosten riolering	301.000
- Lagere bijdrage VRF	55.000
- Diversen	31.000
- Lagere kosten lokaal gezondheidsbeleid	21.000
- Onderbesteding budget alcohol en drugs	15.000
- Lagere bijdrage WM8KTD	15.000
- Hogere kosten deelstromen afval	-93.000

8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Inleiding

Het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing richt zich op een goede ruimtelijke kwaliteit van het gemeentelijk grondgebied, een plezierig, veilig woon- en werkklimaat en een evenwichtige woningmarkt. Dit mede op basis van een structuurvisie en een woonvisie. Ook het onderwerp "Water" heeft meer aandacht gekregen. Hiervoor is begin 2009 een Waterplan vastgesteld. Het maatregelenpakket dat hier bij hoort, is in uitvoering genomen. Het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening heeft verder een relatie met binnen andere programma's op te stellen beleidsplannen, zoals het economisch beleidsplan, het beleidsplan voor toerisme en recreatie en het gemeentelijk verkeer- en vervoerplan.

Inhoudelijk

Verslag Ruimtelijke plannen 2018

Overzicht Bestemmingsplannen en beheersovereenkomsten

Ter uitvoering van het bepaalde in artikel 10.1 lid 2 Wro wordt in de jaarrekening verslag gedaan over het gevoerde beleid Ruimtelijke Ordening. In het kader van het bestuurlijk toezicht is de provincie van deze handelswijze in kennis gesteld. Voor de gehele gemeente zijn bestemmingsplannen opgesteld. De gemeente Tytsjerksteradiel kent een bestemmingsplan voor het buitengebied, één voor de recreatieterreinen, drie voor bedrijventerreinen (Burgum-Sumar kanaalzone, Skûlenboarch, Oentsjerk Sanjesfjild), twee voor Gytsjerk, veertien voor de overige dorpen en drie beheersverordeningen (Tytsjerk dorp, Feanwâldsterwâl en Smidspaed Earnewâld). Hiernaast bestaan er nog een aantal kleinere plannen voor incidentele ontwikkelingen en postzegelplannen. In totaal heeft Tytsjerksteradiel 42 actueel geldende bestemmingsplannen en drie beheersverordeningen.

Actualiteit bestemmingsplannen

Een deel van het bestemmingsplan Buitengebied 1997 is nog steeds geldend voor de gronden ten zuiden van de Gaestmabuorren (ook bekend als: De Warren). Voor de ontwikkeling van dit gebied is in 2018 gestart met de voorbereidingen voor een nieuw en actueel plan. De verouderde status van het huidige plan, heeft gezien het grotendeels gemeentelijk eigendom, geen consequenties voor de toedeling van functies en gebruik van de gronden of de ruimtelijke kwaliteit.

In 2018 is voor de bestemmingsplannen voor de dorpen Sumar en Feanwâldsterwâl/Kûkherne de 10-jaarstermijn verstreken. Voor deze kernen zijn nieuwe bestemmingsplannen in voorbereiding.

Op 1 juli 2018 is de wetwijziging in werking getreden waardoor de gevolgen van het niet actueel zijn van de plannen worden opgeheven. Voor de plannen Sumar en Feanwaldsterwal/Kûkherne geldt dat deze digitaal beschikbaar zijn en voldoen aan hetgeen in de wetwijziging is opgenomen.

De gemeente stelt als beleidskader dat ruimtelijke plannen voor het grondgebied actueel moeten zijn. Gelet op de ontwikkelingen met betrekking tot de invoering van de nieuwe Omgevingswet is de doelstelling om de verouderde (niet-intelligente pdf) plannen te blijven actualiseren.

In dat kader is in 2018 gestart met actualisatie van de bestemmingsplannen voor de dorpen Gytsjerk-Mûnein en Eastermar-Heechsân.

Gereedgekomen (in werking getreden) plannen in 2018

Bestemmingsplannen

- Burgum, Bulthuisweg 12 – realisatie appartementen (wijzigen bestemming)
- Gytsjerk J.H. Riemersmastrjitte, woningbouw (vm brandweerkazerne Canterlandseweg 8)
- Wyna, Tergracht 7 (wijziging bestemming)
- Gytsjerk, Kooiweg 2 (wijziging bestemming ruimte voor ruimteregeling vm agrarisch bedrijf)
- Oentsjerk, Rengersweg 2 (aanbrengen bouwvlak ten noorden van het pand Rengersweg 2)

Wijzigingsplannen

- Aldemiede 1 – Suwald (wijziging bouwvlak)
- Burgum, Trambaan 5 (wijzigen bestemming)
- Noardburgum Swarte Mar 9 (opnemen aanduiding bedrijfswoning en detailhandel volumineus)
- Eastermar, It Heechsân 32 (uitbreiding bouwperceel)
- Ryptsjerk, Breedyk 30, Ryptsjerk (wijzigen bestemming agrarisch aanverw. naar wonen)
- Oentsjerk, Rengersweg 16 (wijzigen bestemming)
- Sumar, Heidereed 5 (wijziging bouwvlak)
- Lytse Buorren 14, Sumar (wijzigen ligging bouwvlak)
- Alddiel 1 Tytsjerk (woonbestemming + minicamping)
- Sumar, Bosweg 1 (functiewijziging agrarisch naar bedrijf)
- Burgum, Nieuwstad 44 – 48 Burgum (wijzigen bedrijfsbestemming naar woningbouw)
- Noardburgum, Rijksstraatweg 38 (wijziging bestemming bedrijf naar wonen)
- Garyp, Ielke Boonstraloane 2e fase (wijzigen bestemming)
- Eastermar, Seadwei 1 (wijziging bestemming)
- Jistrum, De Meren 17, (wijziging oppervlakte aanduiding bedrijfswoning)
- Garyp, Ielke Boonstraloane 17(aanpassen bouwvlak)
- Sumar, Polderdijk 8, Sumar (wijziging ligging bouwvlak)

Omgevingsvergunning

- Gytsjerk, realisatie van een ontmoetingsruimte aan de Rinia van Nautaweg
- Noardburgum, realisatie van zorgappartementen aan de Woudweg 17

Planschade

In 2018 zijn vijf verzoeken om planschade binnengekomen. Eén hiervan is niet in behandeling genomen omdat het verzoek niet ontvankelijk was. Twee verzoeken zijn afgerond en twee verzoeken zijn nog in behandeling.

Van de afgeronde verzoeken is één afgewezen en één toegekend voor een bedrag van €12.050. Dit bedrag is meegenomen in de exploitatie van het bouwgrondcomplex Tytsjerk, De Krite. De twee nog in behandeling zijnde verzoeken zijn beide inhoudelijk afgewezen, maar in beide gevallen loopt nog een bezwaar-/beroepsprocedure.

Omgevingswet

Behalve het actueel houden van de bestemmingsplannen en het ruimtelijk kader bieden voor nieuwe ontwikkelingen door postzegelplannen en wijzigingsplannen speelt op dit moment ook de voorbereiding op de Omgevingswet. De raad heeft een werkgroep aangewezen welke ambtelijk wordt ondersteund. Daarnaast loopt er een Programma Omgevingswet waarbij de organisatie zich voorbereid op de Omgevingswet.

Ter voorbereiding op de eerstvolgende stap in het proces voor de invoering van de Omgevingswet heeft de gemeenteraad de Structuurvisie Finster op Romte uitgebreid geëvalueerd. Daarbij heeft de raad besloten om de Structuurvisie Finster op Romte te blijven hanteren als het ruimtelijk beleidskader totdat de raad een besluit neemt over de vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie. De evaluatie heeft een aantal aanbevelingen opgeleverd die gebruikt zullen worden in het verdere proces van invoering van de Omgevingswet.

Verantwoording

Inhoudelijk wordt de raad tijdens de individuele bestemmingsplanprocedures vooraf en gedurende de procedure op de hoogte gesteld. Uiteindelijk stelt de raad de bestemmingsplannen vast. Voor omgevingsvergunningen (uitgebreide procedure) wordt de raad gevraagd om een verklaring van geen bedenkingen. De wijzigingsplannen vallen binnen het kader waarin het college de door de raad vastgestelde bestemmingsplannen mag wijzigen.

De provincie wordt per individueel ruimtelijk plan op de hoogte gesteld wanneer het plan raakt aan aspecten met provinciale belang. Tevens vindt er periodiek overleg plaats tussen de provincie en gemeente in het kader van de samenwerkingsagenda over de ruimtelijke ontwikkelingen die mogelijk van belang zijn voor de provincie vanwege provinciale belangen.

Verdere verantwoording in dit overzicht over de ruimtelijke plannen wordt dan ook overbodig geacht.

Bouwgrondexploitatie

Lopende complexen

Het jaar 2018 was voor de bouwgrondexploitatie opnieuw een goed jaar. In totaal zijn er 82 kavels verkocht terwijl rekening was gehouden met een verkoop van 62 kavels. In het kader van de jaarrekening 2018 heeft een beoordeling plaatsgevonden van mogelijke afwikkeling van complexen, winstneming, beoordeling van de benodigde verlies voorziening en de voorziening afgewikkelde complexen.

De financiële aspecten die voortvloeien uit deze beoordeling zijn in onderstaande tabel samengevat. Daarnaast is een tabel opgenomen inzake de stand van de verliesvoorziening en een tabel met de stand van de voorziening afgewikkelde complexen.

Samengevat heeft de actualisatie van de bouwgrondexploitatie in het kader van de jaarrekening 2018 per saldo een positief effect op de exploitatie van € 477.000. Hiervan heeft een voordeel van € 774.000 betrekking op de woningbouw, die onder programma 8 is vermeld. Voor de bedrijventerreinen is er sprake van een nadeel voor de exploitatie van € 297.000. Dit is conform de voorschriften onder programma 3 verantwoord.

Dit bedrag bestaat uit een winst op complexen van € 1.103.000, een verlies op complexen van € 699.000, een verlaging van de verliesvoorziening van € 143.000 in verband met de afwikkeling van bedrijventerrein Jistrum en een verhoging van de verliesvoorziening van € 70.000 ten behoeve van Burgum West bedrijventerrein. De voorziening afgewikkelde complexen is verhoogd van € 25.000 wegens het afwikkelen van complex 73; bedrijventerrein Jistrum. In 2018 is door uitgevoerde werkzaamheden binnen diverse afgewikkelde complexen voor een bedrag van € 301.000 ten laste van deze voorziening gebracht. De voorziening bedraagt ultimo 2018 € 441.000. Dit bedrag is voldoende om de nog te verrichten werkzaamheden te kunnen uitvoeren.

Bouwgronden in exploitatie	Toelichting	Effect exploitatie 2018	Effect verliesvoorziening 2018	Winst	Verlies	Voorziening afgew complexen
nr.: Woningbouw						
22	Garyp Sanhichte	Winstneming	91.000,00	-	91.000,00	-
32	Hurdegaryp It Súd II (fase 1&2)	Winstneming	624.000,00	-	624.000,00	-
33	Ryptsjerk De Opslach-noord	Winstneming	44.000,00	-	44.000,00	-
40	Suwâld (3e fase)	Winstneming	5.000,00	-	5.000,00	-
43	Munein 3e fase	-	-	-	-	-
44	Oentsjerk Kaetsjemuiwei	Winstneming	105.000,00	-	105.000,00	-
47	Jistrum De Geasten	Verliesneming; afwikkelen	(189.709,11)	-	(189.709,11)	-
48	Tytsjerk	Winstneming	95.000,00	-	95.000,00	-
50	Sumar 2e fase	-	-	-	-	-
51	Hurdegaryp; locatie Wynia	-	-	-	-	-
	Mutaties woningbouw		774.290,89	-	964.000,00	(189.709,11)
nr.: Bedrijventerreinen						
63	Oentsjerk Sanjesfjild	-	-	-	-	-
73	Jistrum bedrijventerrein	Afwikkelen	(366.548,22)	143.000,00	(509.548,22)	25.000,00
75	Burgum West bedrijventerrein	Actualiseren verliesvoorziening	(70.000,00)	(70.000,00)	-	-
79	Garyp Noord bedrijventerrein	-	-	-	-	-
80	Centrumplan Gytsjerk	Winstneming	139.000,00	-	139.000,00	-
	Mutaties bedrijventerreinen		(297.548,22)	73.000,00	139.000,00	(509.548,22)
	Mutaties totaal		476.742,67	73.000,00	1.103.000,00	(699.257,33)

Afgewikkelde complexen

In 2018 heeft nog een aantal verkopen plaatsgevonden met betrekking tot reeds afgewikkelde complexen. Dit betreft de verkoop van een stukje bedrijventerrein in Noardburgum in voormalig complex Swarte Mar en een kavel in Burgum in voormalig complex Burgum West. Deze verkopen leveren in totaal een incidentele bate op van € 235.000. Hiervan is € 93.000 verantwoord binnen programma 3 en € 142.000 binnen programma 8

Overige incidentele baten

In 2018 is ook de boerderij aan de Langelaan in Burgum verkocht. Na aftrek van de gemaakte kosten en de correctie op de boekwaarde binnen strategische gronden bleef er een bedrag van € 266.000 over. Dit bedrag komt ten gunste van de jaarrekening 2018.

In 2018 zijn de tot en met 2017 gemaakte kosten voor locatie Wynia te Hurdegaryp verantwoord binnen het op basis van het raadsbesluit 21 december 2017 opgestarte nieuwe complex 51 Hurdegaryp, locatie Wynia. Voor de exploitatie betekent deze correctie een voordeel van € 446.000 omdat de kosten vorig jaar meegenomen zijn ten laste van de exploitatie 2017.

Voor verdere details verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.

Beleidsindicatoren BBV

Voor het toelichten van de effecten van beleid op de programma's gebruiken gemeenten beleidsindicatoren. Vanaf begrotingsjaar 2017 zijn alle gemeenten verplicht dit in ieder geval te doen aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren.

Met de beleidsindicatoren kunnen raadsleden zich een beeld vormen van de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren moeten echter geen doel op zichzelf worden. Een laag percentage jongeren met jeugdhulp kan bijvoorbeeld positief zijn als de gemeente een goede preventieve aanpak hanteert, maar is wellicht minder gunstig indien bepaalde jongeren geen jeugdhulp ontvangen die dat wel nodig hebben.

Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is dus het verhaal achter het cijfer. Dat kunnen raadsleden gebruiken om te sturen op maatschappelijke effecten.

Waarstaatjegemeente.nl

Via de website waarstaatjegemeente.nl kunnen raadsleden, net als andere belangstellenden, de (meeste) verplichte indicatoren terugvinden. Ook zijn er op deze website veel andere gegevens te vinden die voor raadsleden waardevol kunnen zijn.

Geen indicatoren bij dit programma?

In dat geval zijn er geen (verplichte) indicatoren vastgesteld.

Taakveld 08. Volkshuisv., RO en Sted. Vern. (Vhrosv)

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

ongunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

Indicator	Eenheid	Metingen en referentiejaar				
		jaarrekening 2018		begr.	rek.	
meting ten tijde van				2019	2017	
Demografische druk	%	85,5	■ ■	[2018]	85,5	84,5
Nieuwbouw woningen	aantal	4,3	■ ■	[2016]	4,3	6,2
Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	678,0	■ ■	[2019]	689,0	688,0

Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	753,0	▲	■	[2019]	766,0	763,0
WOZ-waarde woningen	euro	192,0	▲	▲	[2018]	192,0	185,0

Verbonden Partijen

Onderstaande vindt u het overzicht van de verbonden partijen aan dit programma. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Wat heeft het gekost

BEGROTINGSRESULTAAT TOT EN MET NAJAARSNOTA

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting		
STAND PRIMITIEVE BEGROTING			
Lasten	2.311		
Baten	443		
Per saldo	-1.868		
WIJZIGINGEN tm de vastgestelde najaarsnota			
Lasten	943		
Baten			
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-943		
Inzet van de reserves			
- gespaard			
- ontspaard	119		
Per saldo	119		
RESULTAAT tm najaarsnota	Begroting		
Lasten	3.452		
Baten	1.783		
Per saldo	-1.668		

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

DEFINITIEVE BEGROTING EN REKENING

TOTAAL	Begroting	Rekening	Vershil
Lasten	3.452	2.917	534
Baten	443	2.481	2.038
Saldo (zonder inzet van de reserves)	-3.009	-437	2.572

Inzet van de reserves			
– gespaard			
– ontspaard	1.340	119	-1.222
Per saldo	1.340	119	-1.222
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Rekening	Vershil
Lasten	3.452	2.917	534
Baten	1.783	2.599	816
Per saldo	-1.668	-318	1.350

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

Verdeling per taakveld

Vóór inzet van de reserves

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Vershil
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)					
Lasten	68		68	741	-673
Baten				1.960	1.960
Per saldo	-68		-68	1.219	1.287
Ruimtelijke ordening					
Lasten	1.282	1.107	2.464	1.321	1.143
Baten	15		15	26	11
Per saldo	-1.267	-1.107	-2.449	-1.295	1.154
Wonen en bouwen					
Lasten	962	-164	920	856	64
Baten	428		428	494	67
Per saldo	-534	164	-492	-361	130
Inzet van de reserves					
– gespaard					
– ontspaard	119		1.340	119	-1.222
Per saldo	119		1.340	119	-1.222
RESULTAAT ná inzet van de reserves	Begroting	Wijzigingen	Def. begr.	Rekening	Vershil
Lasten	2.311	943	3.452	2.917	534
Baten	562		1.783	2.599	816
Per saldo	-1.749	-943	-1.668	-318	1.350

Analyse verschillen rekening – begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting verklaard.

Per programma

Verklaring resultaat op dit programma	€
---------------------------------------	---

negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig

8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.350.000
Baten	2.030.000
- Bouwgrondexploitatie; winstneming diverse complexen	1.103.000
- Correctie complex locatie Wynia Hurdegaryp	446.000
- Verkoop boerderij Langelaan	266.000
- Verkoop kavel Burgum (afgewikkeld complex)	142.000
- Bouwgrondexploitatie; verlaging verliesvoorziening	73.000
Lasten	-680.000
- Geen externe kosten voor implementatie omgevingswet	50.000
- Vrijval reservering lagere leges omgevingsvergunning ivm minder ongunstige marktomstandigheden	49.000
- Diversen	26.000
- Extra voorbereidingskosten verkoop AZC terrein	-20.000
- Hogere bijdrage WM8KTD	-86.000
- Bouwgrondexploitatie; verliesneming op af te wikkelen complexen	-699.000

Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Dit hoofdstuk behandelt de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. Het is geen beleidsprogramma in de zin van de programmabegroting, maar het hoort wel bij het programmaplan. De reden hiervoor is dat een belangrijk deel van de lokale heffingen algemene dekkingsmiddelen zijn en daardoor een plaats in het programmaplan hebben.

De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen staan in onderstaande tabel. Het betreft voornamelijk de uitkeringen uit het Gemeentefonds en de inkomsten uit OZB. Deze middelen kennen in tegenstelling tot heffingen als bijvoorbeeld afvalstoffenheffing en rioolheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel. De inkomsten uit afvalstoffenheffing en rioolheffing worden evenals de ontvangsten van de specifieke uitkeringen verantwoord binnen de programma's, waar ook de bijbehorende kosten worden verantwoord.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds voor 2018 is uiteindelijk uitgekomen op ruim € 30 miljoen. Ten opzichte van de begroting zit er een geringe afwijking in van € 5.000. Begroting en jaarrekening zijn gebaseerd op de septembercirculaire 2018 en de laatste specificatie van 2018.

Onderuitputting 2018

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse voeding van het gemeentefonds (positief of negatief) wordt het 'accres' genoemd en wordt uitgedrukt in een percentage. Sinds de maartcirculaire 2018 geldt voor de berekening van het accres een brede basis, de zgn. Accres Relevante Uitgaven (ARU). Als de rijksoverheid in enig jaar minder uitgeeft dan geraamd, wordt dat onderuitputting genoemd.

In de septembercirculaire 2018 was van de onderuitputting al een voorbode zichtbaar. De Najaarsnota 2018 van de rijksoverheid gaf nog meer duidelijkheid over de te verwachten onderuitputting. De verwachting is dat we bij de meicirculaire 2019 een tegenvaller van het accres 2018 verwachten. Op basis van de doorrekening van "samen de trap op, samen de trap af" kan dit € 160.000 bedragen.

Ontvangen bijdragen m.b.t. andere jaren:

In december 2018 hebben we voor de onderstaande onderwerpen nog middelen ontvangen:

• Knelpunten Sociaal Domein	€ 695.677
• Schulden en armoede (vooruitontvangen)	€ 59.980
• Aardgasvrije wijken (vooruitontvangen)	€ 4.127.540

- Informatie energiemaatregelen (vooruitontvangen) € 4.611

Met de extra inkomsten ontvangen uit de Decentralisatie uitkering Voorziening knelpunten Sociaal Domein was al rekening gehouden in de begrotingswijziging van december 2018.

De vooruitontvangen bedragen zijn via de balans bij de jaarrekening 2018 meegenomen, om beschikbaar te blijven voor 2019 (en verder).

In 2018 zijn ook nog diverse mutatie doorgevoerd over 2016 en 2017. Per saldo leveren deze voor de jaarrekening een nadeel op van € 31.000. Dit vindt zijn oorzaak in de actualisering van diverse maatstaven.

Financieringsresultaat en kapitaallasten

Per saldo is er een nadelig financieringsresultaat van € 98.000 als gevolg van betaalde en ontvangen rentebedragen (€127.000 V), dividend BNG (€ 75.000 V) en een toename van de kapitaallasten (€ 300.000 N; waarvan € 251.000 als gevolg van extra afschrijvingen).

Bijdrage WM8KTD

De bijdrage aan de WM8KTD ten behoeve van de jaarrekening 2018 is uiteindelijk € 1.075.000 hoger dan begroot. De overschrijdingen betreffen vooral de personeelskosten en de ICT-correcties naar aanleiding van de accountantscontrole van de WM8KTD. In verband met de verplichte verdeling over taakvelden conform het BBV, zien we het nadeel van de WM8KTD verspreid over de programma's terug in de jaarrekening van de gemeente.

De totale bijdrage per programma aan de WM8KTD is als volgt:

Programma <i>(x € 1.000)</i>	Prim. begr.	Begr.wijz.	Def. begr.	Rekening	V/N
0. Bestuur en ondersteuning	5.424	827	6.251	7.157	-906
1. Veiligheid	908	-66	842	873	-31
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	17	6	23	40	-17
4. Onderwijs	106	1	107	108	
5. Sport, cultuur en recreatie	14	-11	3	22	-19
6. Sociaal domein	2.618	1.214	3.832	3.863	-31
7. Volksgezondheid en milieu	234	-205	29	14	15
8. Vrosh	644	240	884	970	-86
TOTAAL	9.965	2.007	11.972	13.047	-1.075

(Door afrondingen kan de totaaltelling iets afwijken)

Wat heeft het gekost

BEGROTINGSRESULTAAT TOT EN MET NAJAARSNOTA

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting		
STAND PRIMITIEVE BEGROTING			
Lasten	2.520		
Baten	58.858		
Per saldo	56.338		
WIJZIGINGEN tm de vastgestelde najaarsnota			
Lasten	-283		
Baten	995		
Saldo	1.277		
Def. begroting	Begroting	Rekening	Vershil
Lasten	1.822	2.801	-980
Baten	58.274	58.164	-110
Per saldo	56.453	55.363	-1.090

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

Analyse verschillen rekening – begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting verklaard.

Verklaring resultaat per taakveld	€
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig	
0. Bestuur en ondersteuning	-1.043.900
<b style="color: green;">0 – 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	
Baten	
– Corr. gedifferentieerde premie WHK 2017	
<b style="color: green;">0 – 0.8 Overige baten en lasten	-675.000
Baten	4.000
– Geen rentederving bijdrage ontmoetingscentrum Gytsjerk	4.000
Lasten	-679.000
– Lagere onttrekking eenmalig onvoorzien	42.000
– Corr. gedifferentieerde premie WHK 2017	36.000
– Actualisering voorziening dubieuze debiteuren.	15.000
– Lagere storting in voorziening afwikkeling schades	6.000
– Oninbaarverklaringen	-43.000
– Bijdrage aan 8KTD voor voormalig personeel	-76.000
– Financieringsresultaat	-98.000
– Diversen in relatie tot stelposten	-121.000
– Administratieve correctie bijdrage gemeenten aan 8KTD	-130.000
– Overschrijding forfait 2015–2018.	-137.000
– Bijdrage 8KTD actualisering bijdragen	-173.000

0 – 0.62 OZB niet-woningen		-77.900
Baten	-75.000	
- Op het moment dat de tariefberekeningen en tariefbepaling (november) plaatsvindt worden nog aannames gedaan voor wat betreft de grondslagen c.q. woz- waarden en waardeontwikkelingen en de verschillen als gevolg van accres, leegstand etc. Dit omdat de taxaties nog niet volledig zijn afgerond voor het nieuwe jaar (afronding januari). De werkelijke grondslagen zijn achter gebleven ten opzichte van de ramingen in november. Lagere grondslagen/totale woz- waarden voor alle bedrijven in totaal.	-75.000	
Lasten	-2.900	
- Inkomensoverdrachten WM	-2.900	
0 – 0.61 OZB woningen		-104.000
Baten	41.000	
- Op het taakveld OZB woningen worden de inkomsten voor OZB aanslagen verantwoord. Op het moment dat de tariefberekeningen en tariefbepaling (november) plaatsvindt worden nog aannames gedaan voor wat betreft de grondslagen c.q. woz- waarden en waardeontwikkelingen en de verschillen als gevolg van accres, leegstand etc. Dit omdat de taxaties nog niet volledig zijn afgerond voor het nieuwe jaar (afronding januari). De grondslagen waren hoger dan de verwachting in november. O.a. de waarde voor het accres is hoger.	41.000	
Lasten	-145.000	
- Inkomensoverdrachten WM	-145.000	
0 – 0.5 Treasury		-187.000
Lasten	-187.000	
- Bij nader onderzoek is gebleken dat de fiscale labeling onjuist is geweest. Dit is hersteld en geeft een voordeel voor de exploitatie.	39.000	
- Klein nadeel op kosten betalingsverkeer.	-1.000	
- Bijdrage aan resultaat WM8KTD. Zie voor nadere toelichting bij algemene dekkingsmiddelen het onderwerp Bijdrage WM8KTD.	-225.000	

Overhead

Inleiding

In de programma's moeten alleen de kosten worden opgenomen van het primaire proces. De kosten moeten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken en activiteiten. Activiteiten die onder de overhead vallen, zijn grofweg in te delen in: ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën) en ondersteunende personen op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat).

Om te kunnen vaststellen welke kosten onder de overhead vallen, is de volgende definitie opgesteld:

"Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces."

Inhoudelijk

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De hogere kosten voor overhead betreffen voor 2018 met name de hogere bijdrage aan de WM8KTD.

Beleidsindicatoren BBV

Taakveld 00. Bestuur en ondersteuning

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

onqunstig ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Indicator	Eenheid	Metingen en refertejaar			
		jaarrekening 2018	begr. 2019	rek. 2017	
meting ten tijde van					
Overhead	euro	10,6 	[2018]	niet	11,1

Wat heeft het gekost

BEGROTINGSRESULTAAT TOT EN MET NAJAARSNOTA

(x € 1.000)	Begroting		
STAND PRIMITIEVE BEGROTING			
Lasten	8.599		
Baten	181		
Per saldo	-8.417		

WIJZIGINGEN tm de vastgestelde najaarsnota			
Lasten	1.997		
Baten	24		
Saldo	-1.973		
Def. begroting	Begroting	Rekening	Vershil
Lasten	9.248	10.130	-882
Baten	250	333	83
Per saldo	-8.997	-9.797	-799

(Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken)

Analyse verschillen rekening – begroting

In onderstaande tabel worden de belangrijkste verschillen tussen rekening en begroting verklaard.

Verklaring resultaat per taakveld		€
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
0. Bestuur en ondersteuning		-799.000
Overhead		-799.000
Baten	63.000	
Detacheringsvergoedingen uitgeleend personeel	69.000	
Opbrengst inruil tractiemiddelen	2.000	
Lagere kantine-opbrengsten.	-8.000	
Lasten	-862.000	
Diversen	20.000	
Inicentele ontvangst VNG deelname regresovereenkomst WMO	20.000	
Lagere kosten bezwaarschriftencommissie / minder dossiers dan begroot	6.000	
Geen kosten voor Ondernemingsraad / verantwoord in de Werkmaatschappij	5.000	
Hogere kosten tractiemiddelen	-8.000	
Hogere kosten externe advisering aanbesteding vervoer.	-12.000	
Hogere representatiekosten agv aantal incidentele uitgaven	-28.000	
Hogere kosten voor het werkmaterieel- en materiaal en werkplaatsen van gebouwenbeheer	-32.000	
Uitgaven Aansprakelijkheidsverzekering verantwoord bij gemeente; budget in WM	-40.000	
Hogere kosten huisvesting gemeentehuis (m.n. onderhoud)	-91.000	
Overschrijding personeelslasten	-247.000	
Inkomensoverdrachten WM	-455.000	

Vennootschapsbelasting

Inleiding

Op dit taakveld wordt (de raming van) het te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting verantwoord. Hiervan is sprake als er per saldo fiscale winst is gerealiseerd op ondernemingsactiviteiten in het betreffende begrotingsjaar na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren. In de jaarrekening zal het veelal gaan om een raming van het bedrag van de aanslag, omdat de definitieve aanslag dan nog niet is ontvangen. Daarom wordt op dit taakveld ook het eventueel voorkomend verschil geboekt tussen het bedrag van de in het begrotingsjaar ontvangen definitieve aanslag vennootschapsbelasting over een ouder begrotingsjaar en het bedrag dat als raming in de jaarstukken voor dat oudere jaar is opgenomen.

Voor 2018 kunnen wij nog geen uitspraken doen over een (te verwachten) aanslag voor Vennootschapsbelasting. De aanslag van 2016 is nog niet ontvangen en de aangifte voor 2017 is nog niet ingediend.

1.2 Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen op hoofdlijnen. Hiermee ontstaat inzicht in de lokale lastendruk. Dit is van belang voor de integrale afweging tussen enerzijds beleid en anderzijds inkomsten. Ook wordt weergegeven welk beleid de gemeente in 2018 heeft gevoerd ten aanzien van de lokale heffingen en de kwijtschelding hiervan.

De lokale heffingen vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De heffingen worden voor het grootste deel opgebracht door burgers.

Lokale heffingen <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Begroting	Rekening	Verschil	
	2018	2018		
Onroerende zaakbelasting	5.356	5.397	41	V
Afvalstoffenheffing	4.546	4.566	20	V
Rioolheffing	2.591	2.572	-19	N
Precariobelasting	2.026	2.026	-	V
Reinigingsrechten	645	590	-55	N
Bouwleges	422	362	-60	N
Toeristenbelasting	280	283	3	V
Reclamebelasting	46	43	-3	N
Leges burgerzaken	327	341	14	V
Begrafnisrechten	13	32	19	V
Marktgeld en staangeld kermissen	9	2	-7	N
Leges historisch onderzoek	2	1	-1	N
Totaal heffingen	16.263	16.215	-48	N

Uitgangspunten leges- en tarievenbeleid

Voor de jaarrekening zijn de ongewijzigde uitgangspunten van de programmabegroting 2018 gehanteerd. Hiervoor verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale heffingen van de begroting.

Opbrengst lokale heffingen

OZB

De onroerende zaakbelasting (OZB) genereert de hoogste belastingopbrengst. De OZB kan gesplitst worden in een eigenarenbelasting en een gebruikersbelasting. De gebruikersbelasting voor woningen is met ingang van 2006 door de regering afgeschaft.

De gemeente bepaalt het bedrag dat de belastingplichtigen moeten betalen op basis van de waarde van de onroerende zaak. In 2018 was voor de OZB de waarde van de onroerende zaak op waardepeildatum 1 januari 2017 de basis voor de aanslag OZB.

Onderstaande tabel geeft de OZB-tarieven voor 2018 weer zoals deze zijn vastgesteld door de raad op 21 december 2017.

Tarieven OZB (percentage van de waarde)	2018
Woningen	
• Gebruikers	-
• Eigenaren	0,2082%
Niet-woningen	
• Gebruikers	0,2528%
• Eigenaren	0,2948%

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt geheven van alle huishoudens als dekking in de kosten van het ophalen van het huishoudelijk afval (een wettelijk verplichte taak). Het is een algemene heffing. Dat wil zeggen, dat elke huishouding afvalstoffenheffing betaalt, ook al zou men beweren dat men niet gebruik maakt van de dienstverlening van de gemeente.

Onderstaande tabel geeft de tarieven voor de afvalstoffenheffing voor 2018 weer zoals deze zijn vastgesteld door de raad op 21 december 2017.

Tarieven afvalstoffenheffing	2018	2017	Mutatie t.o.v. 2017
Eenpersoonshuishouden	€ 133,20	€ 130,20	2,3%
Meerpersoonshuishouden	€ 190,20	€ 185,40	2,6%

Rioolheffing

De gemeente heeft zelf een grote mate van beleidsvrijheid om de heffingsmaatstaf en belastingplichtige voor de rioolheffing te bepalen. Voor het tarievenbeleid zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- Heffing op basis van vaste tarieven bij gebruiker en eigenaar.
- Voor gebruikers een differentiatie in tarief tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens
- De kostendekkendheid van rioolheffing stellen op 100%.
- Basisheffing voor alle percelen.

De werkelijke kosten van riolering bedroegen in 2018 € 2.093.000 De opbrengsten bedroegen € 2.588.000 Hiermee bedroeg de kostendekkendheid in werkelijkheid 123,65%.

Het verschil tussen de opbrengsten en de kosten is gestort in de voorziening riolering en blijft daarmee beschikbaar voor de taak waarvoor het is bestemd.

Onderstaande tabel geeft de tarieven voor de rioolheffing voor 2018 weer zoals deze zijn vastgesteld door de raad op 21 december 2017.

	2018	2017	Vershil in %
Niet aangesloten percelen	€ 58,80	€ 57,00	3,2%
Eigenaar/bewoner			
Eenpersoonshuishouden	€ 168,60	€ 163,20	3,3%
Meerpersoonshuishouden	€ 188,40	€ 183,00	3,0%
Huurder			
Eenpersoonshuishouden	€ 106,20	€ 102,60	3,5%
Meerpersoonshuishouden	€ 126,60	€ 122,40	3,4%
Bedrijf	€ 222,00	€ 216,00	2,8%

Toeristenbelasting

Het tarief van de toeristenbelasting bedroeg in 2018 € 1,00.

Reclamebelasting

De raad heeft in zijn vergadering van 19 december 2013 besloten tot het invoeren van een reclamebelasting waarbij de opbrengsten gebruikt zullen worden om een ondernemersfonds te voeden. Het doel van dit fonds is om het de ondernemers mogelijk te maken in het centrum promotionele activiteiten te organiseren en in te spelen op de ontwikkelingen van het Nieuwe Winkelen en de leegstandsproblematiek.

De grondslag voor de reclamebelasting is een vast bedrag van € 75 per object en een flexibel bedrag van €1,90 per € 1000 van de WOZ-waarde (niet-woningen).

Het is mogelijk om jaarlijks een tariefcorrectie van het flexibele bedrag in relatie tot de ontwikkeling van de WOZ-waarde ten behoeve van een financieel stabiel fonds door te voeren.

De werkelijke opbrengst reclamebelasting bedroeg in 2018 € 43.000. Dit is gestort in de voorziening ondernemersfonds. Vanuit de voorziening is in 2018 een voorschotbijdrage aan de Stichting Ondernemersfonds Burgum uitgekeerd van € 36.000. De stand van de voorziening bedraagt € 34.000.

Precariobelasting

Op basis van de door de raad vastgestelde verordening op de heffing en invordering van precariobelasting (raad 9 oktober 2014) zijn er aanslagen opgelegd aan Tennet, Liander en Stedin.

Liander heeft eerder formeel bezwaar aangetekend tegen de opgelegde aanslagen. Wij gaan ervan uit dat het ingediende bezwaar en/of beroep te zijner tijd ongegrond wordt verklaard. Zolang er echter geen uitspraak is, bestaat er een risico dat wij de ontvangen precariobelasting aan Liander terug moeten betalen. Daarom is de ontvangen precariobelasting van Liander in een voorziening gestort. De ontvangen precariobelasting van Tennet en Stedin zijn conform besluitvorming in de reserve precariobelasting gestort.

Bedrijf	Jaar van aanslag	Verwerkt in jaar	Voorziening	Reserve
Tennet	2014	2015		4.023,18
Tennet	2015	2015		23.947,50
Tennet	2016	2016		15.480,00
Tennet	2017	2017		15.480,00
Tennet	2018	2018		15.480,00
Liander	2014	2015	239.837,22	
Liander	2015	2015	1.427.602,50	
Liander	2016	2016	1.427.602,50	
Liander	2017	2017	1.427.602,50	
Liander	2018	2018	1.427.602,50	
Stedin	2014	2016		97.923,42
Stedin	2015	2016		582.877,50
Stedin	2016	2016		582.877,50
Stedin	2017	2017		582.877,50
Stedin	2018	2018		582.877,50
Totaal			5.950.247,22	2.503.844,10

Per 31 december 2018 is de stand van de voorziening precariobelasting € 5.950.000 en de stand van de reserve precariobelasting € 2.504.000.

De Tweede Kamer heeft op 21 februari 2017 ingestemd met de wet die de heffingsbevoegdheid van precariobelasting voor enige openbare werken van algemeen nut beperkt. Bij het wetsvoorstel heeft de Tweede Kamer een amendement aangenomen waarmee de overgangsregeling is teruggebracht naar vijf jaar. De precariobelasting op werken van algemeen nut kan worden geheven tot 1 januari 2022.

Kwijtschelding

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de Invorderingswet is voldaan.

Kwijtschelding	2018	2017
Aantal toegewezen aanvragen	480	495
Aantal afgewezen aanvragen	92	95
Totaal aantal aanvragen	572	590
Automatische kwijtschelding	298	340
Toekenning op aanvraag (volledig)	165	142
Toekenning op aanvraag (gedeeltelijk)	17	13
Totaal aantal kwijtscheldingen	480	495
Kwijtgescholden belastingbedragen	126.000	118.000

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Als onderdeel van het jaarverslag is de gemeente verplicht een paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing op te nemen. Het BBV (Besluit Begroten en verantwoorden) zegt daarover het volgende. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, en;
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat in elk geval:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een kengetal voor de:
 - 1a. netto schuldquote;
 - 1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
 - 2. solvabiliteitsratio;
 - 3. grondexploitatie;
 - 4. structurele exploitatieruimte; en
 - 5. belastingcapaciteit.
- een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Weerstandscapaciteit in relatie tot de hoogte van de Algemene Reserve

Over de gewenste omvang van de algemene reserve en overige reserves werden in het kader van de notities "Reserves eindig of vaste basis, grenzen van ons weerstandsvermogen" (september 2009) en de in 2015 geactualiseerde notitie reserves en voorzieningen (maart 2015) afspraken gemaakt. In de Kadernota 2016–2019 was een voorstel opgenomen voor actualisatie van de uitgangspunten rond signaalniveau en minimale omvang van de algemene reserve. Dit in relatie tot de toegenomen risico's als gevolg van de decentralisaties. De geactualiseerde uitgangspunten zijn verwerkt in de tekst onder de kop "Benodigde minimale omvang reserves in relatie tot weerstandscapaciteit".

Verloop reserves en voorzieningen in begrotingsperiode

We beschouwen het jaarrekeningsaldo als incidentele weerstandscapaciteit. De reserves zien we daarentegen als structurele weerstandscapaciteit.

In principe kan de raad in volle vrijheid beslissen over de inzet van middelen uit de algemene reserve en zijn de middelen in de bestemmingsreserves nadrukkelijker voor specifieke doelen bestemd. De stand van de algemene reserve is na verwerking van het negatieve rekeningresultaat 2018 per ultimo 2018 € 8.480.000 (€ 15.450.000 –/– € 6.970.000).

Reserves <i>(x € 1.000)</i>	Boekwaarde per 1-1-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde per 31-12-2018
• Algemene reserve	19.051	-	3.601	15.450
• Bestemmingsreserve	5.694	2.713	1.695	6.712
• Resultaat na bestemming	3.501-	3.501	6.970	6.970-
Totaal Eigen Vermogen	21.244	6.214	12.266	15.192

Het is vanzelfsprekend dat een jaarlijkse uitname uit reserves eindig van karakter is. Wanneer er sprake is van een structurele daling is het ook van belang om de benedengrens voor de reserves en afgesproken streefwaarden in het oog te houden.

Een minimaal noodzakelijke omvang van reserves (en voorzieningen) houdt direct verband met het weerstandsvermogen van de gemeente. Het weerstandsvermogen van een gemeente bestaat uit de vergelijking van financiële risico's die een gemeente loopt met de gemeentelijke weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen geeft dan aan in welke mate de risico's opgevangen kunnen worden. Per risico geven wij naast een beschrijving tevens een beheersmaatregel aan. Hiermee geven wij aan hoe wij met het desbetreffende risico willen omgaan. Daarnaast hanteren wij een (risico)matrix. Daarbij wordt op basis van een aantal factoren voor elk risico een inschatting gemaakt van omvang en kans van optreden.

Voor de stand van de algemene reserve werken we nu met een signaalniveau en met een minimumniveau om eventuele slechte scenario's vroegtijdig te onderkennen en voorkomen.

Hiervoor geldt de volgende signalering:

Het binnen een nieuwe Kaderperiode optreden van een daling van de algemene reserve tot onder het signaalniveau betekent dat maatregelen nodig zijn voor het op termijn op peil houden van de algemene reserve en dat

hiervoor tijdig actie wordt opgestart (raad en college).

Het begrip minimumniveau staat voor:

Het binnen een nieuwe Kaderperiode optreden van een daling van de algemene reserve tot onder het minimumniveau geldt als niet aanvaardbaar. Dit betekent dat maatregelen om het minimumniveau te kunnen blijven garanderen vroegtijdig ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

In het geval dat de stand van de reserve door een onvoorzien noodzakelijke uitname onder het minimumniveau is gedaald, worden bij een eerstvolgende Kadernota- en/of programma-begrotingsbehandeling in de raad maatregelen voor een zo spoedig mogelijk herstel van de reservepositie aan de raad voorgelegd.

Voor de meerjarenbegroting 2019 – 2022 is het signaalniveau van de algemene reserve gesteld op € 15 miljoen en het minimumniveau op € 10 miljoen.

De stand van de Algemene reserve is ultimo 2018 € 8.480.000. Dit is onder het signaalniveau. Daarom stellen wij voor om het huidige saldo van de reserve precariobelasting over te hevelen naar de Algemene Reserve en ook voor de jaren 2019 t/m 2021 de precariobelasting rechtstreeks in de Algemene Reserve te storten.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat ingezet kan worden om eenmalige tegenvallers op te vangen. In beginsel betreft dit de optelsom van het vrij aanwendbare deel van de reserves en de stille reserves.

- Het vrij aanwendbare deel van de reserves is dat deel van de reserves waarvan nog geen bestemming is vastgelegd. Binnen onze gemeente is dit de algemene reserve.
- De stille reserves hebben betrekking op activa die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde en die op korte termijn verkoopbaar zijn. Voor zover op dit moment bekend, heeft onze gemeente geen stille reserves.

Daarnaast is in de exploitatie een aantal stelposten opgenomen voor onvoorziene eenmalige uitgaven. De werkelijke uitgaven op deze stelposten zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Omschrijving	Begroting	Rekening	Vershil
<i>(x € 1.000)</i>			
Personeelskosten reserveringen overhead	53	37	17
Personeelskosten Knelpuntenpot personeel		7	-7
Personeelskosten Personele stelposten			
Onvoorziene eenmalige uitgaven	59	12	48
TOTAAL	113	56	58

Structurele weerstandscapaciteit

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. In de gemeente Tytsjerksteradiel betreft dit de optelsom van het begrotingsoverschot en de onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit heeft onder meer betrekking op de mogelijkheid de OZB-tarieven te verhogen. Binnen onze gemeente is er geen mogelijkheid om de afvalstoffenheffing en de rioolheffing te verhogen. Het kostendekkingspercentage is hier al (ongeveer) 100%.

Structurele weerstandscapaciteit <i>(x € 1.000)</i>	prim.begr.	begr. na wijziging	rekening
Begrotingsoverschot	12	-1.896	-6.970
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	-	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit (ASH)	-	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit (Rioolrecht)	-	-	-
TOTAAL	12	-1.896	-6.970

Kengetallen

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten geldt vanaf de begroting 2016 de verplichting tot het opnemen van kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in zowel de begroting als het jaarverslag.

Het betreft een zestal verplichte kengetallen die op een voorgeschreven wijze worden berekend. Dit betreft een kengetal voor de:

- 1a. netto schuldquote;
- 1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
2. solvabiliteitsratio;
3. grondexploitatie;
4. structurele exploitatieruimte; en
5. belastingcapaciteit.

Deze kengetallen illustreren de positie van de gemeente, waar het gaat om risico's en weerstandsvermogen. In de tabel hieronder wordt de waarde per kengetal weergegeven.

Kengetallen

	rekening	begroting	rekening	begroting		
	2017	2018	2018	2019	2020	2021
Belastingcapaciteit	109,40%	111,37%	100,35%	108,74%	108,74%	108,74%
- t.o.v. begroting 2018						
- prognose o.b.v. historie						
Grondexploitatie	4,40%	6,15%	3,45%	4,73%	4,72%	4,91%
- t.o.v. begroting 2018						
- prognose o.b.v. historie						

Netto schuldquote	47,69%	44,78%	37,64%	44,47%	43,31%	42,60%
- t.o.v. begroting 2018						
- prognose o.b.v. historie						
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	32,22%	38,00%	33,72%	41,25%	40,91%	40,95%
- t.o.v. begroting 2018						
- prognose o.b.v. historie						
Solvabiliteitsrisico	24,45%	27,91%	19,69%	23,34%	23,61%	23,93%
- t.o.v. begroting 2018						
- prognose o.b.v. historie						
Structurele exploitatieruimte	-3,20%	0,12%	-4,44%	0,70%	1,34%	1,77%
- t.o.v. begroting 2018						
- prognose o.b.v. historie						

LEGENDA

t.o.v. vorige meting

ongunstig	
neutraal	
gunstig	
nog geen gegevens	

prognose mjb 2019 – 2021

ongunstig	
neutraal	
gunstig	
geen/onvoldoende gegevens	

Toelichting

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller dit in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen dan wel of er ruimte is voor nieuw beleid. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de ruimte die de gemeente heeft om de belastingen te verhogen is gerelateerd aan de totale woonlasten. En die ruimte wordt dan bepaald door de vergelijking met de gemiddelde woonlasten in Nederland (in het vorige jaar).

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond in exploitatie zich verhoudt ten opzichte van de totale baten, exclusief reservemutaties, in het begrotingsjaar. Op grond van de notitie grondexploitatie van de commissie BBV zijn de ruwe gronden per 1-1-2016 gerubriceerd onder de materiële vaste activa. Hierdoor is het kengetal met een flinke sprong gedaald.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft het niveau weer van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Verbeteren van de schuldquote kan door de schulden te verlagen, de bezittingen te vergroten en/of de inkomsten te verhogen.

Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft het niveau weer van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Verbeteren van de schuldquote kan door de schulden te verlagen, de bezittingen te vergroten en/of de inkomsten te verhogen.

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote ook exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Verbeteren van de schuldquote kan door de schulden te verlagen, de bezittingen te vergroten en/of de inkomsten te verhogen.

Solvabiliteitsrisico

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger het getal, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

De uitkomst is afhankelijk van de wijze waarop bezittingen in de gemeente worden gewaardeerd. Dat verschilt nogal per gemeente.

Verbeteren van de solvabiliteit kan door het eigen vermogen te vergroten (bijvoorbeeld door het verkopen van de aandelen) en door het vreemd vermogen te verkleinen (bijvoorbeeld door minder te lenen).

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal kijkt naar de structurele baten en de structurele lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief getal geeft aan dat de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. Dit cijfer kan verbeteren door meer structurele baten of minder structurele lasten op te voeren.

Risico's

Niet ieder risico is relevant en hoeft ten laste van de weerstandscapaciteit te worden gebracht. Wij definiëren een risico als volgt:

'Risico's zijn relatief grote bestaande of toekomstige verplichtingen met een buitengewoon karakter, waarbij de omvang en de kans niet is in te schatten (ook niet bij benadering) en die niet worden afgedekt door een voorziening, verzekering of andere beheersmaatregel.'

Risico's, waarvan de financiële tegenvaller lager dan € 100.000 wordt geschat, worden gezien als onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering. Financiële risico's groter dan € 100.000 worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Voor de paragraaf weerstandsvermogen sluiten we de risico's uit, die samenhangen met de reguliere exploitatie en die met een grote mate van zekerheid periodiek terugkeren. Wij kiezen ervoor waar mogelijk deze risico's te verzekeren of via een voorziening af te dekken.

Begrotingstechnische risico's mogen ook niet leiden tot een beroep op de weerstandscapaciteit, omdat ze beheersbaar zijn door een goede planning & control. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan open-einde regelingen, aantallen bijstandsgerechtigden en bijstelling van rijksbudgetten. Als in het begrotingsjaar sprake is van materiële afwijkingen van de begroting, dan zal dit in de bestuursrapportages aan bod komen. Dat geldt ook voor de niet in geld uit te drukken risico's van bijvoorbeeld vertragingen in processen, het niet realiseren van beleidsdoelstellingen,

risico's met betrekking tot arbo en veiligheid, faillissement van aannemers en het aantreffen van bodemvervuiling bij aankoop van grond.

Verzekering van risico's

Een deel van de operationele risico's kan worden afgedekt door het afsluiten van verzekeringen. De vraag of wel of niet een verzekering wordt afgesloten, is het resultaat van een afweging tussen de kans op schade en de kosten daarvan enerzijds en de verzekeringspremie anderzijds. Het bestaande beleid wordt periodiek beoordeeld en indien nodig bijgesteld. In de afweging van te betalen premies en de kans op schade hebben we gekozen voor hoge eigen risico's. Voor de opstalverzekering € 25.000 en voor de aansprakelijkheidsverzekering € 50.000.

Risico's ten laste van de weerstandscapaciteit

Op grond van een inventarisatie van risico's zullen onderstaande risico's als deze zich voordoen, ten laste van het weerstandsvermogen van de gemeente moeten worden gebracht.

Bouwgrondexploitatie

Het hebben van een bouwgrondexploitatie brengt financiële risico's met zich mee. In de paragraaf Grondbeleid worden de financiële risico's van de bouwgrondexploitatie toegelicht.

Beheersmaatregel:

Door het jaarlijks opstellen van geactualiseerde berekeningen op basis van de meest recente ontwikkelingen kunnen wij de raad tijdig informeren via de reguliere P&C-cyclus.

Algemene uitkering

Voor het meerjarenperspectief wordt in de circulaire van het Rijk onvoldoende aangegeven waar de gemeenten rekening mee kunnen houden. In die zin blijft de algemene uitkering als belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente een risico.

Zeker nu bij de decembercircularisatie 2018 duidelijk werd dat er bij de meicircularisatie 2019 een tegenvaller van het accres 2018 te verwachten. Op basis van de doorrekening van "samen de trap op, samen de trap af" kan dit een bedrag van € 160.000 bedragen.

Beheersmaatregel:

Berichtgeving betreffende ontwikkelingen algemene uitkering uit het gemeentefonds nauwlettend volgen. Zodra meer zekerheid wordt geboden zullen wij een nieuwe berekening confronteren met de berekende algemene uitkering in de begroting. Eventuele verschillen inbrengen via reguliere planning- en controlcyclus en daar waar nodig de raad vooraf informeren.

Precariobelasting

Op basis van de door de raad vastgestelde verordening op de heffing en invordering van precariobelasting (raad 9 oktober 2014) zijn in 2017 aanslagen opgelegd.

Liander heeft eerder formeel bezwaar aangetekend tegen de opgelegde aanslagen. Wij gaan ervan uit dat het ingediende bezwaar en/of beroep te zijner tijd ongegrond wordt verklaard. Zolang er echter geen uitspraak is, bestaat er een risico dat wij de ontvangen precariobelasting aan Liander terug moeten betalen.

Beheersmaatregel:

Wij hebben externe juridische advisering ingezet op deze zaak. Via de reguliere P&C-cyclus wordt de raad op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

Borgstelling geldleningen aan woningcorporaties

Onze gemeente staat borg voor een bedrag van € 93,6 miljoen voor geldleningen verstrekt aan woningcorporaties. Van dit bedrag heeft € 82,1 miljoen betrekking op woningcorporatie WoonFriesland. Het totale bedrag aan borgstellingen is overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waarbij de gemeente samen met het Rijk als tertiaire achtervanger optreedt.

Dit betekent in de praktijk, dat de corporatie in eerste instantie wordt aangesproken (primair), daarna het WSW (secundair) en dan pas de gemeente en het Rijk, elk voor 50%. Het betreft een relatief gering risico.

Ten opzichte van 2017 is het bedrag aan overgedragen borgstellingen aan het WSW per saldo met een bedrag van € 35,4 miljoen toegenomen. Dit als gevolg van het innemen van de achtervangpositie voor door woningcorporatie WoonFriesland aangegane geldleningen van € 41,0 miljoen en afgeloste leningen van woningcorporatie Mooiland van €5,6 miljoen.

Beheersmaatregel:

Voor de borgstelling van geldleningen aan woningcorporaties is het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) ook onze waarborg voor het goed volgen van de mogelijke risico's. Het WSW stelt eisen aan de kredietwaardigheid van de deelnemende woningbouwcorporaties. Ieder jaar wordt bij de deelnemende instellingen een kredietwaardigheidstoets verricht. Dit garandeert financiers dat zij zaken doen met solide maatschappelijke ondernemingen en beperkt het risico voor de achtervangers. Vanaf 2014 werkt het WSW met een nieuw risicobeoordelingsmodel en worden de gemeenten uitgebreider geïnformeerd. Er zijn tot en met het jaar 2018 geen bedragen betaald inzake de borg- en garantstellingen. Dat wil zeggen: de gemeente is niet als borg aangesproken.

Classificatie risico's

Met het door ons ingevoerde classificatiesysteem voor risico's brengen wij de volgende zaken in beeld:

- Kans optreden van het risico.
- Effect van risico op uitvoering bestaand beleid.
- Financiële impact van het risico.
- Is er sprake van een adequate beheersmaatregel.
- Is er sprake van een verwacht beslag op weerstandscapaciteit,
- Verwacht beslag op weerstandscapaciteit in euro's.

Voor de risico's in deze jaarrekening is op basis van bovenstaande classificatie een analyse gemaakt. Hierbij is tevens een te verwachten beslag op de weerstandscapaciteit berekend. De conclusie is, dat de financiële impact van de risico's kan worden opgevangen binnen de weerstandscapaciteit van onze begroting.

In de onderstaande tabel is dit classificatiesysteem opgenomen.

Classificatie risico's								
Weerstandsvermogen	hoog / middel) / laag / geen							
Risico's rekening 2018	Kans optreden van het risico	Effect van risico op uitvoering bestaand beleid	Financiële impact van het risico	Valt het risico te kwantificeren in (€)	Adequate beheersmaatregel vereist en aanwezig	Verwacht beslag op weerstands capaciteit	Te verwachten beslag op weerstandscapaciteit (€)	
							min.	max.
Bouwgrondexploitatie	laag	laag	midden	ja	●	●	300.000	600.000
Algemene uitkering	midden	laag	midden	ja	●	●	400.000	800.000
Precariobelasting	laag	laag	hoog	ja	●		-	-
Gegarandeerde geldleningen	laag	geen	laag	nee	●			200.000
							700.000	1.600.000

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Tytsjerksteradiel heeft een flink aantal vierkante kilometers aan openbare ruimte in beheer. Er wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Daarvoor zijn kapitaalgoederen in de vorm van wegen, riolering, water, groen, verlichting, gebouwen enz. nodig. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten. In deze paragraaf gaan wij hier verder op in.

'Kapitaalgoederen' zijn goederen waarvoor investeringen nodig zijn. Het gaat om zaken die daarna regelmatig onderhoud vergen. Deze paragraaf is belangrijk, omdat de blik vaak op de nieuwe investeringen is gericht. Maar onderhoud van de bestaande kapitaalgoederen is wenselijk, voor de huidige gebruikers en om de voorziening in stand te houden voor toekomstige generaties. Het financieel belang van onderhoud is groot, vaak vijftien procent van de begroting.

Beleidskader

Voor onze planning- en controlcyclus gelden voor de kapitaalgoederen twee belangrijke aandachtspunten, namelijk:

- zijn van alle kapitaalgoederen goede en actuele beheerplannen aanwezig;
- zijn plannen en beschikbare gelden met elkaar in evenwicht.

Daarom stellen wij beheerplannen op. De beheerplannen geven inzicht in de werkzaamheden en kosten die nodig zijn om de goederen in goede staat te houden. Soms geven ze ook inzicht in de diverse kwaliteitsniveaus die mogelijk zijn.

Nu zijn goede plannen prachtig, maar niet zonder geld. Een belangrijke vraag is dus of er in de begroting ruimte is voor uitvoering van de plannen. De raad heeft voor de verschillende kapitaalgoederen kaderstellende uitspraken gedaan, die gelden als kader voor de verschillende beheerplannen. In de onderstaande tabel zijn deze samengevat opgenomen.

Om de kapitaalgoederen op langere termijn in stand te houden zijn er voldoende (structurele) middelen in de begroting opgenomen. De provincie Fryslân ziet hier als financieel toezichthouder op toe en vanuit de BBV zijn er richtlijnen opgesteld. Met deze paragraaf geven wij op hoofdlijnen inzicht in de omvang en de staat van het onderhoud van de kapitaalgoederen in Tytsjerksteradiel.

Kapitaalgoed	Beheerplannen aanwezig	Kwaliteitsniveau door raad bepaald	Voldoende financiële middelen beschikbaar	Jaar van vaststelling door raad
Wegen, fiets- en voetpaden	Ja	Ja	Ja	2007
Kunstwerken	Ja	Ja	Ja	2005
Baggeren	Ja	Ja	Ja	2000
Riolering	Ja	Ja	Ja	2012
Openbare verlichting	Ja	Ja	Ja	2015
Groen	Ja	Ja	Ja	2007
Woningen en gebouwen	Ja	Ja	Ja	2011
Integr. Huisv.plan Onderwijs	Ja	Ja	Ja	2011

Toelichting kapitaalgoederen

Hieronder volgt een toelichting op de verschillende kapitaalgoederen.

Wegen, fiets- en voetpaden

Het beheren en onderhouden van de gemeentelijke verhardingen (wegen/straten, fietspaden en voetpaden) vindt plaats op basis van het door de raad vastgestelde (onderzoek)rapport. Er wordt jaarlijks, mede aan de hand van periodiek uitgevoerde inspecties en na afstemming met andere werkzaamheden en planontwikkelingen, een onderhoudsprogramma opgesteld. Voor de gewenste kwaliteit van de verhardingen zijn op basis van de CROW-systematiek de volgende afspraken gemaakt.

Kengetal	Streefwaarde	Gemeten waarde jaarrekening
Staat van onderhoud wegnnet conform CROW-systematiek (objectieve veiligheid)	Voldoende: 70 – 80 % Matig: 15 – 20 % Onvoldoende: 5 – 7 %	Voldoende: 81,3% Matig: 11,6% Onvoldoende: 7,1%

Bruggen, waterwegen en kades (kunstwerken)

Met betrekking tot het onderhoud en vervanging van de civieltechnische kunstwerken (bruggen, tunnels e.d.) is in 2005 het kwaliteitsonderzoek afgerond. Op basis hiervan heeft een meerjarig onderhoud- en investeringsprogramma plaatsgevonden, waarin onder andere alle bruggen zijn opgenomen.

Baggeren

Het jaarlijkse baggeruitvoeringsprogramma is gebaseerd op het door de raad vastgestelde baggerbeleidsplan met bijbehorend kader.

Riolering

Met de invoering van de Wet Gemeentelijke Watertaken is de gemeente ook zorgplichtig geworden voor overtollig grond- en hemelwater (loketfunctie). Dit is uitgewerkt in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2012–2019 (vGRP). Hierin is ook het rioolrecht gewijzigd in een rioolheffing. Binnen deze rioolheffing kunnen de kosten verhaald worden welke betrekking hebben op alle onderdelen van de (afval)waterketen.

Uitgangspunt van het rioleringsbeleid is het op een doelmatige wijze beheren en laten functioneren van het gemeentelijke rioolstelsel, waarbij ook geprobeerd wordt een optimale afstemming te bewerkstelligen met de overige gemeentelijke projecten. Daar waar het beheer en onderhoud verweven is met andere factoren binnen de afvalwaterinzameling wordt gestreefd naar een beheer- en onderhoudsvorm op basis van de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.

Op basis van het vGRP wordt jaarlijks een operationeel plan opgesteld.

Openbare verlichting

In de raadsvergadering van 17 december 2015 heeft de raad het beleidsplan openbare verlichting 2016–2020 met bijbehorend uitvoeringsprogramma vastgesteld. Voor het dagelijks beheer en onderhoud is Tytsjerksteradiel per 1 januari 2015 aangehaakt bij het bestek van de voormalige NOFA-gemeenten (Dongeradeel, Dantumadeel, Kollumerland en Achtkarspelen). Het vervangingsonderhoud moet door de gemeente zelf opgezet worden. In het geldende uitvoeringsprogramma is o.a. het vervangingsbeleid voor 2016–2020 opgenomen. De beleidsuitgangspunten op het gebied van veiligheid, energieverbruik, duurzaamheid en begrotingssystematiek zijn verwoord in het beleidsplan.

Groen

Het beheren en onderhouden van groen gebeurt conform het groenbeheerplan, waarbij onder groen wordt verstaan: bomen, bos(plantsoen), (sier)heesters, hagen, gras en vijvers met bijbehorende banken en een hertenkamp. Het beheren van de wegbermen gebeurt conform het bermbeheerplan. Dit houdt in: maaien van bermen, hekkelen van bermsloten, onderhouden van bomen en singels langs de wegen. Daarnaast beheren wij het Roodbaardpark 'De Klinze', het bosgedeelte van Heemstrastate en het geboortebos. Met de raad is een afspraak gemaakt over het minimale niveau van onderhoud.

Kengetal	Streefwaarde	Gemeten waarde jaarrekening
Waarderingscijfer burger m.b.t. staat van onderhoud groen (subjectieve veiligheid)	Minimaal 6,0	6,7

Woningen en gebouwen

Uitgangspunt voor al onze woningen en gebouwen is dat wij deze in een goede staat van onderhoud beheren. Dat wil zeggen, dat het minimale niveau van het onderhoud passend is bij het noodzakelijke gebruik van het object. De diverse onderdelen van de gebouwen en de installaties zijn ondergebracht in een onderhoudsysteem. Binnen dit systeem wordt op basis van verwachte levensduur c.q. gebruiksduur een continue meerjarenplanning in stand gehouden. Wij kennen een aantal groepen van gemeentelijke woningen en gebouwen:

- woningen en garageboxen
- sport- en welzijnsgebouwen en brandweerkazernes
- gemeentehuis

Voor specifieke zaken zoals de liftinstallatie, is een onderhoudsovereenkomst gesloten, die mede gelet op de keuringsvoorschriften, er voor zorg draagt, dat de installatie aan alle veiligheidseisen blijft voldoen.

Integraal HuisvestingsPlan Onderwijs

Tot 1 januari 2015 waren gemeenten verantwoordelijk voor de nieuwbouw en de uitbreiding van schoolgebouwen in het primair onderwijs en voor het buitenonderhoud en de aanpassing ervan. Op 1 januari 2015 is de wet gewijzigd en zijn de verantwoordelijkheid en het budget voor buitenonderhoud en aanpassing overgeheveld van de gemeenten naar de schoolbesturen.

Dit is ook de reden dat het onderwijshuisvestingsplan en onderwijsprogramma, waarmee tot 2015 mee werd gewerkt, niet meer worden gemaakt.

Gemeenten blijven verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen. Ook constructiefouten blijven voor rekening van de gemeenten. Bij renovatie zullen gemeente en schoolbestuur in overleg treden en nadere afspraken maken over de bekostiging daarvan (gedeelde verantwoordelijkheid). Vanaf de begroting 2016 en de meerjarenramingen is rekening gehouden met deze wijzigingen.

Onderhoud hard- en software

Voor de software die in de organisatie wordt ingezet, wordt bij de aanschaf een onderhoudsovereenkomst met de leverancier gesloten waarbij, naast de levering van aanpassingen en kleine verbeteringen, de ondersteuning bij het gebruik wordt geregeld.

Het onderhoud van de hardware wordt afgedekt via contracten met de leverancier die, afhankelijk van het type apparatuur, er voor moet zorg dragen dat de uitval bij storing tot een minimum beperkt kan blijven. Bij de aanschaf van werkplekapparatuur wordt standaard onderhoud voor een periode van vier jaar gekocht. Daardoor hoeven er gedurende deze gebruiksperiode geen extra kosten voor onderhoud te worden gemaakt en kan de apparatuur gedurende deze termijn operationeel blijven. Evenals bij het onderhoud van het gemeentehuis, is ook hier het uitgangspunt dat op systematische wijze verantwoorde maatregelen worden genomen ten behoeve van de staat van onderhoud en daarmee continuering van de bestaande ict hard- en software.

Gemeentelijke monumenten

De gemeentelijke monumenten zijn overgedragen aan de Stichting Behoud Monumenten in de gemeente Tytsjerksteradiel. Hoewel het eigendom van de monumenten, acht torens en de molen in Sumar, is overgedragen bestaat nog wel de verplichting om een bijdrage te verlenen in de (onderhouds-) exploitatie van die monumenten.

Financiering

Inleiding

Treasurybeleid betekent het beheren van het geld binnen de gemeente. Dit houdt in het lenen en uitzetten van geld. Het Rijk heeft regels opgesteld over hoe gemeenten hun geld moeten beheren. Deze regels staan in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido). Deze wet bepaalt ook, dat gemeenten een treasurystatuut moeten hebben. Het treasurystatuut van de gemeente Tytsjerksteradiel is vastgesteld door het college van B&W op 10 maart 2015. Hierin staan de uitgangspunten, die wij hanteren voor het aantrekken en het uitzetten van geld. De Wet Fido geeft gemeenten ook concrete richtlijnen voor het beheersen van renterisico's. Het gaat hierbij om de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximum van de kortlopende schuld. Dit zijn schulden die binnen één jaar betaald moeten worden. Het Rijk wil dat gemeenten de hoogte van hun kortlopende schuld beperkt houden. Wanneer gemeenten een te groot deel van hun financieringsbehoefte regelen met kortlopende schuld dan wordt het risico van een snelle kostentoeename bij een stijging van de rentestand te groot.

De hoogte van de kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van de totale begrote lasten per 1 januari. Dit percentage is vastgelegd in de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden.

Voor de gemeente Tytsjerksteradiel bedroegen de totale begrote lasten per 1 januari 2018 € 77.299.000, Voor 2018 betekent dit een toegestane kasgeldlimiet van € 6.570.000. De wettelijke voorschriften bieden de mogelijkheid om de kasgeldlimiet drie achtereenvolgende kwartalen te overschrijden. In alle vier kwartalen van 2018 heeft de gemeente de kasgeldlimiet niet overschreden.

Renterisiconorm

Het Rijk wil dat gemeenten het opnemen van langlopende leningen zoveel mogelijk over de jaren spreiden. Langlopende leningen zijn leningen met een looptijd langer dan één jaar. Wanneer er teveel langlopende leningen in één jaar worden opgenomen, dan kan dit een nadeel opleveren voor de gemeente wanneer de rentestand in dat jaar hoog is. Het Rijk heeft daarom de renterisiconorm ingevoerd. De hoogte van de renterisiconorm bedraagt 20% van de totale begrote lasten per 1 januari. Dit percentage is vastgelegd in de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden.

Renterisiconorm (x € 1.000)	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2018	2019	2020	2021
1 begrotingstotaal per 1 januari	77.299	77.695	78.453	78.690
2 vastgesteld percentage (wet FIDO)	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
3 renterisiconorm (1 / 2 x 100)	15.460	15.539	15.691	15.738
4 aflossingen	10.930	1.674	1.675	1.640
5 ruimte onder renterisiconorm (3 - 4)	4.530	13.865	14.016	14.098

De conclusie is dat voor 2018 (en bij het huidige begrotingstotaal ook voor de komende jaren) de ruimte volgens de toetsnorm in orde is. Omdat de aflossingen niet geherfinancierd hoeven te worden, is er voorlopig geen sprake van renterisico.

Leningen

Voor de volledigheid is hieronder relevant cijfermateriaal opgenomen met betrekking tot uitgezette en opgenomen leningen.

Tabel 1 Opgenomen kortlopende leningen

Datum	Periode	Bedrag	Rentepercentage
13-2-2018	maand	3.000.000	-0,36
13-3-2018	maand	2.000.000	-0,37
20-4-2018	maand	1.000.000	-0,37
26-7-2018	maand	2.000.000	-0,36
1-8-2018	maand	2.000.000	-0,37
4-9-2018	maand	2.000.000	-0,37
6-9-2018	maand	2.000.000	-0,36
27-9-2018	maand	2.000.000	-0,37
4-10-2018	maand	3.000.000	-0,37
9-10-2-18	maand	2.000.000	-0,36
19-10-2018	maand	1.500.000	-0,37
5-11-2018	maand	2.000.000	-0,37
9-11-2018	maand	2.500.000	-0,36
19-11-2018	maand	2.000.000	-0,37
10-12-2018	maand	2.000.000	-0,30
28-12-2018	maand	1.500.000	0,00

Uitgezette kortlopende leningen

In 2018 zijn geen kortlopende leningen uitgezet.

Opgenomen langlopende leningen

In 2018 zijn er geen nieuwe langlopende leningen aangetrokken.

Tabel 2 Overzicht opgenomen langlopende leningen (excl. woningbouw)

Schuld per 1-1-2018	Schuld per 31-12-2018	Rentepercentage
181.512	0	4,17
113.445	113.445	0,00
1.680.000	1.560.000	3,86
2.400.000	2.240.000	4,46
1.920.000	1.800.000	4,85
7.680.000	7.200.000	4,95
2.560.000	2.400.000	5,00
2.720.000	2.560.000	4,77
2.280.000	2.160.000	4,70
2.400.000	2.280.000	3,20
2.100.000	2.000.000	3,02
2.200.000	2.100.000	2,73
28.234.957	26.413.445	

Uitgezette leningen gemeenteambtenaren

Het saldo aan uitgezette hypotheekleningen bedraagt op:

- 31-12-2017 : € 3.473.915
- 31-12-2018 : € 2.994.822

Schatkistbankieren

Vanaf december 2013 zijn gemeenten verplicht hun eventuele overtollige tegoeden aan te houden in de Nederlandse schatkist. Dit zogenaamde "schatkistbankieren" heeft een verlagend effect op de Nederlandse EMU-schuld. Om efficiencyredenen is het daarbij toegestaan een relatief gering bedrag aan overtollige middelen buiten de schatkist te houden. Dit bedrag, het zogenaamde drempelbedrag, bedraagt voor onze gemeente in 2018 € 579.745. Het gemiddelde tegoed van de gemeente over een kwartaal mag niet hoger zijn dan deze drempel.

Onderstaande tabel toont het gemiddelde tegoed over de vier kwartalen:

Gemiddelde tegoed (bedragen x € 1.000)	Saldo
Kwartaal 1	750
Kwartaal 2	422
Kwartaal 3	1.033
Kwartaal 4	595
Gemiddeld	700

Renteschema

Met ingang van begrotingsjaar 2017 bevat de paragraaf financiering een renteschema conform de notitie rente van de commissie BBV. Dit schema biedt een cijfermatig inzicht in de rentelasten en de manier van toerekening en ziet er voor 2018 als volgt uit.

Renteschema begrotingsjaar 2018 (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Externe rentelasten lange financiering	1.748
Externe rentelasten korte financiering	-
Externe rentebaten (WoonFriesland)	529-
Externe rentebaten hypotheekleningen	63-
Externe rentebaten korte financiering	10-
Saldo externe rentelasten	1.146
	-
Rente toe te rekenen aan de bouwgrondexploitatie	116-
Rente toe te rekenen wegens projectfinanciering	529-
Rentebaten van doorverstrekte leningen projectfinanciering	529
Saldo door te berekenen externe rente	1.030
	-
Rente eigen vermogen	-

Rente over voorzieningen (gewaardeerd tegen contante waarde)	-
Aan taakvelden (incl. taakveld overhead) toe te rekenen rente	1.030
	-
Boekwaarde vaste activa per 01-01-2018 (excl. bouwgrond)	66.417
Boekwaarde leningen woningbouw per 01-01-2018	9.177
Boekwaarde voor berekening omslagpercentage per 01-01-2018	57.240
	-
Omslagpercentage	1,799%
Omslagpercentage afgerond	1,750%
	-
Werkelijk aan taakvelden (incl. taakveld overhead) toegerekende rente	1.002
	-
Renteresultaat op taakveld treasury	30

Het renteresultaat is een administratief resultaat en betreft het verschil tussen het saldo van de externe rentelasten en de aan de programma's toegerekende rentelasten. Dit renteresultaat heeft geen invloed op het begrotings- en/of rekeningssaldo.

Wet Houdbaarheid Overheidsfinanciën (HOF)

Door kortdurende pieken in de tegoeden van de gemeente bij de Bank Nederlandse Gemeenten tijdelijk af te romen naar de schatkist, is het gemiddeld tegoed ruim binnen de drempel gebleven.

Nederland moet zijn begrotingstekort terugdringen. Daar zijn de Rijksoverheid en de decentrale overheden samen verantwoordelijk voor. In het Financieel Akkoord van januari 2013 is afgesproken hoeveel tekort de decentrale overheden mogen hebben. In Europa zijn regels afgesproken over de overheidsfinanciën. Deze begrotingsregels bepalen de normen voor het begrotingstekort (EMU-saldo) en de overheidsschuld (EMU-schuld). De regels gelden ook voor de decentrale overheden. Deze regels zijn verankerd in Nederland met de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF). De wet is op 1 januari 2014 in werking getreden in Nederland.

Bedrijfsvoering

Inleiding

Onze bedrijfsvoering is gericht op de interne dienstverlening, die nodig is voor de uitvoering van de programma's. In deze paragraaf informeren wij u over de onderwerpen die in 2018 hebben bijgedragen aan de kwaliteit van de bedrijfsvoering of die speciale aandacht hebben gekregen.

Deze onderwerpen worden gevolgd in de zogenaamde bedrijfsmonitor.

Bedrijfsvoeringsmonitor

In de tabel hieronder wordt de stand van zaken met betrekking verbeterpunten in de bedrijfsvoering weergegeven. De verbeterpunten kunnen afkomstig zijn uit

- Bevindingen jaarrekening
- Bewust Vakmanschap
- InterBestuurlijkToezicht
- Managementletter
- Verbeterplan Bedrijfsvoering
- Overig

In de eerste tabel worden de aandachtspunten getoond die in 2018 afgewikkeld zijn. De tweede tabel toont de onderwerpen die nog niet afgerond zijn.

AFGERONDE TAKEN [stand van zaken uitgevraagd: mei 2019]

Prioriteit Hoog

Onderwerp	status	planning	geconstateerd	volgnummer
Actualisering beheerplannen				
Actualisering beheerplan Inrichting rondom sportterreinen		onbekend	Bevindingen jaarrekening	2017 BJ 5.3]
Actualisering beheerplan Sportvelden		onbekend	Bevindingen jaarrekening	2017 BJ 5.2]
Actualisering beheerplan Woningen en gebouwen		onbekend	Bevindingen jaarrekening	2017 BJ 5.10]
Bedrijfsvoering algemeen				
Aanpassing formats college (AVG, kwaliteit, integraliteit)		01-02-2019	Verbeterplan bedrijfsvoering	2018 VB 10.2]
Sociaal Domein				
Heroverwogen inrichting en afspraken met zorgaanbieders		onbekend	Bevindingen jaarrekening	2017 BJ 1]

Prioriteit Middel

Onderwerp	status	planning	geconstateerd	volgnummer
ICT en Informatiebeveiliging				
AVG; DPIA Jeugdwet (Data Protection Impact Assesment)		31-12-2019	Verbeterplan bedrijfsvoering	2018 VB 6.1]

Prioriteit Laag

Onderwerp	status	planning	geconstateerd	volgnummer
Financieel Beleid				
Financiële verordeningen: Wijzigen en aanpassen aan BBV		onbekend	Bevindingen jaarrekening	2017 BJ 3]

OPENSTAANDE TAKEN [stand van zaken uitgevraagd: mei 2019]

Prioriteit Hoog

Onderwerp	status	planning	geconstateerd	volgnummer
Actualisering beheerplannen				

Inkoop en aanbesteding

Voorstel interne bedrijfsvoering inkoop en aanbesteding

31-12-2019

Verbeterplan bedrijfsvoering

2018

VB 1.4]

MUP (Meerj. Uitv.Progr.)

Coalitieakkoorden vertalen naar CUP's

15-03-2019

Verbeterplan bedrijfsvoering

2018

VB 4.1]

Coalitieakkoorden vertalen naar MUP's

01-01-2020

Verbeterplan bedrijfsvoering

2018

VB 4.1a]

Prioriteit Middel**Onderwerp****status****planning****geconstateerd****volgnummer****Bedrijfsvoering algemeen**

Portefeuilleoverleg (PO) vastlegging en archivering

31-12-2019

Bewust Vakmanschap

2018

BV A1]

Financieel Beleid

Begroting WM8KTD: begrotingswijzigingen

onbekend

Managementletter

2018

ASTRIUM 4.8]

Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Tytsjerksteradiel heeft er voor gekozen om bepaalde processen onder te brengen bij organisaties die in deze processen zijn gespecialiseerd. De gemeente blijft verantwoordelijk voor deze processen. In deze paragraaf willen wij u inzicht geven in deze uitbestede processen en de betrokkenheid van de gemeente hierin. In de BIJLAGEN zijn de kerngegevens per Verbonden partij weergegeven.

Algemene uitgangspunten

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk- en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld door de gemeente en dat niet verhaalbaar is, of waarvoor aansprakelijkheid bestaat. Dit laatste is van toepassing als de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Met betrekking tot de verbonden partijen hanteert het college de volgende uitgangspunten:

- De gemeente Tytsjerksteradiel neemt alleen deel in verbonden partijen als daarmee een publieke taak wordt gediend.
- De gemeente Tytsjerksteradiel neemt in principe alleen deel in privaatrechtelijke rechtsvormen als de betreffende taak niet vanuit een publiekrechtelijke rechtsvorm kan worden uitgevoerd.
- Over de doelmatigheid en doeltreffendheid van de activiteiten van de verbonden partijen is het de bedoeling te komen tot een vorm van analyse en rapportage ten behoeve van de raad.
- Jaarlijks rapporteert het college aan de raad over de financiële resultaten van de verbonden partijen en de risico's van de gemeente.
- Frequent wordt in de raadsvergadering de gelegenheid geboden aan gemeentelijke vertegenwoordigers in verbonden partijen om informatie te verstrekken aan college en/of raad over ontwikkelingen in verbonden partijen.

Vanaf begrotingsjaar 2017 moeten gemeenten de lijst met verbonden partijen onderverdelen in:

- Gemeenschappelijke regelingen
- Vennootschappen en coöperaties
- Stichtingen en verenigingen
- Overige verbonden partijen

Overzicht verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling

Naam	Sociale Werkvoorziening Fryslân (TD)		
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 6. Sociaal domein)</i>		
vestigingsplaats	Drachten		
openbaar belang	<p>De wettelijke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot de Wet Sociale Werkvoorziening zijn door de deelnemende gemeenten ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling (SW Fryslân). Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen uitvoeringsorganisatie, maar heeft de taken uitbesteed aan de NV Caparis. De deelnemende gemeenten zijn rechtstreeks aandeelhouder van de NV. Onze gemeente heeft hierin een belang van 7,08%.</p> <p>Per 1 januari 2015 treedt de Participatiewet in werking. Met de inwerkingtreding van deze wet, komt de Wet sociale werkvoorziening te vervallen. De ambtelijke begeleidingscommissie is bezig met de voorbereidingen ten aanzien van de afbouw SW. Gemeenten zijn verplicht om beleid te maken voor het realiseren van beschut werk en deze lokale invulling in een verordening vast te leggen. Het Rijk gaat de inzet van de voorziening beschut werk ook monitoren. Er zal daarom concrete besluitvorming door de GR SW Fryslân moeten plaatsvinden over de afbouw van de bestaande SW en de invulling van de Participatiewet.</p>		
visie op de verbonden partij	Uitvoering van de wettelijke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden die voortvloeien uit de Wet Sociale Werkvoorziening.		
beleidsvoornemens	Afspraken maken omtrent herstructurering.		
Cijfers opgenomen in onze	jaarrekening 2017	begroting 2019	rekening 2018
financieel belang gemeente €	€ 0	onbekend	onbekend
financieel belang gemeente %	0,0	onbekend	onbekend
toelichting	3 leden in Algemeen Bestuur en 1 lid in het Dagelijks Bestuur.		
bestuurlijk belang	3 leden in Algemeen Bestuur en 1 lid in het Dagelijks Bestuur.		
risicoprofiel	 [Hoog]		
<u>Kerncijfers verbonden partij</u>			
Eigen vermogen			
begin	€ 690	€ 625	€ 625
einde	€ 625	€ 585	€ 600
Vreemd vermogen			
begin	€ 8.266	€ 6.119	€ 6.394
einde	€ 6.394	€ 5.196	€ 5.661

Verwacht financieel resultaat

begroot	€ 0	€ -40	onbekend
werkelijk	€ 0	onbekend	€ -25

Bron *onbekend*

Toelichting	Definitieve jaarrekening 2017 Indirect financieel belang via de NV, tekorten worden door gemeenten aangevuld.	Gegevens uit concept begroting 2019. Indirect financieel belang via de NV, tekorten worden door gemeenten aangevuld.	Definitieve jaarrekening 2018 Indirect financieel belang via de NV, tekorten worden door gemeenten aangevuld.
--------------------	--	---	--

Naam		Veiligheidsregio Fryslân	
	<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 1. Veiligheid)</i>	
vestigingsplaats		Leeuwarden	
openbaar belang		<ul style="list-style-type: none"> · Behartigen preventieve taken op het gebied van de volksgezondheid en infectieziektenbestrijding; · Zo doelmatig mogelijk georganiseerde en gecoördineerde brandbestrijding, alsmede hulpverlening bij ongevallen en rampen bewerkstelligen. 	
visie op de verbonden partij		<p>Met ingang van 1 januari 2007 zijn de gemeenschappelijke regelingen GGD Fryslân en Brandweer Fryslân opgeheven en zijn beide organisaties ondergebracht in de nieuwe gemeenschappelijke regeling Hulpverleningsdienst Fryslân.</p> <p>Het betreft de wettelijke taken op gebied van gezondheid en brandweer die zijn ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling.</p>	
beleidsvoornemens		<p>Een belangrijke stap is de ontwikkeling en afronding van Dekkingsplan 2.0 Samen paraat. De ontwikkeling van de brandweer is hierin beschreven. De nieuwbouw van kazernes en vervanging van materieel staat hierin centraal. Verder is de vakbekwaamheid van brandweerpersoneel een belangrijk thema.</p> <p>Voor de gezondheid zijn de wettelijke taken en de ontwikkeling van het rijksvaccinatieprogramma belangrijke ontwikkelingen. Verder worden genoemd de uitzetting vergunninghouders en preventieaanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.</p>	
Cijfers opgenomen in onze financieel belang gemeente €	jaarrekening 2017	begroting 2019	rekening 2018
	onbekend	€ 0	€ 0

financieel belang gemeente %	onbekend	0,0	0,0
toelichting	1 lid in het Algemeen Bestuur		
bestuurlijk belang	1 lid in het Algemeen Bestuur		
risicoprofiel	 [Hoog]		
<u>Kerncijfers verbonden partij</u>			
Eigen vermogen			
begin	€ 2.342	€ 3.042	€ 3.042
einde	€ 3.042	€ 3.042	€ 5.266
Vreemd vermogen			
begin	€ 53.790	€ 55.525	€ 55.525
einde	€ 55.525	€ 55.525	€ 58.560
Verwacht financieel resultaat			
begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	€ 1.271	onbekend	€ 1.873

Bron *onbekend*

Toelichting	-	De bijdrage in het nadelige saldo door de deelnemende gemeenten bedraagt € 59.779.000	-
-------------	---	---	---

Naam	FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing)
-------------	---

alle bedragen x € 1.000

(zie ook programma 7. Volksgezondheid en milieu)

vestigingsplaats	Grou
openbaar belang	Toezicht houden en vergunning verlening.

visie op de verbonden partij

De Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) is een gemeenschappelijke regeling van provincie, gemeenten en waterschap in Friesland. De gemeente heeft een deel van haar milieutaken op het gebied van vergunning verlening en toezicht houden verplicht aan deze organisatie uitbesteed. Het betreft de uitvoering van wettelijke taken.

beleidsvoornemens

De FUMO is gestart in 2014.
 In 2017 is er met alle deelnemers een ontwikkelprogramma gestart onder de naam FUMO 2.0 met als doel om de organisatie te verbeteren zodanig dat zij haar volledige taak binnen het toegekende budget gaat uitvoeren.
 Momenteel is de FUMO in gesprek met de deelnemers om de wettelijke toebedeelde milieutaken bij de FUMO onder te brengen. Daarnaast kan de gemeente vrijwillig extra taken bij deze organisatie uitbesteden (zogenaamde plus taken).

Cijfers opgenomen in onze	jaarrekening 2017	begroting 2019	rekening 2018
financieel belang gemeente €	onbekend	onbekend	€ 0
financieel belang gemeente %	0,0	0,0	0,0
toelichting	1 lid in Algemeen Bestuur		
bestuurlijk belang	1 lid in Algemeen Bestuur		
risicoprofiel	 [Middel]		

Kerncijfers verbonden partij

Eigen vermogen

begin	€ 431	€ 200	€ 6
einde	€ 6	€ 527	€ 647

Vreemd vermogen

begin	€ 1.652	€ 3.075	€ 3.883
einde	€ 3.883	€ 3.100	€ 4.245

Verwacht financieel resultaat

begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	€ -193	onbekend	€ 448

Bron *onbekend*

Toelichting - - -

Naam	Recreatieschap Marrekrite
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 5. Sport, cultuur en recreatie)</i>
vestigingsplaats	Grou
openbaar belang	Beheer van de toeristische voorzieningen op water en land in de provincie.
visie op de verbonden partij	Recreatieschap Marrekrite is er om de toeristische basisinfrastructuur op water en land in Fryslân in stand te houden en verder te ontwikkelen. De ontsluiting van toeristische routes is van cruciaal belang voor het faciliteren van recreanten en gasten.

beleidsvoornemens Marrekrite heeft het beheer van honderden aanlegplekken voor de watersport. Daarnaast is de Marrekrite tevens verantwoordelijk voor het beheer van de fiets- en wandelknooppuntnetwerken in de provincie. Tevens brengt de Marrekrite advies uit met betrekking tot de toeristische infrastructuur op water en land en over de verbinding hiervan.

Cijfers opgenomen in onze	jaarrekening 2017	begroting 2019	rekening 2018
financieel belang gemeente €	€ 51	onbekend	onbekend
financieel belang gemeente %	onbekend	onbekend	onbekend
toelichting	1 lid in het algemeen bestuur		
bestuurlijk belang	1 lid in het algemeen bestuur		
risicoprofiel	 [Middel]		

Kerncijfers verbonden partij

Eigen vermogen

begin	€ 4.410	€ 3.374	€ 4.012
einde	€ 4.012	€ 3.832	€ 4.137

Vreemd vermogen

begin	€ 635	€ 1.500	€ 1.521
einde	€ 1.521	€ 500	€ 1.380

Verwacht financieel resultaat

begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	€ 0	onbekend	€ 341

Bron

onbekend

Toelichting

Het financieel belang van de gemeente is een structurele bijdrage van € 51.000. De deelnemersbijdrage is conform afspraak tot en met 2020 niet geïndexeerd.

Het financieel belang van de gemeente is een structurele bijdrage van € 44.000. De deelnemersbijdrage is conform afspraak tot en met 2020 niet geïndexeerd.

Naam

Werkmaatschappij Achtkarspelen–Tytsjerksteradiel

alle bedragen x € 1.000

(zie ook programma 0. Bestuur en ondersteuning)

vestigingsplaats	Buitenpost / Burgum
openbaar belang	-
visie op de verbonden partij	-
beleidsvoornemens	-

Cijfers opgenomen in onze	jaarrekening 2017	begroting 2019	rekening 2018
financieel belang gemeente €	onbekend	onbekend	€ 13.047
financieel belang gemeente %	onbekend	onbekend	48,0
toelichting	Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitters van beide colleges en één wethouder per gemeente. Het Algemeen Bestuur bestaat uit de leden van de twee colleges van burgemeester en wethouders van beide gemeenten.		
bestuurlijk belang	Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitters van beide colleges en één wethouder per gemeente. Het Algemeen Bestuur bestaat uit de leden van de twee colleges van burgemeester en wethouders van beide gemeenten.		
risicoprofiel	 [Laag]		

Kerncijfers verbonden partij**Eigen vermogen**

begin	€ 0	€ 0	onbekend
einde	€ 0	€ 0	onbekend

Vreemd vermogen

begin	€ 5.142	onbekend	onbekend
einde	€ 10.341	onbekend	onbekend

Verwacht financieel resultaat

begroot	€ 0	€ 0	onbekend
werkelijk	€ 0	onbekend	onbekend

*Bron**onbekend***Toelichting**

De jaarrekening over 2017 sluit uiteindelijk met een saldo van € 0, doordat de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel volledig bijdragen in de gemaakte kosten in de WM8KTD.	Geen balansprognose aanwezig. Het geprognostiseerd totaal van baten en lasten bedroeg 22.271. De verdeling in bijdrage voor beide gemeenten is als volgt: <ul style="list-style-type: none"> ● Achtkarspelen 11.934 ● Tytsjerksteradiel 10.337 	De jaarrekening over 2018 sluit uiteindelijk met een saldo van € 0, doordat de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel volledig bijdragen in de gemaakte kosten in de WM8KTD.
Het gerealiseerd totaal van baten en lasten bedroeg 23.140. De verdeling in bijdrage voor beide gemeenten		Het gerealiseerd totaal van bijdragen van beide gemeenten bedroeg 26.922. De verdeling in bijdrage

is als volgt:

- Achtkarspelen
12.411
- Tytsjerksteradiel
10.729

voor beide gemeenten

is als volgt:

- Achtkarspelen
13.875
- Tytsjerksteradiel
13.047

Gemeenschappelijke regeling (licht)

Naam	Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân		
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 6. Sociaal domein)</i>		
vestigingsplaats	Dokkum		
openbaar belang	De gemeente heeft als belang dat er voor haar inwoners een dusdanig stelsel van vervoer is, dat het burgers mogelijk wordt gemaakt om deel te nemen aan alle mogelijk vormen van het maatschappelijk leven.		
visie op de verbonden partij	Op 19 april 2016 is gekozen voor een nieuwe werkwijze rond het vervoer in Noordoost Friesland. Gemeenten en provincie willen meer regie op het vervoer. Leefbaarheid door bereikbaarheid.		
beleidsvoornemens	De nieuwe manier van vervoer wordt georganiseerd via het regiemodel. Het voornemen is om dit regiemodel te blijven doorontwikkelen om de grootst mogelijke efficiëncy en effectiviteit te bereiken tegen aanvaardbare kosten.		
Cijfers opgenomen in onze	jaarrekening 2017	begroting 2019	rekening 2018
financieel belang gemeente €	onbekend	€ 1.011	€ 979
financieel belang gemeente %	onbekend	onbekend	22,0
toelichting			
bestuurlijk belang			
risicoprofiel	● [Middel]		
<u>Kerncijfers verbonden partij</u>			
Eigen vermogen			
begin	onbekend	€ 0	€ 0
einde	onbekend	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen			
begin	onbekend	€ 0	€ 0
einde	onbekend	€ 0	€ 0
Verwacht financieel resultaat			
begroot	onbekend	€ 0	€ 0
werkelijk	onbekend	€ 0	€ 0

Bron

onbekend

Toelichting

-

Het mobiliteitsbureau kent geen eigen vermogen. De meegenomen tegenvallers worden direct verrekend met de deelnemende partijen. De afspraak is gemaakt, dat de deelnemers staan voor de tekorten en overschotten. De GR hoeft daardoor niet een vermogenspositie op te bouwen

Vennootschap / Coöperatie

Naam	Caparis NV (TD)		
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 6. Sociaal domein)</i>		
vestigingsplaats	Drachten		
openbaar belang	De NV Caparis is verantwoordelijk voor het bieden van werk voor de WSW-ers.		
visie op de verbonden partij	Het uitvoeren van de WSW voor de gemeente Tytsjerkstradiel.		
beleidsvoornemens	Afspraken maken omtrent herstructurering.		
Cijfers opgenomen in onze	jaarrekening 2017	begroting 2019	rekening 2018
financieel belang gemeente €	€ 1.142	onbekend	€ 1.179
financieel belang gemeente %	7,1	onbekend	7,1
toelichting	1 vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders.		
bestuurlijk belang	1 vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders.		
risicoprofiel	 [Hoog]		
<u>Kerncijfers verbonden partij</u>			
Eigen vermogen			
begin	€ 13.920	onbekend	€ 16.091
einde	€ 16.091	onbekend	€ 16.605
Vreemd vermogen			
begin	€ 9.965	onbekend	€ 7.505
einde	€ 7.505	onbekend	€ 6.476
Verwacht financieel resultaat			
begroot	€ 2.813	onbekend	€ 1.425
werkelijk	€ 2.171	onbekend	€ 514

*Bron**onbekend***Toelichting**

Gebaseerd op definitieve jaarcijfers 2017

De begroting 2019 is op moment van schrijven nog niet opgeleverd.

Gebaseerd op concept jaarstukken 2018 versie 27 mei 2019. De definitieve jaarrekening wordt in september 2019 vastgesteld. Omdat er nog een reorganisatievoorziening gevormd moet worden op basis van het transitieplan.

Naam		OMRIN NV (N.V. Afvalsturing Friesland)		
<i>alle bedragen x € 1.000</i>		<i>(zie ook programma 7. Volksgezondheid en milieu)</i>		
vestigingsplaats		Leeuwarden		
openbaar belang		Inzameling en verwerking van afval.		
visie op de verbonden partij		OMRIN is een toonaangevende publieke partij actief in de gehele afvalketen van inzameling tot en met verwerking, inclusief advisering en afzet van deelstromen en het beheer van de openbare ruimte. Hierbij zijn duurzaamheid en zo laag mogelijke maatschappelijke kosten leidende principes. OMRIN is van en voor de overheid; commerciële activiteiten dienen ter ondersteuning van publieke taken”.		
beleidsvoornemens		-		
Cijfers opgenomen in onze	jaarrekening 2017	begroting 2019	rekening 2018	
financieel belang gemeente €	€ 54.000	€ 54.000	€ 54.000	
financieel belang gemeente %	3,1	3,1	3,1	
toelichting				
bestuurlijk belang				
risicoprofiel	 [Laag]			
<u>Kerncijfers verbonden partij</u>				
Eigen vermogen				
begin	€ 44.721	onbekend	€ 48.680	
einde	€ 48.680	onbekend	€ 50.585	
Vreemd vermogen				
begin	€ 180.771	onbekend	€ 160.130	
einde	€ 160.130	onbekend	€ 102.203	

Verwacht financieel resultaat

begroot	€ 2.256	€ 2.749	€ 2.537
werkelijk	€ 4.080	onbekend	€ 2.026

Bron *onbekend*

Toelichting - - -

Naam	Vitens
------	--------

alle bedragen x € 1.000

(zie ook programma 0. Bestuur en ondersteuning)

vestigingsplaats	Zwolle
openbaar belang	Zakelijke en particuliere klanten voorzien van schoon en veilig drinkwater.
visie op de verbonden partij	Gezien de bijzondere positie van drinkwater via een beperkt aantal aandelen toegang tot de algemene veragerdering van aandeelhouders te verwerven (Raadsbesluit 22-2-2007).
beleidsvoornemens	Continueren aandeelhouderschap.

Cijfers opgenomen in onze	jaarrekening 2017	begroting 2019	rekening 2018
financieel belang gemeente €	€ 11	€ 11	€ 11
financieel belang gemeente %	onbekend	onbekend	0,0
toelichting	De gemeente is aandeelhouder.		
bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder.		
risicoprofiel	 [Laag]		

Kerncijfers verbonden partij**Eigen vermogen**

begin	€ 489.100	€ 537.100	€ 533.700
einde	€ 533.700	€ 552.900	€ 537.100

Vreemd vermogen

begin	€ 1.249.200	€ 1.240.000	€ 1.194.400
einde	€ 1.194.400	€ 1.294.000	€ 1.240.000

Verwacht financieel resultaat

begroot	onbekend	€ 14.000	€ 20.500
werkelijk	€ 47.700	onbekend	onbekend

Bron *Vitens Financieel Meerjarenplan 2017-2019 (Cosa S2016-25647)*

Toelichting jaarrekening 2017 Vitens Financiële Informatie 2017 t/ 2019 o.g.v. opgave Vitens van 28 aug. 2018. Cosa S2018-23039 Financiële informatie gebaseerd op verstrekte informatie van Vitens 28-8-2018 (Cosa S2018-23039). Jaarrekening 2018 is

nog niet beschikbaar.
% Deelneming van onze gemeente in gewone aandelen is 0,003%. Te gering om in standaardformat van twee decimalen bij deelneming te vermelden.

Naam		BNG Bank NV		
<i>alle bedragen x € 1.000</i>		<i>(zie ook programma 0. Bestuur en ondersteuning)</i>		
vestigingsplaats	Den Haag			
openbaar belang	De BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.			
visie op de verbonden partij	Zakenpartner voor bancaire dienstverlening.			
beleidsvoornemens	Continueren aandeelhouderschap en gebruik maken van de bancaire dienstverlening.			
Cijfers opgenomen in onze	jaarrekening 2017	begroting 2019	rekening 2018	
financieel belang gemeente €	onbekend	€ 122.000	€ 122.000	
financieel belang gemeente %	onbekend	0,1	0,1	
toelichting	De gemeente is aandeelhouder.			
bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder.			
risicoprofiel	 [Laag]			
<u>Kerncijfers verbonden partij</u>				
Eigen vermogen				
begin	€ 4.486.000	onbekend	€ 4.687.000	
einde	€ 4.953.000	onbekend	€ 4.991.000	
Vreemd vermogen				
begin	€ 149.483.000	onbekend	€ 135.041.000	
einde	€ 135.041.000	onbekend	€ 132.518.000	
Verwacht financieel resultaat				
begroot	onbekend	onbekend	onbekend	
werkelijk	€ 393.000	onbekend	€ 337.000	
<i>Bron</i>	<i>onbekend</i>			
Toelichting	De BNG doet geen uitspraken over het begrote resultaat.	Gegevens 2019 nog niet bekend.	Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de	

financiële markten acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2019.

De drie toonaangevende kredietbeoordelaars geven de BNG de hoogst mogelijke rating ("AAA"). Op basis van deze rating behoort de BNG tot de meest kredietwaardige banken ter wereld.

Grondbeleid

Inleiding

Grond is schaars, ruimte is een breed goed. Het aanwenden van ruimte voor de één heeft direct consequenties voor het ruimtegebrek van de ander. Omdat grond en ruimte schaars zijn, heeft de overheid een taak met betrekking tot het inzetten en aanwenden van deze ruimte. Een zekere bemoeienis van de gemeente met het ruimtegebrek is logisch en wenselijk. In het grondbeleid wordt de mate van bemoeienis tot uitdrukking gebracht.

De vraag is, waarom je als gemeente zou ingrijpen in de grondmarkt en welke doelstellingen daarmee worden beoogd. In de notitie Grondbeleid, die in de raadsvergadering van mei 2015 is behandeld, wordt hier dieper op ingegaan. De doelstellingen liggen op de volgende terreinen:

- Volkshuisvesting (bijvoorbeeld het realiseren van betaalbare woningen en het realiseren van woningen voor ouderen/senioren)
- Economische zaken (bijvoorbeeld het behoud van werkgelegenheid)
- Milieu (bijvoorbeeld zorg voor de bodemkwaliteit en waterkwaliteit)
- Financiën (grondbeleid kan worden ingezet om winsten in bepaalde grondexploitaties aan te wenden voor ontwikkelingen, die verliesgevend zijn, maar die vanuit oogpunt van volkshuisvesting, economische zaken en milieu wenselijk zijn)

Daarnaast bevat het BBV kaders en regels, waaraan de inrichting en verantwoording van onder meer begroting en rekening moeten voldoen. Het grondbeleid moet volgens het BBV inzichtelijk zijn. Dit is om twee redenen van belang. Op de eerste plaats gezien het grote financiële belang en de risico's, die hieraan verbonden zijn en op de tweede plaats vanwege de relatie met de doelstellingen, zoals aangegeven in de programma's. Het grondbeleid kan tot extra baten, of extra lasten leiden en het grondbeleid moet het uitvoeren van programma's ondersteunen. De raad heeft dus meerdere verantwoordelijkheden en beide verantwoordelijkheden moeten door de raad goed in de gaten worden gehouden.

Grondbeleid was en is voor gemeenten een belangrijk instrument voor het realiseren van ruimtelijke doelstellingen voor woningbouw, bedrijventerreinen en overige voorzieningen.

Gelet op de in de Structuurvisie en Woonvisie van 2010 ingezette koerswijziging zal de gemeentelijke grondpolitiek steeds meer facilitair van karakter zijn, omdat er in beginsel uitgezonderd Burgum geen nieuwe (planmatige) dorpsuitbreidingen meer zullen volgen.

De nieuwe woonvisie wordt geagendeerd voor de raadsvergadering van 4 juli 2019.

Visie grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid van onze gemeente kenmerkte zich de afgelopen decennia in belangrijke mate als een instrument voor het realiseren van ruimtelijke doelstellingen (woningbouw; bedrijventerreinen en voorzieningen). Ten behoeve van een maximale sturing in de processen werd als uitgangspunt een actieve grondpolitiek gevoerd.

De nieuwe koers van de Structuurvisie en de Woonvisie heeft tot gevolg dat de gemeente geen planmatige dorpsuitbreidingen (uitgezonderd Burgum) meer gaat realiseren en grondaankopen voor dat doel niet meer aan de orde zullen zijn. Mocht in Burgum de beoogde dorpsuitbreiding “De Warren” realiteit worden dan is de huidige grondpositie ruim voldoende. In specifieke situaties, zoals een kleinschalige inbreiding, kan grondverwerving door de gemeente van belang zijn.

Het gemeentelijk grondbeleid is altijd faciliterend geweest ten behoeve van de realisering van de doelstellingen van relevante programma's. In de praktijk gaat het doorgaans om de realisering van woningbouw- en bedrijvenlocaties (zowel uitbreidings- als inbreidingslocaties) en locaties voor voorzieningen (bijvoorbeeld sport en recreatie). In bepaalde situaties wordt de grondpositie benut voor onder meer natuurontwikkeling, bijvoorbeeld in het kader van landinrichtingsprojecten.

Resultaat bouwgrondexploitatie

In de begroting is geen resultaat van de bouwgrondexploitatie opgenomen. Het werkelijk gerealiseerde resultaat op de lopende complexen bedraagt € 477.000.

Lopende complexen

Het jaar 2018 was voor de bouwgrondexploitatie opnieuw een goed jaar. In totaal zijn er 82 kavels verkocht terwijl rekening was gehouden met een verkoop van 62 kavels. In het kader van de jaarrekening 2018 heeft een beoordeling plaatsgevonden van mogelijke afwikkeling van complexen, winstneming, beoordeling van de benodigde verlies voorziening en de voorziening afgewikkelde complexen.

De financiële aspecten die voortvloeien uit deze beoordeling zijn in onderstaande tabel samengevat. Daarnaast is een tabel opgenomen inzake de stand van de verliesvoorziening en een tabel met de stand van de voorziening afgewikkelde complexen.

Samengevat heeft de actualisatie van de bouwgrondexploitatie in het kader van de jaarrekening 2018 een positief effect op de exploitatie van € 477.000.

Dit bedrag bestaat uit een winst op complexen van € 1.103.000, een verlies op complexen van € 699.000, een verlaging van de verliesvoorziening van € 143.000 in verband met de afwikkeling van bedrijventerrein Jistrum en een verhoging van de verliesvoorziening van € 70.000 ten behoeve van Burgum West bedrijventerrein

De voorziening afgewikkelde complexen is verhoogd van €25.000 wegens het afwikkelen van complex 73; bedrijventerrein Jistrum. In 2018 is door uitgevoerde werkzaamheden binnen diverse afgewikkelde complexen voor een bedrag van € 301.000 ten laste van deze voorziening gebracht. De voorziening bedraagt ultimo 2018 € 441.000. Dit bedrag is voldoende om de nog te verrichten werkzaamheden te kunnen uitvoeren.

Bouwgronden in exploitatie	Toelichting	Effect exploitatie 2018	Effect verliesvoorziening 2018	Winst	Verlies	Voorziening afgew complexen
nr.: Woningbouw						
22	Garyp Sanhichte	Winstneming	91.000,00	-	91.000,00	-
32	Hurdegaryp It Súd II (fase 1&2)	Winstneming	624.000,00	-	624.000,00	-
33	Ryptsjerk De Opslach-noord	Winstneming	44.000,00	-	44.000,00	-
40	Suwâld (3e fase)	Winstneming	5.000,00	-	5.000,00	-
43	Munein 3e fase	-	-	-	-	-
44	Oentsjerk Kaetsjemuiwei	Winstneming	105.000,00	-	105.000,00	-
47	Jistrum De Geasten	Verliesneming; afwikkelen	(189.709,11)	-	(189.709,11)	-
48	Tytsjerk	Winstneming	95.000,00	-	95.000,00	-
50	Sumar 2e fase	-	-	-	-	-
51	Hurdegaryp; locatie Wynia	-	-	-	-	-
	Mutaties woningbouw		774.290,89	-	964.000,00	(189.709,11)
nr.: Bedrijventerreinen						
63	Oentsjerk Sanjesfjild	-	-	-	-	-
73	Jistrum bedrijventerrein	Afwikkelen	(366.548,22)	143.000,00	(509.548,22)	25.000,00
75	Burgum West bedrijventerrein	Actualiseren verliesvoorziening	(70.000,00)	(70.000,00)	-	-
79	Garyp Noord bedrijventerrein	-	-	-	-	-
80	Centrumplan Gytsjerk	Winstneming	139.000,00	-	139.000,00	-
	Mutaties bedrijventerreinen		(297.548,22)	73.000,00	139.000,00	(509.548,22)
	Mutaties totaal		476.742,67	73.000,00	1.103.000,00	(699.257,33)

Afgewikkelde complexen

In 2018 heeft nog een aantal verkopen plaatsgevonden met betrekking tot reeds afgewikkelde complexen. Dit betreft de verkoop van een stukje bedrijventerrein in Noardburgum voormalig complex Swarte Mar en een kavel in Burgum in voormalig complex Burgum West. Deze verkopen leveren in totaal een incidentele bate op van € 235.000.

Overige incidentele baten

In 2018 is ook de boerderij aan de Langelaan in Burgum verkocht. Na aftrek van de gemaakte kosten en de correctie op de boekwaarde binnen strategische gronden

bleef er een bedrag van € 266.000 over. Dit bedrag komt ten gunste van de jaarrekening 2018.

In 2018 zijn de tot en met 2017 gemaakte kosten voor locatie Wynia te Hurdegaryp verantwoord binnen het op basis van het raadsbesluit 21 december 2017 opgestarte nieuwe complex 51 Hurdegaryp locatie Wynia. Voor de exploitatie betekent deze correctie een voordeel van € 446.000, omdat de kosten vorig jaar meegenomen zijn ten laste van de exploitatie 2017.

Nadere toelichting

De bouwgrondexploitatie en het grondbeleid kennen een brede belangstelling in Tytsjerksteradiel, vanwege de maatschappelijke en financiële risico's en de invloed hiervan op de beleidsmogelijkheden van de gemeente. Het risicomanagement van grondexploitaties en grondposities is de laatste jaren een belangrijk item geworden.

Om de positie van de raad in zijn kaderstellende en toetsende rol binnen de bestaande informatieprocessen tussen raad en college te versterken is bij de begroting 2015 de informatievoorziening over het grondbeleid transparanter voor de raad gemaakt. Hiervoor is in deze paragraaf binnen de planning- en controlcyclus voor zowel de begroting als de jaarrekening een tabel opgenomen, waarin veel informatie over de stand van zaken van de bouwgrondexploitatie voor dit moment en het meerjarenperspectief zijn opgenomen. Deze tabel draagt bij in een beter inzicht in de bouwgrondexploitatie zowel op de korte termijn als de lange termijn (meerjarenprognose).

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarden 31 december 2018	Nog te maken kosten	Verwachte opbrengst	Indicatie winst in €	Nog te verkopen in m2	Looptijd kavels t/m jaar	Prognose uitgifte 2018-2021 2022 e.v.	Verwachting sc 1 sc 2 sc 3
nr.: Woningbouw								
22 Garyp Sanhichte	€ 103.141	€ 139.473	€ (353.505)	€ (110.891) winst	2.577 m2	7 2022	7 -	😊 😊 😊
32 Hurdegaryp It Súd II (fase 1&2)	€ (214.080)	€ 994.281	€ (1.132.930)	€ (352.729) winst	9.391 m2	32 2021	32 -	😊 😊 😊
33 Ryptsjerk De Opslach-noord	€ 91.167	€ 153.455	€ (289.726)	€ (45.104) winst	2.140 m2	6 2021	6 -	😊 😊 😊
40 Suwâld (3e fase)	€ 208.634	€ 127.060	€ (414.275)	€ (78.581) winst	2.795 m2	6 2021	6 -	😊 😊 😊
43 Munein 3e fase	€ 360.340	€ 139.547	€ (549.275)	€ (49.388) winst	3.975 m2	9 2025	6 3	😊 😊 😊
44 Oentsjerk Kaetsjemouwei	€ 308.931	€ 228.359	€ (609.600)	€ (72.310) winst	4.064 m2	7 2023	5 2	😊 😊 😊
47 Jistrum De Geasten	€ -	€ -	€ -	€ -	- m2	- 2018	- -	nvt nvt nvt
48 Tytsjerk	€ 83.988	€ 265.619	€ (421.200)	€ (71.593) winst	2.340 m2	4 2022	4 -	😊 😊 😊
50 Sumar 2e fase	€ 157.939	€ 316.154	€ (512.725)	€ (38.632) winst	3.685 m2	8 2024	5 3	😊 😊 😊
51 Hurdegaryp Locatie Wynia	€ 334.972	€ 223.455	€ (573.829)	€ (15.402) winst	4.081 m2	14 2022	14 -	😊 😊 😊
	€ 1.435.033	€ 2.587.403	€ (4.857.065)	€ (834.629) winst	35.048 m2			
nr.: Bedrijventerreinen								
63 Oentsjerk Sanjesfjild	€ 703.108	€ 1.156.400	€ (1.958.300)	€ (98.792) winst	25.690 m2	11 2022	8 3	😊 😊 😊
73 Jistrum bedrijventerrein	€ (0)	€ (0)	€ -	€ (0)	11.675 m2	- 2018	- -	nvt nvt nvt
75 Burgum West bedrijventerrein	€ 476.781	€ 238.891	€ (632.250)	€ 83.422 verlies	14.050 m2	5 2023	4 1	😊 😊 😊
79 Garyp Noord bedrijventerrein	€ 760.940	€ 1.456.906	€ (2.079.000)	€ 138.846 verlies	34.650 m2	6 2027	2 4	😊 😊 😊
80 Centrumplan Gytsjerk	€ (143.518)	€ 681.464	€ (719.600)	€ (181.654) winst	3.226 m2	10 2021	10 -	😊 😊 😊
	€ 1.797.311	€ 3.533.661	€ (5.389.150)	€ (58.177) winst	89.291 m2			
	€ 3.232.344	€ 6.121.065	€ (10.246.215)	€ (892.806) winst	124.339 m2			
Verliesvoorziening	€ (244.765)							
Boekwaarde balans 31-12-2018	€ 2.987.579							

Legenda:

😊 = winstprognose

😞 = verliesprognose

😊 = kostendekkend

sc 1 scenario 1; huidige verwachting

sc 2 scenario 2, vertraging verkopen met drie jaar

sc 3 scenario 3, vertraging verkopen met vijf jaar

In de onderstaande tabel is het verloop van het boekjaar 2018 voor de diverse complexen weergegeven.

Bouwgronden in exploitatie 1 Januari 2018	Boekwaarden 1 Januari 2018	Vermeerderingen	Verminderingen	Winst Verlies	Boekwaarden 31 december	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31 december 2018
22 Garyp Sanhichte	17.419,96-	98.439,46	68.878,20	91.000,00	103.141,30	-	103.141,30
32 Hurdegaryp It Súd II (fase 1&2)	238.866,07	268.805,70	1.345.751,38	624.000,00	214.079,61-	-	214.079,61-
33 Ryptsjerk De Opslach-noord	28.241,30	19.816,17	890,54	44.000,00	91.166,93	-	91.166,93
40 Suwâld (3e fase)	196.819,01	6.815,04	-	5.000,00	208.634,05	-	208.634,05
43 Munein 3e fase	347.783,50	14.019,09	1.462,31	-	360.340,28	-	360.340,28
44 Oentsjerk Kaetsjemouwei	775.344,65	97.430,60	668.844,50	105.000,00	308.930,75	-	308.930,75
47 Jistrum De Geasten	193.397,95	5.591,16	9.280,00	189.709,11-	0,00	-	0,00
48 Tytsjerk de Krite	21.738,91-	13.266,11	2.539,32	95.000,00	83.987,88	-	83.987,88
50 Sumar 2e fase	153.501,35	4.437,72	-	-	157.939,07	-	157.939,07
51 Hurdegaryp locatie Wynia	-	454.972,42	120.000,00	-	334.972,42	-	334.972,42
Woningbouw	1.894.794,96	983.593,48	2.217.646,25	774.290,89	1.435.033,08	-	1.435.033,08
63 Oentsjerk Sanjesfjild	569.386,72	133.721,00	-	-	703.107,72	-	703.107,72
73 Jistrum bedrijventerrein	514.158,94	42.089,28	46.700,00	509.548,22-	0,00-	-	0,00-
75 Burgum West bedrijventerrein	541.910,09	16.889,31	82.017,91	-	476.781,49	84.000,00-	392.781,49
79 Garyp Noord bedrijventerrein	739.559,23	21.380,76	-	-	760.939,99	160.765,00-	600.174,99
80 Gytsjerk Centrumplan	236.508,77-	13.990,87	60.000,00	139.000,00	143.517,90-	-	143.517,90-
Bedrijventerreinen	2.128.506,21	228.071,22	188.717,91	370.548,22-	1.797.311,30	244.765,00-	1.552.546,30
Totaal onderhanden werk	4.023.301,17	1.211.664,70	2.406.364,16	403.742,67	3.232.344,38	244.765,00-	2.987.579,38

In het kader van een adequaat risicobeheer en ter onderbouwing van het benodigd weerstandsvermogen hebben wij diverse scenario's in het kader van de grondexploitatie

beoordeeld. Op basis hiervan is destijds ten laste van de jaarrekening 2014 een verliesvoorziening getroffen. De verliesvoorziening bedraagt op dit moment € 245.000 en is toereikend om eventuele toekomstige verliezen binnen de diverse complexen te kunnen opvangen.

nr: Verliesvoorziening complexen	Boekjaar 2018			
	Boekwaarde	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde
	1 januari			31 december
73 Jistrum bedrijventerrein	143.000,00	-	143.000,00	-
75 Burgum West bedrijventerrein	14.000,00	70.000,00	-	84.000,00
79 Garyp Noord bedrijventerrein	160.765,00	-	-	160.765,00
	317.765,00	70.000,00	143.000,00	244.765,00

Voor de afgewikkelde complexen is voor de nog te maken kosten een voorziening getroffen. Binnen deze voorziening zijn op basis van een kostencalculatie de nog benodigde middelen per afgesloten complex voor de laatste afsluitende werkzaamheden zoals herstraten en herinrichting van het openbaar groen opgenomen.

De voorziening afgewikkelde complexen bedraagt op dit moment € 441.000 en is toereikend om de nog te maken kosten voor de diverse complexen te kunnen opvangen.

Nr. Voorzieningen afgew. complexen	Jaar 2018			
	Boekwaarde	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde
	1 januari			31 december
16 Sumar 1e fase	22.550,00	-	-	22.550,00
62 Sumar bedrijventerrein	22.053,75	-	-	22.053,75
77 Noardburgum bedrijventerrein	11.000,00	-	-	11.000,00
5 Burgum West	482.265,31	-	241.915,89	240.349,42
23 Eastermar	122.027,42	-	57.797,82	64.229,60
28 Hurdegaryp Rietlandsvaart	41.427,79	-	1.590,50	39.837,29
81 Hurdegaryp Schalmei	16.050,77	-	-	16.050,77
73 Jistrum bedrijventerrein	-	25.000,00	-	25.000,00
	717.375,04	25.000,00	301.304,21	441.070,83

Strategisch grondbezit

Het strategisch grondbezit is de voorraad grond bestemd voor de langere termijn doelstellingen van het grondbeleid. In de jaarrekening is een stand van zaken opgenomen voor wat betreft het strategisch grond bezit. Met het oog op de aanstaande verkopen en wat er verder nog in de pijplijn zit kunnen we concluderen dat de omvang van

het bezit significant afneemt en dat de gemiddelde boekwaarde zeer acceptabel is. Er zijn geen grote aankopen te verwachten ten behoeve van strategisch grondbezit.

Onder strategisch grondbezit zijn ook de gronden van de Warren verantwoord. De grond vertegenwoordigde een boekwaarde van € 4.500.000 (12,54 m²). Deze grond is bij het vervallen van de categorie "Niet in exploitatie genomen gronden" in 2015 overgeboekt naar strategisch grondbezit. Dit is onder de post Materiële vast activa in de balans verantwoord. Op basis van de gewijzigde voorschriften in 2016 diende uiterlijk in 2019 een evaluatie van de marktwaarde plaats te vinden. De raad heeft op 4 juli 2019 besloten deze grond niet in exploitatie te nemen. De grond is op basis van dit besluit afgewaardeerd naar agrarische grond, hetgeen een afwaardering betekent van € 3.058.000. Dit bedrag is ten laste van de jaarrekening 2018 gebracht.

Beleidsindicatoren per programma/taakveld

In onderstaande tabel worden alle verplichte beleidsindicatoren per programma/taakveld weergegeven.

Taakveld 00. Bestuur en ondersteuning							
De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie							
onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬							
Indicator	Eenheid	Metingen en referentejaar					
		jaarrekening 2018			begr.	rek.	
meting ten tijde van					2019	2017	
Apparaatskosten	euro	546,0	■	▬	[2018]	niet	924,0
Bezetting	fte	3,7	■	▬	[2018]	niet	3,7
Externe inhuur	euro	11,0	■	▬	[2018]	niet	8,7
Formatie	fte	4,0	■	▬	[2018]	niet	4,0

Taakveld 01. Veiligheid							
De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie							
onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬							
Indicator	Eenheid	Metingen en referentejaar					
		jaarrekening 2018			begr.	rek.	
meting ten tijde van					2019	2017	
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal	1,9	▼	▼	[2018]	1,4	1,9
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal	1,9	▲	▲	[2018]	3,4	3,4
Vernieling	aantal	3,5	▼	▼	[2018]	2,5	2,5
Verwijzingen Halt	aantal	54,0	▬	▬	[2017]	54,0	31,0
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal	0,6	▼	■	[2018]	0,5	0,8

Taakveld 03. Economie							
De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie							
onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬							
Indicator	Eenheid	Metingen en referentejaar					
		jaarrekening 2018			begr.	rek.	
meting ten tijde van					2019	2017	
Banen	aantal	453,7	▼	▼	[2018]	516,0	516,0
Functiemenging	%	42,5	▲	▲	[2018]	42,2	42,2
Vestigingen	aantal	111,0	▼	▼	[2018]	131,5	131,5

Taakveld 04. Onderwijs							
De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie							
onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬							

Indicator	Eenheid	Metingen en referentejaar				
		jaarrekening 2018		begr.	rek.	
meting ten tijde van				2019	2017	
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	1,3	 	[2016]	1,0	1,0
Absoluut verzuim	aantal	0,0	 	[2017]	0,0	0,0
Relatief verzuim	aantal	42,8	 	[2017]	42,8	42,8

Taakveld 05. Sport, cultuur en recreatie

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

ongunstig neutraal gunstig nog geen (nieuwe) gegevens

Indicator	Eenheid	Metingen en referentejaar				
		jaarrekening 2018		begr.	rek.	
meting ten tijde van				2019	2017	
% Niet-sporters	%	55,7	 	[2016]	55,7	55,7

Taakveld 06. Sociaal domein

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

ongunstig neutraal gunstig nog geen (nieuwe) gegevens

Indicator	Eenheid	Metingen en referentejaar				
		jaarrekening 2018		begr.	rek.	
meting ten tijde van				2019	2017	
% Jeugdwerkloosheid	%	1,2	 	[2015]	1,2	1,2
% kinderen in armoede	%	3,8	 	[2015]	3,8	3,8
Aantal re-integratievoorzieningen	aantal	32,4	 	[2018]	45,4	40,9
Bijstandsuitkeringen	aantal	31,3	 	[2018]	30,5	30,9
Jongeren met delict voor rechter	%	1,1	 	[2015]	1,1	1,1
Jongeren met jeugdbescherming	%	1,4	 	[2018]	1,3	1,2
Jongeren met jeugdhulp	%	8,4	 	[2018]	9,1	9,2
Jongeren met jeugdreclassering	%	0,2	 	[2017]	0,2	0,0
Netto arbeidsparticipatie	%	66,9	 	[2018]	65,6	65,9
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	aantal	53,0	 	[2018]	50,0	50,0

Taakveld 07. Volksgezondheid en Milieu

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

ongunstig neutraal gunstig nog geen (nieuwe) gegevens

Indicator	Eenheid	Metingen en referentejaar				
		jaarrekening 2018		begr.	rek.	
meting ten tijde van				2019	2017	
Fijn huishoudelijk restafval	kg	159,0	 	[2017]	159,0	159,0
Hernieuwbare elektriciteit	%	8,5	 	[2017]	6,1	4,2

Taakveld 08. Volkshuisv., RO en Sted. Vern. (Vhrosv)

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

Indicator	Eenheid	Metingen en refertejaar			
		jaarrekening 2018		begr.	rek.
meting ten tijde van				2019	2017
Demografische druk	%	85,5	■ ■ [2018]	85,5	84,5
Nieuwbouw woningen	aantal	4,3	■ ■ [2016]	4,3	6,2
Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	678,0	■ ■ [2019]	689,0	688,0
Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	753,0	▲ ■ [2019]	766,0	763,0
WOZ-waarde woningen	euro	192,0	▲ ▲ [2018]	192,0	185,0

Taakveld 00. Bestuur en ondersteuning

De icoontjes betreffen resp. de ontwikkeling t.o.v. de laatste meting en de prognose o.b.v. de historie

onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

Indicator	Eenheid	Metingen en refertejaar			
		jaarrekening 2018		begr.	rek.
meting ten tijde van				2019	2017
Overhead	euro	10,6	■ ■ [2018]	niet	11,1

2 JAARREKENING

2.1 Balans

Algemene toelichting

Met het aanbieden van de jaarrekening 2018 sluiten wij de bestuursperiode 2014–2018 af.

De raad heeft, met het opstellen van de politieke termijnagenda, aan ons duidelijke politieke prioriteiten meegegeven voor deze bestuursperiode.

Vervolgens is de politieke termijnagenda meegenomen in de opstelling van het collegeprogramma 2014 – 2018 ‘Fan âld tinken nei nij dwaan’, waarin een aantal ambities voor de komende periode is meegenomen.

Voor de in de politieke termijnagenda en collegeprogramma genoemde prioriteiten en uitgangspunten verwijzen wij naar de programmabegroting 2018.

Leeswijzer

De balans geeft een gecompriëerd overzicht van alle bezittingen (activa) en het eigen en vreemd vermogen (passiva) op een bepaald moment. Anders gezegd: op een balans staat aan de linkerzijde wat je hebt (je bezit) in de vorm van geld, goederen, enzovoort. Aan de rechterzijde staat hoe je bezit gefinancierd is: met eigen vermogen of met vreemd vermogen (leningen). Een balans is een momentopname van bezittingen en van de manier waarop deze zijn betaald. Voor de jaarrekening 2018 is dit moment 31 december 2018.

Aan de hand van de balans wordt een indicatie gegeven van het vermogen van onze gemeente. Het verschil tussen de bezittingen en de schulden is het eigen vermogen. Met de term 'balans' bedoelen we het evenwicht tussen enerzijds de bezittingen en anderzijds de schulden plus het eigen vermogen.

Een balans is, samen met de winst- en verliesrekening en de toelichting op die stukken, een onderdeel van de jaarrekening. In de toelichting op de balans is per onderdeel van de balans een nadere toelichting opgenomen.

Programma's

Per programma is op hoofdlijnen een analyse gemaakt van de verschillen tussen de rekening 2018 en de begroting 2018 na wijziging. Deze analyse is per programma opgenomen onder 'Wat heeft het gekost'.

Met nadruk willen wij er op wijzen, dat telkens de belangrijkste ontwikkelingen per programma zijn genoemd. Deze ontwikkelingen zijn naar ons oordeel voor het maatschappelijk verkeer in het algemeen en de raad in het bijzonder, relevant. Het vermelden van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is omwille de leesbaarheid van de jaarrekening achterwege gelaten.

Balans

Balans per 31 december 2018 (x € 1.000)

ACTIVA	31-12-2018	31-12-2017
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa		
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	-	-
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-
Totaal immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	40.177	41.888
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	9.307	10.298
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.350	5.188
In erfpacht	-	-
Totaal materiële vaste activa	54.834	57.374
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	331	331
- gemeenschappelijke regelingen	-	-
- overige verbonden partijen	-	-
Leningen aan:		
- openbare lichamen	-	-
- woningcorporaties	-	-
- deelnemingen	-	-
- overige verbonden partijen	-	-
Overige langlopende leningen	69	9.177
Uitzettingen in Rijks schatkist met een rentetypische looptijd >= 1 jaar	-	-
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd >= 1 jaar	-	-
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd >= 1 jaar	2.994	3.474
Totaal financiële vaste activa	3.394	12.982
TOTAAL VASTE ACTIVA	58.228	70.356
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden		
Grond- en hulpstoffen	-	-
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.988	3.705
Gereed product en handelsgoederen	-	-

Vooruitbetalingen	3		4
Totaal voorraden		2.991	3.709
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar			
Vorderingen op openbare lichamen	3.472		7.507
Verstreckte kasgeldleningen aan openbare lichamen	-		-
Overige verstreckte kasgeldleningen	-		-
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar	212		1.850
Rekening-courantverhouding met het Rijk	-		-
Rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen	-		-
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd < 1 jaar	-		-
Overige vorderingen	2.984		5.316
Overige uitzettingen	-		-
Totaal uitzettingen rentetypische looptijd >= 1 jaar		6.668	14.673
Liquide middelen			
Kas-, bank- en girosaldo	789		2.449
Totaal liquide middelen		789	2.449
Overlopende activa			
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen, ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	-		-
- Europese overheidslichamen	-		-
- Het Rijk	-		-
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-		-
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	633		-
Totaal overlopende activa		633	-
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		11.081	20.831
TOTAAL		69.309	91.187

PASSIVA	31-12-2018	31-12-2017
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	15.450	19.051
Bestemmingsreserve	6.712	5.694
Resultaat na bestemming	6.970-	3.501-
Totaal eigen vermogen	15.192	21.244
Voorzieningen		
Voorzieningen	13.827	11.189
Financiële vaste passiva	13.827	11.189
Vaste schulden met een rentetypische looptijd		
>= 1 jaar		
Obligatieleningen	-	-
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	69	102
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	26.413	37.197
- binnenlandse bedrijven	-	-
- openbare lichamen	-	-
- overige binnenlandse sectoren	-	113
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-	-
- door derden belegde gelden	-	-
- waarborgsommen	14	14
Totaal vaste schulden met een rentetypische looptijd	26.496	37.426
>= 1 jaar		
TOTAAL VASTE PASSIVA	55.515	69.859
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd		
< 1 jaar		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	3.500	-
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	-	2.471
Overige schulden	6.997	13.349
Totaal netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	10.497	15.820
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen,	3.297	424

m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume arbeidskosten		
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren		
- Europese overheidslichamen	-	-
- Het Rijk	-	90
- Overige Nederlandse overheidslichamen	-	4.924
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	-	70
Totaal overlopende passiva	3.297	5.508
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	13.794	21.328
TOTAAL	69.309	91.187
Gewaarborgde leningen	-	-
(specificatie borg- en garantstellingen: zie toelichting op de balans)		

Toelichting op de balans

Waarderingsgrondslagen

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs (= inkoopprijs plus bijkomende kosten minus bijdragen van derden). Het nettobedrag van de investering wordt door middel van afschrijvingen ten laste van de exploitatie gebracht. De afschrijvingen worden op basis van de verwachte levensduur, lineair of annuïtair berekend. Per soort van activa bestaan hiervoor vaste afspraken.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

Vlottende activa

De voorraden op de balans bestaan uit onderhanden werken binnen de grondexploitatie en de magazijnvoorraad van gemeentewerken. De waardering van de magazijnvoorraad van gemeentewerken gebeurt tegen de laatst bekende inkooprijzen.

De voorraad gronden is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (= vervaardigingskosten plus exploitatiekosten minus opbrengst verkopen). Het jaarlijkse resultaat op de verkochte gronden wordt bepaald door het gemiddelde resultaat per m² bouwterrein per complex te relateren aan de daadwerkelijk verkochte m² bouwterrein. De jaarlijkse winst op verkochte gronden wordt gestort in de algemene reserve.

Overige activa

De waardering van de overige activa vindt plaats tegen nominale waarde.

Reserves en voorzieningen

De waardering van reserves en voorzieningen wordt gevormd door het wettelijk kader van de Wet op de jaarrekening en het Besluit Begroting en Verantwoording 2004 (BBV). In deze voorschriften wordt een scherp onderscheid gemaakt tussen reserves en voorzieningen. Daarnaast zijn er gemeentelijke kaders, waarvan de hoofdlijnen zijn vastgesteld in de notitie reserves en voorzieningenbeleid. Deze notitie is door de raad op 26 maart 2015 vastgesteld.

Reserves zijn vermogensbestanddelen, die als eigen vermogen zijn aan te merken en waar geen verplichting uit het verleden op ligt. De raad is daardoor vrij om aan de reserves een bestemming te geven. Reserves kunnen worden onderverdeeld in:

- a. Algemene reserves (aangehouden t.b.v. de jaarlijkse renteopbrengst);
- b. Bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden;
- c. Overige bestemmingsreserves (aangehouden t.b.v. een vastgelegde bestemming).

Reserves worden gevormd na de bepaling van het resultaat. Ze worden ingesteld bij de verdeling van het resultaat. De vorming van reserves heeft daardoor geen invloed op de hoogte van het resultaat, tenzij de raad hier afspraken over heeft vastgelegd. Bij de reserves moet ten minste eenmaal per jaar worden aangegeven, welke verplichtingen er al zijn aangegaan ten laste van de reserve en in welk jaar zij waarschijnlijk tot uitgaven zullen leiden.

De belangrijkste uitgangspunten met betrekking tot het vormen van reserves zijn:

- beperking van het aantal reserves;
- structurele uitgaven moeten altijd een structurele dekking hebben;
- incidentele uitgaven kunnen gedurende één of een paar jaren ten laste van de reserve worden gebracht via de exploitatierekening;
- alle rente wordt als bate verantwoord op de gewone dienst.

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Voorzieningen worden niet gevormd voor de zogenaamde jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Voorzieningen worden gevormd voordat het resultaat wordt bepaald. De instelling van een voorziening verlaagt het resultaat. Het bepalen van de noodzakelijke omvang van de voorzieningen is niet vrijblijvend. De bevoegdheid tot vorming van voorzieningen ligt daarom bij het college van burgemeester en wethouders.

Overige passiva

De waardering van de overige passiva vindt plaats tegen nominale waarde.

Algemene uitkering

Bij de bepaling van de baten inzake de algemene uitkering is uitgegaan van de septembercirculaire 2018.

Algemeen

Alle bedragen zijn afgerond op duizenden euro's.

Resultaatbepaling

Bij het opstellen van de jaarrekening is het stelsel van baten en lasten gehanteerd. Bij dit stelsel wordt aan het einde van het dienstjaar zoveel mogelijk rekening gehouden met de nog te ontvangen en nog te betalen bedragen, die betrekking hebben op het dienstjaar. Een uitzondering hierop vormen de rente van de leningen en de vakantietoeslag. Deze posten worden verantwoord in het jaar van betaling.

Activa

Vaste activa

De vaste activa betreffen:

- materiële vaste activa
- financiële vaste activa

en worden hieronder toegelicht.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa <i>(x € 1.000)</i>	Boek- waarde per 1-1-2018	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Afwaar- deringen	Bijdragen derden	Boek- waarde per 31-12-2018
a1 Gronden en terreinen	2.717	238	-	52	80	59	2.764
a2 Strategische gronden	7.276	62	156	-	3.058	-	4.124
b Woonruimten	356	-	-	4	-	-	352
c Bedrijfsgebouwen	25.355	2.658	136	1.423	-	91	26.363
d Grond-, weg- en water- bouwkundige werken	15.733	821	-	726	34	40	15.754
e Vervoermiddelen	747	194	-	214	-	-	727
f Machines, apparaten en installaties	3.024	249	1	431	-	-	2.841
g Overige materiële activa	2.166	45	-	302	-	-	1.909
Totaal materiële vaste activa	57.374	4.267	293	3.152	3.172	190	54.834

In 2018 is een groot aantal investeringen gedaan, waaronder aankoop MFC Maskelyn, aanleg Wetter en Willepark en een veegauto. In de kolom desinvesteringen wordt het afboeken van de restant boekwaarden van verkochte gemeentelijke eigendommen en buiten gebruik gestelde eigendommen vermeld. In 2018 is Kiehoor verkocht. Bij afwaarderingen worden de boekwaarden verlaagd indien er sprake is van verlies van functionaliteit of vervroegde vervanging. Dit betreft voorzieningen evenemententerrein Burgum en het afboeken van oeverbescherming in verband met de aanleg van het Wetter en Willepark. De bijdragen van derden omvatten onder andere schade-uitkering kunstgrasveld en een bijdrage van Kiehoor voor de verbouw van Glinstrastate. Een volledige specificatie is beschikbaar op de financiële administratie.

Overzicht investering > € 100.000

Aankoop MFC Maskelyn	€ 2.001.800
Verbouwing Glinstra State	€ 245.875
Wetter en Willepark Burgum	€ 201.504
Vervangen veegauto	€ 194.641
Toplaag kunstgrasveld Burgum	€ 152.091
Vorbereidingskrediet sporthal Westermar	€ 149.438
Riolering KIK Hurdegaryp	€ 138.639
Bouw ontmoetingscentrum Gytsjerk	€ 137.835

De materiële vaste activa kunnen worden opgedeeld in:

• Investerings met een economisch nut	€ 40.177.771
• Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt opgelegd	€ 9.306.535
• Investerings met een maatschappelijk nut	€ 5.349.623

Investerings hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of ze bijdragen aan het genereren van middelen. Bijvoorbeeld riolering (rioolheffing) en zwembaden (entreegelden). Investerings met een economisch nut moeten worden geactiveerd.

Investerings met een maatschappelijk nut betreffen investerings in de openbare ruimte die geen economisch nut maar uitsluitend een maatschappelijk nut hebben. In onze situatie voornamelijk betonwegen, lichtmasten, oeverbescherming en bruggen.

In 2018 is in totaal € 3.172.000 aan extra afschrijvingen (afwaarderingen) verricht conform de bepalingen uit het BBV. Het betreft onder het verwijderen van bestaande oeverbescherming in verband met aanleg Wetter en Willepark, voorzieningen evenemententerrein Burgum en afwaardering van de strategische gronden van de Warren. Een specificatie is beschikbaar op de financiële administratie.

De afschrijvingstermijnen variëren gemiddeld tussen de 10 jaar (auto's) en 40 jaar (betonwegen).

Het afschrijvingsbeleid is in april 2005 vastgesteld door het college van B&W en ter kennisname aangeboden aan de raad. Doelstelling van het afschrijvingsbeleid is het realiseren van een gelijkmatig verloop van de kapitaallasten in de administratie. Voor alle investerings geldt dat de afschrijving is gebaseerd op de historische kostprijs. Dit is het bedrag waarvoor het actief is aangeschaft, of waarvoor de investering is gerealiseerd.

Activa kunnen lineair of op annuïteitenbasis worden afgeschreven. Voor (roerende) bedrijfsmiddelen met een relatief korte afschrijvingsduur (maximaal 10/15 jaar) wordt gekozen voor annuïtaire afschrijvingen. Juist bij korte looptijden is er een groot verschil

tussen de kapitaallasten in het eerste en het laatste jaar. Wanneer er in die gevallen lineaire afschrijving zou worden toegepast, zou de exploitatie van de desbetreffende taak een onregelmatig beeld te zien geven. De andere activa worden lineair afgeschreven.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa <i>(x € 1.000)</i>	Boekwaarde per 1-1-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Aflos- singen	Boekwaarde per 31-12-2018
• Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	331	-	-	-	331
• Leningen aan woninbouwcorporaties	9.177	-	-	9.108	69
• Overige langlopende leningen	3.474	-	-	479	2.995
• Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd >= 1 jaar	-	-	-	-	-
Totaal financiële vaste activa	12.982	-	-	9.587	3.395

De term 'uitzetting met een rentetypische looptijd > 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende uitzettingen (korter dan één jaar) en lange uitzettingen.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen betreffen aandelen van de gemeente in de Bank Nederlandse Gemeenten, Afvalsturing Friesland, Vitens N.V. en het ter beschikking stellen van werkkapitaal aan de Stichting Kredietbank Nederland.

De leningen aan woningbouwcorporaties bestaat uit een lening aan Stichting WoonFriesland. Dit betreft een doorfinanciering van door ons aangetrokken lening aan WoonFriesland. Per 31 december 2020 is deze lening afgelost. Aflossing 2019 (€ 34.000) en 2020 (€ 35.000).

'Overige langlopende leningen' hebben betrekking op het verstrekken van hypothecaire geldleningen aan personeel via de gemeente. De wet Fido (financiering decentrale overheden) is gewijzigd, waardoor met ingang van 1 januari 2009 de hypotheekverstrekking aan eigen personeel niet meer is toegestaan. De bestaande verstrekkingen van voor 1 januari 2009 blijven bij de gemeente.

Vlottende activa

Hieronder volgt een toelichting op de vlottende activa. Dit zijn:

- Voorraden
- Uitzetting met een rentetypische looptijd < 1 jaar
- Liquide middelen

Voorraden

Voorraden	Boekwaarde per 1-1-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde per 31-12-2018
<i>(x € 1.000)</i>				
• Bouwgronden in exploitatie	3.705	1.689	2.406	2.988
• Overige voorraden	4	-	-	4
Totaal voorraden	3.709	1.689	2.406	2.992

Een nadere toelichting op de mutaties in de bouwgrondexploitatie is hieronder opgenomen.

De voorraad gronden wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs vermeerderd met vervaardigingskosten inclusief bijgeschreven exploitatiekosten verminderd met de opbrengst verkopen en bijdragen.

De winstafracht aan de exploitatie voor 2018 bedraagt per saldo € 404.000.

De totale voorraad nog te verkopen m² bouwgrond bedraagt 127.565m², waarvan met betrekking tot woningbouw 35.048m² en met betrekking tot bedrijven 92.517m².

De waardering van de bouwgronden in exploitatie is gebaseerd op geactualiseerde berekeningen. De realisatie van deze berekeningen is sterk afhankelijk van toekomstige gebeurtenissen waaronder het realiseren van begrote verkopen. Hierdoor bestaat een onzekerheid ten aanzien van deze balanspost.

Bouwgronden in exploitatie	Mutaties
<i>(x € 1.000)</i>	
Boekwaarde per 01-01-2018	3.705
• Strategische gronden	-
• Kosten bouwrijp maken	-
• Storting in voorziening	-
• Overige vermeerderingen	1.041
• Winstafdracht	-
• Rentelasten	171
Subtotaal	4.917
• Grondverkopen	2.227
• Overige verminderingen	180
• Winst/Verliescompensatie	404-
• Verliesvoorziening	73-
Boekwaarde per 31-12-2018	2.987
<i>Nog te verkopen m²</i>	-

Toelichting:

- De in exploitatie genomen gronden zijn de complexen binnen de bouwgrondexploitatie waar op dit moment daadwerkelijk woningen en/of bedrijfsvestigingen worden gerealiseerd.

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan van het verloop in 2018 het volgende overzicht worden weergegeven.

Bouwgronden in exploitatie 1 januari 2018	Boekwaarden 1 januari 2018	Vermeerderingen	Verminderingen	Winst Verlies	Boekwaarden 31 december	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31 december 2018
22 Garyp Sanhichte	17.419,96-	98.439,46	68.878,20	91.000,00	103.141,30	-	103.141,30
32 Hurdegaryp It Súd II (fase 1&2)	238.866,07	268.805,70	1.345.751,38	624.000,00	214.079,61-	-	214.079,61-
33 Ryptsjerk De Opslach-noord	28.241,30	19.816,17	890,54	44.000,00	91.166,93	-	91.166,93
40 Suwâld (3e fase)	196.819,01	6.815,04	-	5.000,00	208.634,05	-	208.634,05
43 Munein 3e fase	347.783,50	14.019,09	1.462,31	-	360.340,28	-	360.340,28
44 Oentsjerk Kaetsjemouiwei	775.344,65	97.430,60	668.844,50	105.000,00	308.930,75	-	308.930,75
47 Jistrum De Geasten	193.397,95	5.591,16	9.280,00	189.709,11-	0,00	-	0,00
48 Tytsjerk de Krite	21.738,91-	13.266,11	2.539,32	95.000,00	83.987,88	-	83.987,88
50 Sumar 2e fase	153.501,35	4.437,72	-	-	157.939,07	-	157.939,07
51 Hurdegaryp locatie Wynia	-	454.972,42	120.000,00	-	334.972,42	-	334.972,42
Woningbouw	1.894.794,96	983.593,48	2.217.646,25	774.290,89	1.435.033,08	-	1.435.033,08
63 Oentsjerk Sanjesfjild	569.386,72	133.721,00	-	-	703.107,72	-	703.107,72
73 Jistrum bedrijventerrein	514.158,94	42.089,28	46.700,00	509.548,22-	0,00-	-	0,00-
75 Burgum West bedrijventerrein	541.910,09	16.889,31	82.017,91	-	476.781,49	84.000,00-	392.781,49
79 Garyp Noord bedrijventerrein	739.559,23	21.380,76	-	-	760.939,99	160.765,00-	600.174,99
80 Gytsjerk Centrumplan	236.508,77-	13.990,87	60.000,00	139.000,00	143.517,90-	-	143.517,90-
Bedrijventerreinen	2.128.506,21	228.071,22	188.717,91	370.548,22-	1.797.311,30	244.765,00-	1.552.546,30
Totaal onderhanden werk	4.023.301,17	1.211.664,70	2.406.364,16	403.742,67	3.232.344,38	244.765,00-	2.987.579,38

Bouwgronden in exploitatie 1 januari 2018	Balanswaarde 31 december 2018	Nog te maken kosten	Verwachte opbrengst	Verwacht resultaat	
22 Garyp Sanhichte	103.141,30	139.473,11	353.505,00-	110.890,59-	winst
32 Hurdegaryp It Súd II (fase 1&2)	214.079,61-	994.280,52	1.132.930,00-	352.729,10-	winst
33 Ryptsjerk De Opslach-noord	91.166,93	153.455,14	289.726,00-	45.103,92-	winst
40 Suwâld (3e fase)	208.634,05	127.059,74	414.275,00-	78.581,21-	winst
43 Munein 3e fase	360.340,28	139.547,05	549.275,00-	49.387,67-	winst
44 Oentsjerk Kaetsjemouiwei	308.930,75	228.359,49	609.600,00-	72.309,75-	winst
47 Jistrum De Geasten	-	-	-	-	
48 Tytsjerk de Krite	83.987,88	265.619,17	421.200,00-	71.592,95-	winst
50 Sumar 2e fase	157.939,07	316.154,26	512.725,00-	38.631,67-	winst
51 Hurdegaryp locatie Wynia	334.972,42	223.454,85	573.829,00-	15.401,73-	winst
	1.435.033,07	2.587.403,34	4.857.065,00-	834.628,59-	
63 Oentsjerk Sanjesfjild	703.107,72	1.156.400,40	1.958.300,00-	98.791,88-	winst
73 Jistrum bedrijventerrein	0,00-	0,00-	-	0,00-	
75 Burgum West bedrijventerrein	476.781,49	238.890,63	632.250,00-	83.422,12	verlies
79 Garyp Noord bedrijventerrein	760.939,99	1.456.906,16	2.079.000,00-	138.846,14	verlies
80 Gytsjerk Centrumplan	143.517,90-	681.464,24	719.600,00-	181.653,66-	winst
	1.797.311,30	3.533.661,42	5.389.150,00-	58.177,28-	
	3.232.344,37	6.121.064,75	10.246.215,00-	892.805,87-	
Verliesvoorziening	244.765,00-				
	2.987.579,37				

Vorderingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De term 'uitzetting met een rentetypische looptijd < 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende uitzettingen (korter dan één jaar) en lange uitzettingen. De afwikkeling kent een normaal verloop.

<i>bedragen x € 1.000</i>	Balans per 31-12-2017	Balans per 31-12-2018
Overheden	548	-
Vordering BTW-compensatiefonds	6.758	3.182
Nog te ontvangen omzetbelasting	201	290
Verrekening WM8KTD	-	-
Subtotaal vorderingen op openbare lichamen	7.507	3.472
Particulieren; belasting	2.633	655
Particulieren; overig	488	788
Vorderingen Werk en Inkomen	1.029	-1.000
Voorziening dubieuze debiteuren	-873	-719
Gemeentepersoneel (fitness/fietsproject)	6	52
Vooruitbetaalde kosten	-	-
Nog te ontvangen bedragen	1.665	3.173
Kortlopende vorderingen	11	-15
Nog af te dragen leges burgerzaken	5	6
Vorderingen Mr. Frankesskoalle	345	38
Voorschotten	7	6
Subtotaal overige vorderingen	5.316	2.984
Uitzettingen Rijk's schatkist	1.850	212
Subtotaal Uitzettingen Rijk's schatkist	1.850	212
Totaal vorderingen	14.673	6.668

Schatkistbankieren

Met ingang van 2014 is voorgeschreven dat de gemeente inzicht geeft over de benutting van het drempelbedrag in het kader van het verplicht schatkistbankieren. In de paragraaf treasury van het jaarverslag wordt hier nader op ingegaan. De drempel voor 2018 bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal, dat is $0,75\% \times € 77.299.000 = € 579.743$.

Gemiddelde tegoed 2018	Saldo
Kwartaal 1	750
Kwartaal 2	422
Kwartaal 3	1033
Kwartaal 4	595

Gemiddeld

Wij hebben naast onze hoofdrekening bij de BNG meerdere rekeningen bij diverse banken.

<i>x € 1.000</i>	Balans per 31-12-2017	Balans per 31-12-2018
Liquide middelen	2.449	789

De bank- en girosaldi bestaan uit een positief (=debet/credit) saldo van € 2.853.632 en een negatief/positief (=credit/debet) saldo van € 2.065.097. Wij hebben naast onze hoofdrekening bij de BNG meerdere rekeningen bij diverse banken. Specificaties zijn aanwezig op de financiële administratie.

Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit de volgende componenten:

Overlopende activa <i>(x € 1.000)</i>	Stand per 31-12-2017	Stand per 31-12-2018
De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
– Europese overheidslichamen	-	-
– het Rijk	-	-
– overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige nog te ontvangen bedragen	-	-
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	-	633
Totaal	-	633

Passiva

Vaste passiva

Hieronder volgt een toelichting op de vaste passiva. Dit zijn:

- Eigen vermogen
- Voorzieningen
- Vaste schulden met een rentetypische looptijd \geq 1 jaar

Eigen vermogen

Reserves (x € 1.000)	Boekwaarde per 1-1-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde per 31-12-2018
• Algemene reserve	19.051	-	3.601	15.450
• Bestemmingsreserve	5.694	2.713	1.695	6.712
• Resultaat na bestemming	3.501-	3.501	6.970	6.970-
Totaal Eigen Vermogen	21.244	6.214	12.266	15.192

Volgens het BBV moeten de reserves worden onderverdeeld in algemene reserve(s) en bestemmingsreserves. Jaarlijks vindt een beoordeling van de reserves plaats. Hierbij wordt ondermeer beoordeeld in hoeverre de reserves toereikend en benodigd zijn. De rente over de algemene reserve en overige reserves wordt niet bijgeschreven, maar wordt gebruikt als algemeen dekkingsmiddel voor de exploitatie.

De vermeerderingen van de algemene reserve bestaan uit:

- Stortingen rekeningresultaat € -

De verminderingen van de algemene reserve bestaan uit:

- Bijdrage aan het rekeningresultaat 2017 € 3.501.000
- Bijdrage aan eenmalige kosten aanpassing Glinstrastate € 44.000
- Bijdrage aan de economische structuur Skûlenboarch € 55.000

De vermeerderingen van de bestemmingsreserves bestaan uit:

- St in reserve KIK i.v.m. de overdracht van wegen door de provincie € 2.000.000
- Storting in reserve overlopende posten; Project Wetterwâlden € 45.000
- Storting in reserve overlopende posten; kosten grondstoffenbeleidsplan € 35.000
- Storting in reserve overlopende posten; herplanten populieren € 20.000
- Storting in reserve precariobelasting; precario Tennet en Stedin 2018 € 613.000

De verminderingen van de bestemmingsreserves bestaan uit:

- Bijdrage reserve KIK aan diverse projecten tbv kansen in kernen € 1.561.000
- Bijdrage risicoreserve bouwgrondexploitatie € 119.000
- Bijdrage reserve Culturele hoofdstad 2018 tbv diverse projecten € 15.000

Vrijval

Vrijval ontstaat doordat projecten niet doorgaan of dat de kosten lager uitvallen. De niet benutte reserves worden opgeheven en worden overgeheveld naar de algemene reserve. De niet benutte gedeelten worden, als het niet de algemene reserve betreft, overgeheveld naar de algemene reserve.

Vrijval algemene reserve:

Bijdrage KCC	€	70.000
Bijdrage verbouw Kiehoor	€	64.000

De bijdrage KCC is al enkele jaren doorgeschoven zonder dat er uitgaven plaatsvinden, daarom komt deze bijdrage te vervallen.

Op grond van de BBV mogen er geen bijdragen uit reserves op een actief in mindering worden gebracht, daarom komt de bijdrage verbouw Kiehoor te vervallen.

Vrijval bestemmingsreserve:

Bijdrage res overlopende posten; leges VOG en digitaal ontmoetingspunt	€	12.000
--	---	--------

Voor de leges VOG en digitaal ontmoetingspunt zijn er in 2018 geen uitgaven geweest, daarom komen de bijdragen te vervallen.

Resultaat na bestemming

Het resultaat van de jaarrekening 2017 is aan de algemene reserve onttrokken (€ 3.501.000 nadelig). Het resultaat van de jaarrekening 2018 is € 6.970.000 nadelig.

Voorzieningen

Voorzieningen	Boekwaarde per 1-1-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde per 31-12-2018
<i>(x € 1.000)</i>				
• Verplichtingen en verliezen (BBV – art. 44a)	1.831	247	40	2.038
• Risicovoorzieningen (BBV – art. 44b)	5.721	1.450	766	6.405
• Onderhoudsvoorzieningen (BBV – art. 44c)	3.150	2.012	997	4.165
• Bijdragen toekomstige vervangingsinvesteringen (BBV – art. 44d)	–	–	–	–
• Van derden verkregen middelen (BBV – art. 44, lid 2)	606	294	43	857
• Voorzieningen Master Frankeskoalle (BBV – art. 44, lid 2)	325	361	325	361
Totaal voorzieningen	11.633	4.364	2.171	13.826

Voorzieningen betreffen naar verwachting onvermijdelijke uitgaven ten aanzien van te kwantificeren financiële verplichtingen en risico's. Het bepalen van de noodzakelijke omvang van de voorzieningen is een niet vrijblijvende zaak van het dagelijks bestuur als verantwoordingsplichtige. Voorzieningen zijn daardoor van invloed op de resultaatbepaling. In het kader van het bepalen van de noodzakelijke omvang van de

voorzieningen is van de bestaande voorzieningen beoordeeld, of de omvang nog voldoende is om er de toekomstige kosten van te kunnen betalen.

Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

Voorziening APPA

De invoering van de BBV heeft ertoe geleid dat we alleen een voorziening voor de pensioenverplichtingen van wethouders mogen vormen, als een wethouder de mogelijkheid heeft in de toekomst een verzoek te doen tot waardeoverdracht van zijn opgebouwde pensioenrechten.

Voorziening personeelsfeest

Met ingang van 1 januari 2015 is de werkkostenregeling (WKR) ingevoerd. Op basis van de notitie werkkostenregeling is afgesproken om jaarlijks een budget van € 20 per medewerker te reserveren om eens in de drie of eens de vier jaar een gezamenlijk personeelsfeest te organiseren. Deze voorziening komt met ingang van 2019 te vervallen.

Voorziening schadeloosstelling

Deze voorziening betreft de schadeloosstelling van een aantal ondernemers in het winkelcentrum Gytsjerk.

Voorziening bindingsgelden

Deze voorziening is ingesteld om schommelingen tussen de hoogte van de kosten van de activiteiten uit de verschillende jaren op te vangen binnen de voorziening. Niet iedere afdeling organiseert namelijk elk jaar dezelfde soort activiteit; het ene jaar een dagje uit; het andere jaar alleen even met elkaar eten.

Voor binding is er per afdeling een bedrag van € 65 per persoon beschikbaar voor een activiteit met de afdeling/team. Omdat niet alle afdelingen jaarlijks het (totale) beschikbare budget besteden (door drukte op de afdeling, of sparen voor een duurdere activiteit) is er in 2018 € 13.000 besteed. Deze voorziening komt met ingang van 2019 te vervallen.

De vermeerderingen bestaan uit:

- jaarlijkse storting in de voorziening APPA (€ 231.000)
- jaarlijkse storting in de voorziening personeelsfeest (€ 6.000)
- jaarlijkse storting in de voorziening bindingsgelden (€ 10.000)

De verminderingen bestaan uit:

- bijdragen uit de voorziening bindingsgelden voor de bindingsuitjes van de diverse afdelingen € 16.000
- kosten van personeelsfeest (€ 24.000)

Risicovoorzieningen

Voorziening afwikkeling schades

Indien wij door derden aansprakelijk worden gesteld voor geleden schade wordt dit in het algemeen door onze verzekeraar (Centraal Beheer) vergoed. Wel is er een eigen risico van € 50.000. Voor schades, die onder het eigen risico vallen, of het deel van de schadevergoeding vallende onder het eigen risico is er sinds 1995 een voorziening gevormd.

De storting in de voorziening afwikkeling schades betreft de geraamde storting van € 12.000 voor actualisering en voor nog in afwikkeling zijnde gevallen.

Voorziening afgewikkelde complexen bouwgrondexploitatie

Binnen deze voorziening gaat het om complexen, die in principe volledig zijn afgewikkeld, maar waar nog kosten zouden kunnen worden gemaakt voortvloeiende uit onder meer een allerlaatste oplevering, of een laatste aanpassing aan de infrastructuur.

In 2018 zijn een aantal bouwgrondcomplexen afgesloten. Omdat na het afsluiten van een complex er vaak nog achteraf werkzaamheden (b.v. herstraatwerkzaamheden e.d.) moeten worden verricht is hiervoor € 25.000 in de voorziening gestort.

Voorziening precariobelasting

Sinds 2014 heffen wij als gemeente precariobelasting. Liander heeft bezwaar aangetekend tegen de heffing. Daarom is de ontvangen precariobelasting voorlopig in een voorziening ondergebracht.

De vermeerderingen bestaan uit:

- reguliere storting in voorziening afwikkeling schade (€ 12.000)
- storting in de voorziening afgewikkelde complexen (€ 25.000)
- storting in de voorziening precariobelasting (€ 1.413.000)

De verminderingen bestaan uit:

- ten laste van de voorzieningen afwikkeling schade uitgekeerde schadevergoedingen (€ 21.000).
- Afwikkeling van een aantal complexen (€ 301.000)
- Correctie storting voorgaande jaren in voorziening precariobelasting (€ 444.000)

Onderhoudsvoorzieningen

Voorzieningen onderhoud onderwijshuisvesting

In het regeerakkoord van het kabinet Rutte II is opgenomen, dat de middelen en de verantwoordelijkheid voor het onderhoud bij de schoolbesturen voor het primair onderwijs zal komen te liggen met ingang van het jaar 2015. Voor een aantal onderhoudsmatige aanpassingen is met de schoolbesturen afgesproken dat zij deze nog konden declareren bij de gemeente. Hiervoor is een bedrag in de voorziening opgenomen. Deze voorziening komt met ingang van 2019 te vervallen.

Voorziening onderhoud gemeentehuis

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan het gemeentehuis.

Voorziening sportvelden

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan sportvelden.

Voorziening inrichting rondom sportterreinen

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan rondom sportterreinen.

Voorziening onderhoud wegen

Bij de voorziening onderhoud wegen gaat het om een gelijkmatige verdeling van de kosten van groot onderhoud van wegen over een aantal begrotingsjaren, waarmee een (forse) schommeling van de lasten binnen de verschillende begrotingsjaren van het meerjarenperspectief wordt voorkomen. Doordat door omstandigheden (o.a. weer) het niet altijd mogelijk is geweest om het geplande onderhoud aan wegen in een jaar uit te voeren wordt hiervoor in 2018 € 443.000 in de voorziening gestort.

Voorziening onderhoud lichtmasten

Vanaf 2008 betaalt elke gemeente de werkelijke kosten van beheer en onderhoud van lichtmasten in de eigen gemeente. Als gevolg hiervan fluctueren de jaarlijkse kosten voor onderhoud en is bij de jaarrekening 2008 besloten een voorziening in te stellen voor het beheer en onderhoud. In het najaar van 2009 is het beleidsplan Openbare Verlichting 2010–2015 opgesteld en op basis hiervan is bepaald om alleen de kosten van technisch onderhoud en schades via de voorziening te laten lopen. Andere kosten zoals het administratieve beheer kennen een jaarlijks gelijkmatig patroon en hoeven daarom niet via de voorziening te lopen.

Voorziening baggeren

Op grond van de BBV-voorschriften mag het reguliere baggerwerk niet meer worden geactiveerd. Daarom is om een gelijkmatige verdeling van de kosten van het baggeren over een aantal begrotingsjaren te krijgen, een voorziening ingesteld. Hiermee wordt een (forse) schommeling van de lasten binnen de verschillende begrotingsjaren van het meerjarenperspectief voorkomen.

Voorziening taxaties opstallen en inventaris

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van tussentijdse taxaties van opstallen en inventaris.

Voorziening onderhoud bruggen

Groot onderhoud (van de beweegbare bruggen) mag op grond van het BBV niet geactiveerd worden. Er is gekozen voor een (onderhouds-) voorziening. Daarmee wordt een gelijkmatige verdeling van de kosten over de verschillende begrotingsjaren gerealiseerd.

Voorziening dorpshuizen

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan dorpshuizen. Deze voorziening komt met ingang van 2019 te vervallen.

Voorziening onderhoud sportgebouwen

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan sportgebouwen.

Voorziening onderhoud welzijnsgebouwen

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan welzijnsgebouwen.

Voorziening riolering

In 2012 is bij de vaststelling van het vGRP, ingestemd met het vormen van de voorziening riolering. Daarmee kan meerjarig gezien een 100% kostendekking van de rioleringsheffing worden gekregen zonder schommelingen in het tarief. Voor de rioleringen is € 708.000 in de voorziening gestort.

Voorziening havens

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan havens.

Voorziening woningen en garageboxen

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan woningen en garageboxen.

Voorziening gebouwen buitendienst

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan gebouwen buitendienst.

De vermeerderingen bestaan uit:

- geplande stortingen in de onderhoudsvoorziening (€ 861.000)
- storting in de voorziening onderhoud wegen (€ 443.000)
- storting in de voorziening riolering (€ 708.000)

De verminderingen bestaan uit:

- onderhoud diverse gebouwen (€ 775.000)
- onderhoud met betrekking tot sportterreinen (€ 30.000)
- overig onderhoud (€ 188.000)
- vrijval voorziening onderwijshuisvesting (€ 4.000)

Het onderhoud van gebouwen betreft het gemeentehuis (€ 144.000), sportgebouwen (€ 192.000), welzijnsgebouwen (€ 133.000), gebouwen van de buitendienst (€ 51.000), dorpshuizen (€ 36.000), woningen en garageboxen (€ 6.000) en overige gebouwen € 213.000.

Er is onderhoud gepleegd aan diverse sportvelden (€ 8.000) en aan de inrichting rondom de sportvelden (€ 22.000).

Het overige onderhoud betreft onderhoud lichtmasten (€ 42.000), baggeren (€ 139.000) en onderhoud havens (€ 7.000).

Voorzieningen i.v.m. van derden verkregen middelen

Voorziening onderwijshuisvesting leerlingen AZC

Door het aanwijzen van het AZC te Burgum in 2013 als gezinslocatie is het aantal kinderen dat naar de school gaat gestegen. Met het COA is overeengekomen, dat een bijdrage is verkregen voor de noodzakelijke uitbreiding van de school. De COA heeft hiervoor een bijdrage over 15 jaar ineens beschikbaar gesteld. De bijdrage valt onder de Onderwijs Huisvestingsvoorzieningen voor Basisonderwijs aan Asielzoekers, afgekort de OHBA regeling. Gedurende de tijd dat de plannen met betrekking tot de permanente huisvesting van asielzoekers en het daarmee samenhangende voornemen om ook de school een permanent karakter te geven, zal de huisvesting in de noodlokalen voortduren.

Voorziening actieplan verkeersveiligheid

Het actieplan verkeersveiligheid liep tot en met 2010. Het vervolg hierop is het provinciale Manifest verkeersveiligheid, wat deel uitmaakt van de Friese Strategie Verkeersveiligheid 2010–2015. Binnen dit plan wordt gestreefd naar een integrale aanpak van de verkeersveiligheid. Eigen bijdragen gaan gepaard met te ontvangen subsidies (van derden verkregen middelen).

Voorziening ondernemersfonds

De opbrengst van de reclamebelasting wordt jaarlijks in de voorziening ondernemersfonds gestort. Het bedrag wordt ter beschikking gesteld voor door de ondernemers georganiseerde activiteiten in het centrum van Burgum.

De vermeerderingen bestaan uit:

- jaarlijkse storting in de voorziening actieplan verkeersveiligheid (€ 5.000)
- storting van de opbrengst van de reclamebelasting (€ 43.000) in de voorziening ondernemersfonds.
- storting bijdrage OHBA regeling basisonderwijs asielzoekers (€ 246.000)

De verminderingen bestaan uit:

- bijdragen van de voorziening actieplan verkeersveiligheid voor verkeerseducatiedagen, verkeersmarkt en scootmobieltrainingen (€ 5.000)
- bijdragen van de voorziening ondernemersfonds aan het ondernemersfonds (€ 36.000)
- bijdrage OHBA (€ 2.000)

Voorzieningen elders belegd*Voorziening bestuurscommissie en voorziening vermogen Mr. Frankesskoalle*

Met ingang van 1 januari 2008 zijn de financiële banden tussen Stichting OPO Tytsjerksteradiel en de gemeente vervallen. De bestuurscommissie Frankeskoalle is als zodanig nog steeds werkzaam. De voorziening zal dus wat dat betreft dan ook blijven bestaan in de gemeentelijke boeken.

De jaarlijkse actualisering van de voorzieningen met betrekking tot de Mr. Frankeskoalle betreft een storting van € 362.000 en een onttrekking van € 325.000.

Te vervallen voorzieningen

De volgende voorzieningen komen met ingang van 2019 te vervallen: voorziening onderhoud onderwijshuisvesting, voorziening dorpshuizen, voorziening personeelsfeest en voorziening bindingsgelden.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd \geq 1 jaar

Vaste schulden looptijd \geq 1 jaar <i>(x € 1.000)</i>	Boek- waarde per 1-1-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Aflos- singen	Boek- waarde per 31-12-2018
a Obligatieleningen (BBV – art. 46a)	-	-	-	-	-
b Onderhandse leningen (BBV – art. 46b)					
– binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	102	-	-	33	69
– binnenlandse banken en overige financiële instellingen	37.197	-	-	10.897	26.300
– binnenlandse bedrijven	-	-	-	-	-
– openbare lichamen	-	-	-	-	-
– overige binnenlandse sectoren	113	-	-	-	113
– buitenlandse instellingen, fondsen, banken en overige sectoren	-	-	-	-	-
c Door derden belegde gelden (BBV – art. 46c)	-	-	-	-	-
d Waarborgsommen (BBV – art. 46d)	14	-	-	-	14
Totaal vaste schulden	37.426	-	-	10.930	26.496

De vaste schulden met een rentetypische looptijd \geq 1 jaar betreffen langlopende geldleningen. De term 'vaste schulden met een rentetypische looptijd \geq 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende schulden (korter dan één jaar) en lange schulden. De looptijd is een goede maatstaf voor het verkrijgen van een indicatie van risico's.

De aflossingen in 2018 betreffen reguliere aflossingen van de langlopende geldleningen. De totale rentelasten van bovenstaande leningen bedragen voor 2018 €1.748.000.

In het totaal van onze vaste schulden zit voor een bedrag van € 69.000 aan aangetrokken geldlening voor doorfinanciering aan WoonFriesland. Per 31 december 2020 is deze leningen afgelost. Aflossing 2019 (€ 34.000) en 2020 (€ 35.000).

Vlottende passiva

Hieronder volgt een toelichting op de vlottende passiva.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Onder de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar verstaan we kortlopende schulden. De afwikkeling van de schulden kent een normaal verloop.

De term 'netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende schulden (korter dan één jaar) en lange schulden. De looptijd is een goede maatstaf voor het verkrijgen van een indicatie van risico's.

Overzicht netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar (x € 1.000)

<i>bedragen x € 1.000</i>	Balans per 31-12-2017	Balans per 31-12-2018
Banksaldi	2.471	-
Subtotaal banksaldi	2.471	-
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen		3.500
Subtotaal kasgeldleningen		3.500
Nog te betalen bedragen	3.199	-
Nog te betalen BTW	-	-
Crediteuren	3.248	6.180
Kortlopende schulden Mr. Frankeskoalle	62	46
Schuld Sociaal Domein	2.479	-
Gemeentepersoneel loonheffing c.a.	479	850
Verrekening WM8KTD	3.668	-78
Nog te betalen Sociaal Domein	196	-
Subtotaal overige schulden	13.349	6.997
Totaal netto vlottende schulden	15.820	10.497

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit de volgende componenten:

Overlopende passiva (x € 1.000)	Stand per 31-12-2017	Stand per 31-12-2018
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume arbeidskosten.	424	3.297
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.		
– Europese overheidslichamen	–	–
– het Rijk	90	–
– overige Nederlandse overheidslichamen	4.924	–
Overige nog te ontvangen bedragen	70	–
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	–	–
Totaal	5.508	3.297

In de tabel hieronder zijn weergegeven

- verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume;
- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkering met een specifiek bestedingsdoel die diene ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;
- overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.

Specificatie vooruit ontvangen overige overheid bedragen x € 1.000	Saldo 1-1-2018	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terug- betalingen	Saldo 31-12-2018
Rijk					
Ministerie; V&W; ISV geluidssubsidie	42	–	–	–	42
Sanering verkeerslawaaï	48	–	–	–	48
Aardgasvrij wonen	–	4.124	–	–	4.124
Schulden en armoede	–	60	–	–	60
Infoplicht energieverbruik	–	5	–	–	5
	–	–	–	–	–
Overige overheidslichamen					
Subsidie Skûlenboarch	58	–	–	–	58
Kansen in Kernen	4.866	–	4.074	–	792
Diversen	–	3	–	–	3
Overige vooruitontvangen bedragen c.a.	70	–	–	–	70
	–	–	–	–	–
Totaal	5.084	4.192	4.074	–	5.202

Niet uit de balans blijkende verplichtingen en vorderingen

Gewaarborgde leningen en overige garantstellingen

Onze gemeente staat borg voor geldleningen verstrekt aan woningcorporaties ten bedrage van € 93,6 miljoen. Deze borgstellingen zijn overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waarbij de gemeente samen met het rijk als tertiaire achtervanger optreedt. Voor de verantwoording hiervan verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Niet afgewikkelde investeringen

Tevens willen wij, als niet uit de balans blijkende verplichtingen, de investeringen noemen, waarvan de definitieve afwikkeling in een later jaar plaatsvindt. Voor de lasten, die uit deze lopende projecten voortvloeien, zijn specificaties op de administratie aanwezig. De dekking is voldoende geregeld binnen de toekomstige exploitatiebegrotingen.

Leaseovereenkomsten

Ook leaseovereenkomsten behoren tot de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen. Deze overeenkomsten behoorden tot 2015 bij de gemeente. Vanaf 2016 zijn deze overgeheveld naar de werkmaatschappij.

Crediteuren

Daarnaast behoren ook de crediteuren met meerjarige verplichtingen tot de niet uit de balans blijkende verplichtingen. Het betreft hier meerjarige verplichtingen met betrekking tot Marsh Nederland, Rolfico IV B.V., Actief Media, Loyalis Maatwerkadministraties, Zwitserleven en AON.

Overig

Algemene uitkering

Voor het meerjarenperspectief wordt in de circulaire onvoldoende aangegeven waar de gemeenten rekening mee kunnen houden. In die zin blijft de algemene uitkering als belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente een risico.

Zeker nu bij de decembercircularis 2018 duidelijk werd dat er bij de meicircularis 2019 een tegenvaller van het accres 2018 te verwachten. Op basis van de doorrekening van "samen de trap op, samen de trap af" kan dit een bedrag van € 160.000 bedragen.

De omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds op basis van de berichtgeving van het ministerie van Binnenlandse Zaken kan niet betrouwbaar worden ingeschat bij het opstellen van deze jaarrekening. Daarom is er geen verplichting in de jaarrekening opgenomen.

2.2 Besluit

Wij stellen u voor:

1. De jaarrekening 2018 vast te stellen.
2. De overschrijding van programma's 0, 2, 5, 6 en overhead vast te stellen (zie analyse van de betreffende programma's). Overschrijdingen in de jaarrekening op programmaniveau moeten op grond van het BBV alsnog door de raad worden goedgekeurd.
3. Het jaarrekeningsresultaat na bestemming van de al geaccordeerde (deels bijgestelde) mutaties in de reserves vast te stellen op € 6.970.000 nadelig.

Resultaatsbestemming

4. Het saldo van de reserve precariobelasting van € 2.504.000 over te hevelen naar de Algemene Reserve.
5. Het nadelig jaarrekeningresultaat van € 6.970.000 ten laste van de Algemene Reserve te brengen.

Vrijval en temporisering

6. De vrijval van beschikking over reserves als gevolg van temporisering van de initiatieven in 2018 voor het restant bedrag van € 1.480.000 opnieuw beschikbaar te stellen voor de begroting van 2019 en verder.
- 7.. De niet benutte delen van de Algemene reserve voor een bedrag van € 30.000 beschikbaar te houden voor de Algemene reserve en de niet benutte delen van bestemmingsreserves voor een bedrag van € 341.000 in de Algemene reserve te storten.

2.3 Baten en lasten

In onderstaande tabel is het saldo van de gerealiseerde baten en lasten per programma opgenomen en vergeleken met de begroting 2018 voor wijziging en de begroting 2018 na wijziging. De jaarrekening 2018 sluit met een negatief saldo van € 6.970.000. Door afrondingen kan de totaalstelling iets afwijken van de afzonderlijke onderdelen.

Programma <i>(x € 1.000)</i>	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging			Rekening		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning	2.173	1.714	-459	4.355	1.522	-2.833	7.579	1.681	-5.899
1. Veiligheid	2.596	31	-2.565	2.651	45	-2.606	2.580	77	-2.502
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	4.609	252	-4.357	5.674	2.305	-3.369	8.072	5.200	-2.872
3. Economie	563	293	-269	478	293	-185	467	385	-81
4. Onderwijs	4.513	584	-3.929	4.059	627	-3.432	4.025	729	-3.296
5. Sport, cultuur en recreatie	6.248	1.046	-5.202	6.397	1.017	-5.380	6.854	1.421	-5.433
6. Sociaal domein	35.858	9.107	-26.751	37.565	9.523	-28.042	41.577	11.430	-30.146
7. Volksgezondheid en milieu	6.913	5.603	-1.309	6.846	5.603	-1.243	6.505	5.551	-954
8. Vrosh	2.311	443	-1.868	3.452	443	-3.009	2.917	2.481	-437
Overhead	8.599	181	-8.417	9.248	250	-8.997	10.130	333	-9.797
Algemene dekkingsmiddelen									
OZB woningen	278	5.356	5.079	205	5.356	5.152	350	5.397	5.047
OZB niet-woningen		2.239	2.239	140	2.239	2.099	142	2.164	2.021
Belastingen overig		2.570	2.570	37	2.096	2.058	43	2.092	2.049
Uitkeringen c.a. gemeentefonds		46.713	46.713		47.708	47.708		47.672	47.672
Overige baten en lasten	2.628	951	-1.677	788	39	-750	1.426	2	-1.425
subtotaal	77.287	77.083	-204	81.895	79.067	-2.828	92.667	86.615	-6.052
Gespaard / ontspaard		217	217	2.713	3.645	932	2.713	1.795	-918
TOTAAL	77.287	77.299	12	84.607	82.712	-1.896	95.380	88.410	-6.970

Toelichting baten en lasten

Gerealiseerde resultaat

In het overzicht van baten en lasten is het saldo van de gerealiseerde baten en lasten per programma opgenomen en vergeleken met de begroting 2018 voor wijziging en de begroting 2018 na wijziging.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt vastgesteld met inachtneming van hetgeen omtrent de financiële positie op de balansdatum is gebleken tussen het moment van opmaken van de jaarstukken en het tijdstip van vaststelling daarvan, voor zover deze aanvullende informatie onontbeerlijk is voor het bedoelde inzicht.

De jaarrekening over 2018 sluit uiteindelijk met een nadelig saldo van € 6.970.000. Bij de begroting na wijziging gingen we nog uit van een verwacht nadelig saldo van € 1.896.000. Het verschil van € 2.016.000 laat zich in hoofdlijnen als volgt vertalen:

• Stand begroting 2018 na wijzigingen	€ 1.896.000 N
• Ontwikkelingen 2018 op hoofdlijnen	
• Hogere bijdrage 2018 aan WM8KTD	€ 1.084.000 N
• Nadelige ontwikkelingen Sociaal Domein	€ 2.104.000 N
• Ontwikkelingen reguliere bouwgrondexploitatie	€ 477.000 V
• Afgewikkelde complexen en incidentele baten bouwgrond	€ 947.000 V
• Afwaardering de Warren	€ 3.058.000 N
• Diverse voor- en nadelen	€ <u>252.000 N</u>
• Stand jaarrekening 2018	€ 6.970.000 N

De ontwikkelingen van het saldo van de primitieve begroting 2018 naar het saldo van de begroting na wijziging heeft zich in de loop van 2018 als volgt ontwikkeld.

Verloop begroting 2018	Bedrag
Saldo Begroting 2018 (primitief)	33.000
Besluit subsidie vluchelingenwerk (raad 9 november 2017; punt 6)	-6.000
openstelling zwembad Wetterstins (amendement)	-15.000
Saldo vastgeteld begroting 2018 (raad 9 november 2017)	12.000
Diverse begrotingswijzigingen	-46.000
Eerste bestuursrapportage (via Kadernota 2019–2022)	-233.000
Saldo voor 2e bestuursrapportage 2018	-267.000
2e bestuursrapportage 2018	
Ontwikkelingen in het sociaal domein (exclusief personeelslasten)	-1.147.000
Gebundelde Uitkering (BUIG)	-127.000
Personeelskosten werkmaatschappij	-770.000
Personeelskosten dragende organisatie	-500.000
Septemberciculaire bijstelling sociaal domein	299.000
Diverse overige wijzigingen	6.000
Saldo begroting na 2e bestuursrapportage	-2.506.000
Fonds tekort gemeenten sociaal domein	696.000
Friciekosten doorontwikkeling organisatie	-220.000
Ontwikkeling ICT kosten	-100.000
Ontwikkelingen BUIG	153.000
Diversen	80.000
Stand begroting 2018 na alle wijzigingen	-1.897.000

In de afzonderlijke programma's is een nadere toelichting opgenomen van de belangrijkste afwijkingen van de jaarrekening 2018 ten opzichte van de (bijgestelde) begroting 2018. Dit is te vinden onder 'Wat heeft het gekost'.

Begrotingsrechtmatigheid

Voor het begrotingscriterium is het van belang dat de baten, lasten en balansmutaties tot stand komen binnen de grenzen van de vastgestelde begroting en de hiermee samenhangende programma's. Volgens de kadernota rechtmatigheid zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig.

Het kan voorkomen, dat er meer is uitgegeven dan begroot, maar dat het college wel binnen het door de raad uitgezette beleid is gebleven. In deze gevallen is het niet de bedoeling, dat de accountant deze overschrijdingen betreft bij de beslissing om wel of niet een goedkeurende accountantsverklaring af te geven. De accountant moet deze overschrijdingen wel opnemen in het verslag van bevindingen. Jaarlijks toetsen we de overschrijdingen per programma aan de soort begrotingsoverschrijding uit de kadernota rechtmatigheid om vast te stellen of sprake is van een begrotingsoverschrijding die mee moet tellen voor het rechtmatigheidsoordeel.

In de jaarrekening 2018 is sprake van overschrijdingen voor de volgende programma's: 0,2,5,6 en overhead.

Wij vinden dat de uitgaven die tot deze overschrijdingen hebben geleid behoren tot het kader waarbinnen het college van de raad mandaat heeft gekregen om uitvoering te geven aan het vastgestelde beleid. Voor een toelichting op de overschrijding verwijzen wij u naar het betreffende programma.

Taakvelden per programma

Verdeling taakvelden over de programma's

<i>(bedragen x € 1.000)</i>									
	begroting			rekening			saldo		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Progr. 0. Bestuur en ondersteuning	6.138	59.150	53.012	10.155	59.023	48.868	-4.144	-127	-4.144
0.1 Bestuur	1.837		-1.837	1.922	13	-1.909	-85	13	-73
0.10 Mutaties reserves	613	191	-422	613	15	-598		-175	-175
0.2 Burgerzaken	1.273	553	-719	1.205	552	-652	68	-1	67
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	594	132	-462	3.614	279	-3.335	-3.020	147	-2.873
0.5 Treasury	652	837	185	839	837	-2	-187		-187
0.61 OZB woningen	205	5.356	5.152	350	5.397	5.047	-146	41	-104
0.62 OZB niet-woningen	140	2.239	2.099	142	2.164	2.021	-3	-75	-78
0.64 Belastingen overig	37	2.096	2.058	43	2.092	2.049	-6	-3	-9
0.7 Uitkeringen c.a. gemeentefonds		47.708	47.708		47.672	47.672		-36	-36
0.8 Overige baten en lasten	788	39	-750	1.426	2	-1.425	-638	-37	-675
Progr. 1. Veiligheid	2.651	45	-2.606	2.580	77	-2.502	104	32	104
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.783	14	-1.769	1.742	15	-1.727	41	1	42
1.2 Openbare orde en veiligheid	868	31	-837	838	62	-775	31	31	62
Progr. 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	7.674	4.164	-3.510	10.072	6.816	-3.255	255	2.653	255
0.10 Mutaties reserves	2.000	1.859	-141	2.000	1.617	-383		-243	-243
2.1 Verkeer en vervoer	5.264	2.177	-3.087	7.658	5.051	-2.607	-2.393	2.874	481
2.3 Recreatieve havens	254	99	-155	271	127	-144	-16	28	11
2.4 Economische havens en waterwegen	155	29	-127	144	22	-121	12	-6	5
Progr. 3. Economie	523	359	-164	511	385	-126	38	26	38
0.10 Mutaties reserves	45	66	21	45		-45		-66	-66
3.1 Economische ontwikkeling	233		-233	156		-156	77		77
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur				7	96	90	-7	96	90
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	103	13	-90	92	6	-86	11	-7	4
3.4 Economische promotie	142	280	138	213	283	70	-70	3	-68
Progr. 4. Onderwijs	4.059	627	-3.432	4.025	729	-3.296	136	101	136
4.1 Openbaar basisonderwijs	428	416	-12	466	457	-8	-38	41	3

4.2	Onderwijshuisvesting	2.289	80	-2.209	2.271	79	-2.192	18	-1	18
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.342	131	-1.211	1.288	193	-1.096	54	61	115
Progr. 5. Sport, cultuur en recreatie		6.417	1.087	-5.330	6.874	1.421	-5.453	-122	335	-122
0.10	Mutaties reserves	20	69	49	20		-20		-69	-69
5.1	Sportbeleid en activering	318	119	-199	332	50	-282	-14	-69	-82
5.2	Sportaccommodaties	2.427	648	-1.779	2.908	1.106	-1.802	-481	458	-23
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	447	57	-391	406	56	-350	41		41
5.4	Musea	45		-45	45		-45			
5.5	Cultureel erfgoed	40	14	-26	19	7	-13	21	-7	13
5.6	Media	677		-677	677		-677			
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.443	180	-2.263	2.468	202	-2.265	-25	22	-3
Progr. 6. Sociaal domein		37.565	9.643	-27.922	41.577	11.474	-30.102	-2.180	1.832	-2.180
0.10	Mutaties reserves		120	120		44	44		-76	-76
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.794	152	-2.642	2.757	403	-2.354	37	251	289
6.2	Wijkteams	2.673		-2.673	2.662	17	-2.645	10	17	28
6.3	Inkomensregelingen	10.835	8.952	-1.883	12.147	9.843	-2.304	-1.312	891	-421
6.4	Begeleide participatie	4.219		-4.219	4.184		-4.184	35		35
6.5	Arbeidsparticipatie	1.340		-1.340	1.880	378	-1.502	-540	378	-162
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.766	8	-1.758	1.249	24	-1.225	517	16	534
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	7.356	411	-6.945	7.267	421	-6.846	90	10	99
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	4.989		-4.989	7.727	44	-7.683	-2.738	44	-2.694
6.81	Geëscaleerde zorg 18+									
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.593		-1.593	1.705	300	-1.404	-112	300	189
Progr. 7. Volksgezondheid en milieu		6.881	5.603	-1.278	6.540	5.551	-989	289	-53	289
0.10	Mutaties reserves	35		-35	35		-35			
7.1	Volksgezondheid	1.284		-1.284	1.172		-1.172	112		112
7.2	Riolering	2.398	2.601	203	2.097	2.592	495	301	-9	292
7.3	Afval	2.611	2.955	344	2.711	2.908	197	-101	-47	-148
7.4	Milieubeheer	533	30	-502	509	19	-490	23	-11	12
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	21	16	-5	15	32	17	6	16	22
Progr. 8. Vrosh		3.452	1.783	-1.668	2.917	2.599	-318	1.350	816	1.350
0.10	Mutaties reserves		1.340	1.340		119	119		-1.222	-1.222

8.1	Ruimtelijke ordening	2.464	15	-2.449	1.321	26	-1.295	1.143	11	1.154
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	68		-68	741	1.960	1.219	-673	1.960	1.287
8.3	Wonen en bouwen	920	428	-492	856	494	-361	64	67	130
Overhead		9.248	250	-8.997	10.130	333	-9.797	-799	83	-799
		9.248	250	-8.997	10.130	333	-9.797	-882	83	-799
TOTALEN		84.607	82.712	-1.896	95.380	88.410	-6.970	-10.772	5.698	-5.074

2.4 Verantwoording Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT is van toepassing op de gemeente Tytsjerksteradiel. Het voor de gemeente Tytsjerksteradiel toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000. Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

In onderstaande tabellen worden de WNT-gegevens van de leidinggevende topfunctionarissen over 2017 en 2018 vermeld. In Tytsjerksteradiel betreft het de functies van gemeentesecretaris en raad-griffier.

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking

bedragen x € 1	O. de Jager	H.M. van Gils	S.K. Dijkstra	A. Dam
Functiegegevens	gem.secr.	gem.secr.	griffier	wn-griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018		1/9 – 31/12	1/1 – 4/2	1/9 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1,00	0,89	0,89
Dienstbetrekking?		ja	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 37.033	€ 12.599	€ 21.173
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 5.965	€ 1.322	€ 2.694
<i>Subtotaal</i>		<i>€ 42.998</i>	<i>€ 13.921</i>	<i>€ 23.867</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		€ 63.173	€ 16.130	€ 56.224
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging		€ 42.998	€ 13.921	€ 23.867
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017				
bedragen x € 1	O. de Jager		S.K. Dijkstra	
Functiegegevens	gem.secr.		griffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 – 22/12		1/1 – 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00		0,89	
Dienstbetrekking?	ja		ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 116.925		€ 81.623	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.452		€ 12.954	
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 133.377</i>		<i>€ 94.577</i>	

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 176.041		€ 161.090	
Totale bezoldiging 2017	€ 133.377		€ 94.577	

Tabel 1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

bedragen x € 1	H.M. van Gils	R.M. Koster
Functiegegevens	gem.secr.	griffier
Kalenderjaar	2018	2018
Periode functievervulling in het kalenderjaar	1/2 - 31-8	29/1 - 31/8
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	7	8
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 182	€ 182
Maxima o.b.v. de normbedragen per maand	€ 170.900	€ 190.000
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 170.900	€ 177.086
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 77.000	€ 48.573
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 77.000	€ 48.573
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	€ 0	€ 0
Totale bezoldiging, exclusief BTW	€ 77.000	€ 48.573
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

bedragen x € 1	O. de Jager
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	gemeentesecretaris
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2017
Ontslaguitkering	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 75.000
Individueel toepasselijk maximum	€ 75.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ 0
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 75.000
Waarvan betaald in 2018	€ 70.757
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

2.5 Single Information Single Audit

SISA is de afkorting voor 'Single Information, Single Audit'. Basisidee bij het principe SISA is dat het Rijk bij het vragen van informatie zoveel mogelijk aansluit bij de informatiebehoefte en verantwoordingsmomenten van de mede-overheden zelf. Bij 'Single Information' hoeft de gemeente, provincie of gemeenschappelijke regeling niet speciaal een aparte verantwoording voor het Rijk op te stellen, maar kan het eigen jaarverslag worden gebruikt. In een bijlage bij de jaarrekening wordt de verantwoordingsinformatie opgenomen over specifieke uitkeringen die het Rijk nodig heeft om de specifieke uitkeringen te kunnen beoordelen. Met 'Single Audit' wordt bedoeld dat voor de controle door de accountant gebruik wordt gemaakt van de reguliere controle van de jaarrekening door de accountant.

In de onderstaande tabel zijn de specifieke uitkeringen in 2018, die onder de SISA werking vallen, opgenomen.

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout of onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018	geen		nvt
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	geen		nvt
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	geen		nvt
G2	Gebundelde uitkering op grond van art. 69 Participatiewet	geen		nvt
G3	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen 2004 (excl. levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	geen		nvt

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2018	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 04</i>	
			€ 95.776	€ 42.436	€ 0	€ 0	
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: D9 / 05</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 06</i>	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicatornummer: D9 / 07</i>	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 08</i>	Eindverantwoording Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: D9 / 09</i>
		1					

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02</i>	Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03</i>	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04</i>	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05</i>
1			1309808 (2016-2020)	€ 6.650	€ 6.650	€ 0	€ 0

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

			Kopie beschikingsnummer <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06</i>	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07</i>	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08</i>	Toelichting <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09</i>	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10</i>
1			1309808 (2016-2020)	€ 13.646	€ 13.646	nvt	Nee

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

lenW	E3	Subsidierегeling sanering verkeerslawaaі	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
		Subsidierегeling sanering verkeerslawaaі						
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06</i>
			1 lenM/BSK-2017/260361	€ 48.015	€ 1.689.571	€ 0	€ 0	€ 0
			2 lenM/BSK-2017/292146	€ 59.400	€ 1.528.945	€ 0	€ 0	€ 0

 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties									
			Kopie beschikkingsnummer <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07</i>	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08</i>	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09</i>	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10</i>	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T <i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11</i>	Eindverantwoording Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12</i>	
1			lenM/BSK-2017/260361	€ 102.848	€ 2.832.503	€ 0	€ 0	Nee	
2			lenM/BSK-2017/292146	€ 89.100	€ 2.187.913	€ 0	€ 0	Ja	

 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties								
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/06</i>
		€ 7.069.699	€ 667	€ 805.136	€ 0	€ 79.361	€ 1.793	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)		
		<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2/12</i>	
		€ 161.504	€ 24.448	€ 0	€ 205.563	€ 0	Ja	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/06</i>
			€ 38.137	€ 34.160	€ 12.105	€ 28.435	€ 17.209	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3/09</i>				
		€ 0	€ 0	Nee				

2.6 Controleverklaring accountant

De verklaring van de accountant bij de jaarstukken wordt separaat verzonden en zal onderdeel uitmaken van de besluitvorming op 4 juli 2019.

3 BIJLAGEN

3.1 Gedetailleerd overzicht bestemming resultaat

saldo van de rekening van baten en lasten (excl. reservemutaties)				-6.052	
mutaties reserves	begroting			rekening	temp./ vrijval
	prim.	begr.wijz.	cum.		
0. Bestuur en ondersteuning	98	-520	-422	-598	-175
2. Verkeer, vervoer en waterstaat		-141	-141	-383	-243
3. Economie		21	21	-45	-66
5. Sport, cultuur en recreatie		49	49	-20	-69
6. Sociaal domein		120	120	44	-76
7. Volksgezondheid en milieu		-35	-35	-35	
8. Vrosh	119	1.222	1.340	119	-1.222
saldo stortingen/onttrekkingen reserves	217	716	932	-918	-1.851

saldo van de rekening van baten en lasten (excl. reservemutaties)				-6.970	
---	--	--	--	--------	--

Nadere toelichting

Doordat op grond van de BBV de bijdragen van reserves niet in het resultaat voor bestemming zijn opgenomen, maar de kosten van de projecten die een bijdrage uit de reserves krijgen wel, kan hier een nadelig resultaat ontstaan. Voor de jaarrekening 2018 betekent dit dat er per saldo € 6.052.000 aan nadeel in het resultaat voor bestemming is opgenomen, waarna nog mutaties plaatsvinden uit de reserves. Hierdoor ontstaat uiteindelijk een negatief resultaat van € 6.970.000 na bestemming.

Vrijval

Vrijval ontstaat doordat projecten niet doorgaan of dat de kosten lager uitvallen. De niet benutte reserves worden opgeheven en worden overgeheveld naar de algemene reserve. De niet benutte gedeelten worden, als het niet de algemene reserve betreft, overgeheveld naar de algemene reserve.

Progr.	Omschrijving	€	V/N
0	Bijdrage AR KCC	€ 70.000	N
0	Bijdrage reserve overlopende posten samenwerking 8K	€ 13.000	N
0	Bijdrage reserve culturele hoofdstad	€ 5.000	N
2	Bijdrage AR economische structuur Skûlenboarch	€ 207.000	N
6	Bijdrage AR verbouw Kiehool	€ 64.000	N
6	Bijdrage reserve overlopende posten Leges VOG en digitaal ontmoetingspunt	€ 12.000	N

Temporisering

Doordat de uitvoering van projecten niet (geheel) volgens planning plaatsvindt in het rekeningjaar, maar in het jaar daarop of later, ontstaan er als gevolg van temporisering voordelen/nadelen in de exploitatie en nadelen/voordelen op het onderdeel mutaties in de reserves (taakveld 0.10 mutaties reserves). Om de benodigde stortingen in/onttrekkingen uit de reserves in het volgende jaar plaats te laten vinden is een besluit van de raad nodig.

Progr.	Omschrijving	€	V/N
0	Bijdrage reserve pensioenen wethouders	€ 88.000	N
2	Bijdrage reserve kansen in kernen	€ 36.000	N
3	Bijdrage AR Glasvezelnetwerk	€ 66.000	N
5	Bijdrage AR bijdrage aan Vijversburg	€ 45.000	N
5	Bijdrage reserve plattelandsvernieuwing	€ 24.000	N
8	Bijdrage AR gebiedsontwikkeling Zuid en Midden	€ 1.188.000	N
8	Bijdrage AR herinrichting Alde Feanen	€ 2.000	N
8	Bijdrage AR Landinrichting Bûtenfjild	€ 31.000	N

3.2 Overzicht reserves en voorzieningen

<i>(bedragen x € 1.000)</i>		01-01-2018	Vermeerdering	Vermindering	31-12-2018
Algemene reserve					
2.00.00	Algemene reserve	19.051	-	3.601	15.450
Totaal Algemene reserve		19.051	-	3.601	15.450
Bestemmingsreserves					
2.10.00	Res. plattelandsvernieuwing	24	-	-	24
2.10.01	Res. Culturele hoofdstad	20	-	15	5
2.10.02	Res. Pensioenen wethouders	1.768	-	-	1.768
2.10.03	Res. Kansen in Kernen	1.597	2.000	1.561	2.036
2.10.05	Risicoreserve grondexploitatie	360	-	119	241
2.10.07	Res. overlopende posten	35	100	-	135
2.10.08	Res. precariobelasting	1.890	613	-	2.503
Totaal bestemmingsreserves		5.694	2.713	1.695	6.712
Resultaat na bestemming					
2.10.06	Onverdeeld rekeningssaldo	- 3.501	3.501	6.970	-6.970
Totaal resultaat na bestemming		-3.501	3.501	6.970	-6.970
Totaal reserves		21.244	6.214	12.266	15.192
Voorzieningen					
3.00.06	Voorz. APPA	1.801	231	-	2.032
3.00.21	Voorz. personeelsfeest	18	6	24	-
3.00.27	Voorz. schadeloosstelling Gytsjerk	6	-	-	6
3.00.28	Voorz. bindingsgelden	6	10	16	-
Onzekere verplichtingen (BBV art. 44.1.a)		1.831	247	40	2.038
3.00.00	Voorz. afwikkeling schades	23	12	21	14
3.00.12	Voorz. afgewikkelde complexen	717	25	301	441
3.00.29	Voorz. precariobelasting	4.981	1.413	444	5.950
Risicovoorzieningen (BBV art. 44.1.b)		5.721	1.450	766	6.405
3.00.02	Voorz. onderhoud onderwijshuisvesting	4	-	4	-
3.00.03	Voorz. onderhoud gemeentehuis	14	130	144	-
3.00.05	Voorz. sportvelden	77	10	8	79
3.00.09	Voorz. inrichting rondom sportterreinen	13	23	22	14
3.00.11	Voorz. onderhoud wegen	860	443	-	1.303
3.00.13	Voorz. lichtmasten	342	122	42	422
3.00.14	Voorz. baggeren	111	181	139	153
3.00.15	Voorz. taxaties opstallen en inventaris	16	-	-	16

3.00.16	Voorz. onderhoud bruggen	16	4	-	20
3.00.17	Voorz. dorpshuizen	36	-	36	-
3.00.18	Voorz. onderhoud sportgebouwen	71	237	192	116
3.00.19	Voorz. onderhoud welzijnsgebouwen	131	101	133	99
3.00.20	Voorz. riolering	1.367	708	213	1.862
3.00.22	Voorz. havens	8	9	7	10
3.00.23	Voorz. woningen en garageboxen	27	8	6	29
3.00.24	Voorz. gebouwen en buitendienst	57	36	51	42
	Onderhoudsvoorzieningen (BBV art. 44.11c)	3.150	2.012	997	4.165
3.00.04	Voorz. onderwijshuisvesting leerlingen AZC (OHBA)	572	246	2	816
3.00.10	Voorz. actieplan verkeersveiligheid	7	5	5	7
3.00.25	Voorz. ondernemersfonds	27	43	36	34
	Voorz. i.v.m van derden verkregen middelen (BBV art. 44.2)	606	294	43	857
Totaal voorzieningen		11.308	4.003	1.846	13.465
Totaal reserves en voorzieningen		32.552	10.217	14.112	28.657
Voorzieningen elders belegd					
3.00.07	Voorz. bestuurscommissie. Mr. Frankeskoalle	26	34	26	34
3.00.08	Voorz. vermogen Mr. Frankeskoalle	299	327	299	327
Totaal voorzieningen elders belegd		325	361	325	361
Totaal voorzieningen inclusief elders belegd		11.633	4.364	2.171	13.826
Totaal reserves en voorzieningen inclusief elders belegd		32.877	10.578	14.437	29.018